

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**YEREL HALKIN TURİZM DESTEĞİNİN EKONOMİK, SOSYO-
KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL ETKİLERİ: GÖLYAZI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CANSU KARAYİĞİT ŞİMŞEK

BALIKESİR, 2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**YEREL HALKIN TURİZM DESTEĞİNİN EKONOMİK, SOSYO-
KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL ETKİLERİ: GÖLYAZI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CANSU KARAYİĞİT ŞİMŞEK

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. CEVDET AVCIKURT

BALIKESİR, 2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda 201912525006 numaralı Cansu KARAYİĞİT'in hazırladığı “**Yerel Halkın Turizm Desteğinin Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri: Gölyazı Örneği**” konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 22/06/2022 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ /~~OY~~ ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan): Prof. Dr. Volkan ALTINTAŞ

İmza:

Üye (Danışman): Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT

İmza:

Üye: Prof. Dr. Bayram ŞAHİN

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

..../..../2022

Enstitü Onayı

Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

21/07/2022

İmza:

Cansu KARAYIGIT ŞİMŞEK

ÖNSÖZ

Uluslararası bir sektör olan turizm için gerçekleştirilen plan, politika, yatırım vb. gibi unsurlardan başarılı sonuçlar elde edebilmek çeşitli etkenlere bağlıdır. Bu etkenlerin başında gelen ise bölgede hayatını sürdüren insanların turizme karşı gösterdiği destektir. Bunun sebebi yerel halkın turizme göstermiş olduğu desteğin turizm gelişimiyle doğru orantılı olmasıdır. Ancak, turizmin gelişme gösterdiği bir bölgede yerel halk turizme karşı olumlu yönde destekleyici tutumlar sergilerken turizmin getirdiği olumsuz durumlar sonucunda söz konusu desteğin giderek zayıfladığı görülmektedir. Bu doğrultuda, yerel halkın tarafından turizme verilen desteğin turizm hareketlerine yön vermesi ve bu desteğin olumlu ve olumsuz ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel birtakım sonuçlarının da ortaya çıkması mümkündür. Yapılan araştırma bu fikirden ortaya çıkmış ve Gölyazı halkının turizme olan desteğini belirleyerek alana katkıda bulunması amaçlanmıştır.

Desteklerini esirgemeyen, tezime değerli görüşleriyle çok büyük katkılarını sunan akademik danışmanım Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT'a; lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca her daim değerli sözleriyle bana yol gösteren Prof. Dr. Bayram ŞAHİN'e ve tezimin özellikle analiz kısmında hiçbir desteğini esirgemeyen Arş. Gör. Dr. Musa OFLAZ'a; lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca içerisinde bulunmaktan gurur duyduğum BTİÖYO ailesine, hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırmada veri toplanması konusunda desteklerini esirgemeyen Nilüfer Belediyesi çalışanlarına çok teşekkür ederim. Aynı zamanda her zaman yanımda olan sevgili annem Bağdada DEMİR'e, ablalarım Yeşim HAN ve Ceylan KARAKUŞ'a, varlıklarıyla hayatıma renk katan canım yeğenlerim Mete HAN ve Ali Kaan KARAKUŞ'a teşekkürü borç bilirim. Son olarak lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca desteği ve motivasyonu her zaman beni daha ileriye gitmem için yüreklendiren yol arkadaşım, sevgili eşim Abdüssamet ŞİMŞEK'e sonsuz teşekkür ederim.

BALIKESİR, 2022

Cansu KARAYİĞİT

ÖZET

YEREL HALKIN TURİZM DESTEĞİNİN EKONOMİK, SOSYO- KÜLTÜREL VE ÇEVRESEL ETKİLERİ: GÖLYAZI ÖRNEĞİ

KARAYİĞİT ŞİMŞEK, Cansu

Yüksek Lisans, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT

2022, 116 Sayfa

Hızla gelişmeye devam eden turizm sektörü, toplulukları harekete geçiren, ülkelerin ekonomilerini etkileyen ve toplumların sosyal ve kültürel yaşamlarının şekillenmesinde rol oynayan birden fazla değişkenle ilişkili ve elastik bir özelliğe sahiptir. Bu değişkenlerden biri de yerel halkın turizme verdiği destektir. Turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği bölgelerde sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel etkiler dahil çeşitli etkiler ortaya çıkmaktadır. Bu etkilere yönelik yerel halk tarafından nasıl destek verildiğini belirlemek; gerek kendilerini turizmin bir parçası olarak hissetmeleri gerekse söz konusu bölgedeki turizm gelişimi ve sürdürülebilmesi açısından önem taşımaktadır. Yerel halkın birbirleri ve toplum ile olan ilişkileri üzerinde rol oynayan turizm desteğinin belirlenmesi aynı zamanda gelecekte oluşturulacak turizm programlarının düzenlenmesine yön verecek bir unsur olarak görülmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, Gölyazı yerel halkının turizm hareketlerine verdiği desteği belirleyerek bu desteğin olumlu ve olumsuz ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerini inceleyebilmektir. Bu doğrultuda öncelikle alanyazın incelenip, daha sonrasında Bursa ili Nilüfer ilçesi Gölyazı mahallesinde ikamet eden 365 katılımcıya anket uygulanmıştır. Elde edilen verileri analiz edebilmek amacıyla t-testi, tek yönlü varyans analizi (one-way anova), açıklayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarında yerel halkın turizme göstermiş olduğu destek ile cinsiyet, medeni durum ve yaş değişkeni karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Kadın, bekar ve 18-24 yaş aralığındaki katılımcıların turizme daha fazla destek verdikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca kişisel olarak turizmden fazla fayda sağlayan katılımcıların turizme

desteklerinin daha fazla olduğu da araştırmanın bir başka sonucudur. Bununla birlikte katılımcıların turizme verdikleri destek ile turizmin etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif bir ilişki de tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bursa, Göllyazı, Turizm Algısı, Turizmin Etkileri, Turizm Desteği, Yerel Halk

ABSTRACT

ECONOMIC, SOCIO-CULTURAL AND ENVIRONMENTAL IMPACTS OF RESIDENTS PEOPLE'S TOURISM SUPPORT: EXAMPLE OF GOLYAZI

KARAYİĞİT ŞİMŞEK, Cansu

Master Thesis, Department of Tourism Management

Advisor: Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT

2022, 116 Pages

The fast-growing tourism industry has a flexible and elastic property associated with multiple variables that mobilize communities, affect countries economies and play a role in shaping the social and cultural lives of communities. One of these variables is the support of resident people to tourism. Various impacts including socio-cultural, economic, and environmental impacts occur in regions where tourism activities take place. Identify how support is being given by resident people for these impacts; They are important both for them to feel themselves as a part of tourism and for the development and sustainability of tourism in the region. The establishment of tourism support, which plays role in the relationship of resident people with each other and community is also seen as driving factor for he establishment of future programs. In this context the aim of this research is to identify the support Gölyazı resident peoples have given to their tourism movements to examine he positive and negative economic, socio-cultural and environmental impacts of this support. Accordingly, firs of all the literature was examined and then a survey was applied 365 participants inhabitant in Gölyazı neighborhood of Nilüfer district of Bursa province. In order to analyze the obtained data, t-testi one- way analysis of variance(one way anova) and explanatory factor analysis were used. In the results of analysis, significant difference was revealed when the support of residents people to tourism and gender, marital status and age variables were compared. It has been revealed that female, single and participants between the ages of 18-24 are more supportive of tourism. In addition, it is another result of research that the participants who personally benefit more from tourism are more supportive

of tourism. A meaningful and positive relationship was found between the support given by the participants to tourism and effect of tourism.

Key Words: Bursa, Gölyazı, Tourism Perception, Tourism Effects, Tourism Support, Residents People

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6. Tanımlar	4
2. İLGİLİ ALANYAZIN	7
2.1. Kuramsal Çerçeve	7
2.1.1. Yerel Halk Kavramı	7
2.1.1.1. Yerel Halk Turist İlişkisi.....	8
2.1.1.2. Yerel Halk Turizm İlişkisi	12
2.1.1.3. Yerel Halkın Turizme Karşı Tutumları.....	13
2.1.2. Turizm Gelişimi Kavramı	19
2.1.2.1. Turizmin Gelişimine Yönelik Yaklaşımlar	20
2.1.2.1.1. Doxey Irridex (Tolerans) Modeli	21
2.1.2.1.2. Butler Yaşam Döngüsü Modeli.....	22
2.1.3. Turizmin Etkileri.....	24
2.1.3.1. Turizmin Ekonomik Etkileri	27
2.1.3.1.1. Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri	30
2.1.3.1.2. Turizmin Olumsuz Ekonomik Etkileri.....	31
2.1.3.2. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri	32
2.1.3.2.1. Turizmin Olumlu Sosyo-Kültürel Etkileri	33
2.1.3.2.2. Turizmin Olumsuz Sosyo-Kültürel Etkileri.....	35
2.1.3.3. Turizmin Çevresel Etkileri.....	36
2.1.3.3.1. Turizmin Olumlu Çevresel Etkileri.....	37
2.1.3.3.2. Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri	38

2.1.4. Gölyazı Hakkında Genel Bilgiler.....	39
2.1.4.1. Tarihi	39
2.1.4.2. Coğrafi Yapısı	40
2.1.4.4. Ekonomi	41
2.1.4.5. Projeler	41
2.2. İlgili Araştırmalar.....	42
2.2.1. Son 10 Yılda Yerel Halkın Turizmin Gelişimine Yönelik Desteği İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	42
2.2.2. Son 10 Yılda Yerel halkın ve Turizmin, Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri İle İlgili Yapılan Araştırmalar	45
3. YÖNTEM.....	47
3.1. Evren ve Örneklem	48
3.2. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri.....	50
3.3. Verilerin Toplama Süreci.....	50
3.4. Verilerin Analizi.....	51
4. BULGULAR VE YORUMLAR	52
4.1. Güvenilirlik Analizine İlişkin Bulgular	53
4.1.1. Turizme Destek Ölçeği Güvenilirlik Analizi Bulgusu.....	54
4.1.2. Turizmin Algılanan Etkileri Ölçeği Güvenilirlik Analizi Bulgusu.....	55
4.2. Normal Dağılım Testine İlişkin Bulgular	67
4.3. Geçerlilik Analizine ve Faktör Analizine İlişkin Bulgular	68
4.3.1. Yerel Halkın Göstermiş Olduğu Desteği Belirlemeye Yönelik Ölçek	69
4.3.2. Turizm’in Algılanan Olumlu ve Olumsuz Ekonomik, Sosyo-Kültürel, Çevresel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçek.....	70
4.4. T Testi Sonuçları.....	77
4.5. Turizme Destek, Yerel Halkın Turizme Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri ile İlgili Farklılık Testleri	80
4.5.1. Olumlu Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi	82
4.5.2. Olumsuz Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi	83
4.5.3. Olumlu Sosyo-Kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi.....	85
4.5.4. Olumsuz Sosyo-Kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi	87
4.5.5. Olumlu Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testleri.....	88
4.5.6. Olumsuz Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi.....	90
4.6. Regresyon Analizi Sonuçları ve Hipotezler.....	91

4.7. Tartışma ve Yorum.....	92
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	96
5.1. Sonuçlar	96
5.2. Öneriler	98
EKLER.....	112
Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket Örneği	113
Ek 2. Ölçek Kullanım İzni	116

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Turizm Destinasyonunun Gelişim Aşamaları ve Özellikleri	24
Tablo 2. Turizmin Topluma Sağladığı Yarar ve Zararlar.....	26
Tablo 3. Gölyazı'nın Yıllara Göre Nüfusu.....	40
Tablo 4. Son On Yılda Yerel Halkın Turizmin Gelişimine Yönelik Desteği İle İlgili Yapılan Araştırmalar	43
Tablo 5. Son On Yılda Yerel halkın ve Turizmin, Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri İle İlgili Yapılan Araştırmalar	45
Tablo 6. Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri.....	49
Tablo 7. Tanımlayıcı Özellikler	52
Tablo 8. Güvenilirlik Katsayısı Değerleri	54
Tablo 9. Turizme Destek Güvenilirlik Analizi Sonucu.....	54
Tablo 10. Turizmin Algılanan Etkileri Ölçeği Güvenilirlik Analizi Sonucu	55
Tablo 11. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı'da Turizme Verdikleri Destek ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımı.....	56
Tablo 12. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı'da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Ekonomik Etkileri İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımı.....	57
Tablo 13. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı'da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Sosyal Etkileri İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımı.....	61
Tablo 14. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı'da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Çevresel Etkileri İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımı	64
Tablo 15. Ölçeklere İlişkin Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları	68
Tablo 16. Yerel Halkın Göstermiş Olduğu Desteği Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı.....	70
Tablo 17. Turizm'in Algılanan Olumlu Ekonomik Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı	71
Tablo 18. Turizm'in Algılanan Olumsuz Ekonomik Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı	72
Tablo 19. Turizm'in Algılanan Olumlu Sosyo-Kültürel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı	73
Tablo 20. Turizm'in Algılanan Olumsuz Sosyo-kültürel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı	74

Tablo 21. Turizm'in Algılanan Olumlu Çevresel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı	76
Tablo 22. Turizm'in Algılanan Olumsuz Çevresel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı	77
Tablo 23. T Testi Sonuçları (Cinsiyet)	78
Tablo 24. T Testi Sonuçları (Medeni Durum).....	79
Tablo 25. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Turizme Destek ile Yaş, Meslek, Eğitim Durumu, Kişisel Olarak Turizmden Ne Kadar Fayda Sağladıkları Arasındaki Farklılık Testi	80
Tablo 26. Olumlu Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi	82
Tablo 27. Olumlu Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi	83
Tablo 28. Olumlu Sosyo-Kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi.....	85
Tablo 29. Olumsuz Sosyo-Kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi	87
Tablo 30. Olumlu Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testleri.....	89
Tablo 31. Olumsuz Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi.....	90
Tablo 32. Yerel Halkın Turizme Desteğinin Etkileri Standardize Edilmiş Beta Katsayıları	91
Tablo 33. Yerel Halkın Turizme Desteği, Turizmin Olumlu ve Olumsuz Ekonomik, Sosyo-kültürel ve Çevresel Etkisine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi	92
Tablo 34. Yerel Halkın Turizme Desteği, Turizmin Etkileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	93
Tablo 35. Hipotezlere İlişkin Sonuçlar.....	93

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sosyal Değişim Süreci Modeli	16
Şekil 2. Doxey Irridex Modeli	21
Şekil 3. Butler Yaşam Döngüsü Modeli	23
Şekil 4. Turizmin Ekonomik Etkileri.....	29
Şekil 5. KMO Testi Değerleri.....	69

1. GİRİŞ

Ulusal ve uluslararası boyutlarda meydana gelen turizm hareketleri ekonomik kalkınmanın önemli etkilerinden biri olup ülkelerin gelişimine büyük katkıları bulunmaktadır. Önemli olan turizmin pozitif etkilerini artmasını sağlayarak daha önemli bir sektör haline getirmektir. Fakat negatif etkiler kimi zaman bu süreci yavaşlatarak turizmin beklenen düzeye gelmesini engellemektedir. Bu durumda yapılması gereken turizm planları arasında turizm destinasyonunda yaşayan yerel halkın turizme olan desteğini arttırabilmektir (Karakaş ve Şengün, 2017, s. 184). Desteğin arttığı bölgelerde pozitif yönde artan gelişmeler turistik hareketlerin artmasını sağlamaktadır.

Yerel halkın turizme vermiş olduğu desteği arttırabilmek bölge için büyük oranda fayda göstermektedir. Bu faydalar, bölge halkının istihdama katılması, yaşam standardının artması, doğal kaynakların korunması, gelir düzeyinin artması, toplumsal değerlerin sürdürülebilirliğini sağlaması açısından önemlidir (Çiçek ve Sarı, 2018, s. 186).

Turizm hareketlerinin yaşandığı bölgelerde doğrudan veya dolaylı bir şekilde yerel halkın sürece katılması, turizme olan bakış açısını değiştirmektedir. Örneğin kimi zaman bazı yeniliklere açık olmayan halk, kendilerinin de yardımıyla bölgenin gelişeceğini görmesi, turizm gelişim planlarına dahil olması turizm gelişiminin doğru ve sağlıklı bir şekilde arttıracağı düşünülmektedir. Aksi takdirde yerel halkın kabullenmediği kimi zaman onaylamadığı bazı değişimlerin olması bölgesel kalkınmada başarı getirmemektedir (Bramwell ve Sharman, 1999, s. 395).

Gelişim ve değişimin yaşanabilmesi için birtakım destek alınması sağlıklı büyümenin koşuludur. Bu destek turizm gibi insan yoğun bir sektör için insandan gelmektedir. Turizm destinasyonu haline gelmiş veya gelecek olan bir bölgenin tek gayesi ekonomik anlamda büyüme değildir. Aynı zamanda sosyal, kültürel, fiziksel ve çevresel anlamda da büyümenin sağlanması gerekmektedir. Özellikle sosyal anlamda gelişim insanların iletişimi ile sağlanması mümkündür. Aynı zamanda

destinasyonun doğru ve planlı bir şekilde gelişimi yine insan faktörü ile sağlanmaktadır. Ancak bir bölgeyi en iyi tanıyan ve o bölgenin gelişimi için zamanını, birikimini harcayacak olan kişi o bölgede yıllardır yaşayan, evi gibi gören belki de doğduğu yer olan yerel halktır. Yerel halkın ekonomik ve sosyal anlamda çevreye sağladığı katkılar ile turizmin çok başka boyutlara ulaşması mümkündür. Yerel halkın verdiği desteğin birtakım etkileri görülmektedir. Bu etkiler kimi zaman olumlu kimi zaman ise olumsuz olarak gelişmektedir. Önemli olan olumsuz etkileri azaltarak olumlu etkilere yoğunlaşmaktır. Sadece bu şekilde istenilen, tercih edilen bir destinasyon haline gelinebilir.

Bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırma ile ilgili problem, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır. İkinci bölümde kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar olmak üzere iki kısım yer almaktadır. Alan yazının alt kısımları ise yerel halk kavramı, yerel halkın turizme karşı tutumları, turizm gelişimi, turizmin etkileri ve araştırmada işlenen bölge olan Gölyazı mahallesi hakkında genel bilgiler yer almaktadır. İkinci kısımda ilgili araştırmalar bölümünde ise yerel halkın turizmin gelişimine yönelik desteği ve turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri olmak üzere iki ayrı başlık yer almaktadır. Araştırmanın üçüncü bölümünde ise araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Araştırmanın son bölümünde ise araştırmanın sonuçları ve öneriler yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Araştırma yerel halk, yerel halkın turizm ve turist ilişkisi, turizm gelişim kavramı ve turizm etkilerini içeren önemli başlıklar içermektedir. Dolayısıyla Gölyazı mahallesinde yaşayan yerel halkın turizm desteği, bu desteğin etkileri açısından önem arz etmektedir. Araştırmanın problemini, Bursa merkezine 38 km uzaklıkta olmasına rağmen marka konumu kazanmış, Uluabat gölü ile bitişik turizm potansiyeli yüksek olan önemli turizm destinasyonlarından biri olan Gölyazı oluşturmaktadır. Gölyazı'yı bir turizm destinasyonu yapan eşsiz tarihi zenginlikleri, büyüleyici doğası ve bünyesinde barındırdığı özellikleri ile çok zengin bir turizm merkezi olan Bursa şehrinin vazgeçilmez bir geçiş noktası olmasıdır. Bu doğrultuda alanyazın incelendiğinde turizm faaliyeti ile iç içe olan yerel halkın bulunduğu

bölgelerde pek çok araştırmanın gerçekleştirildiği ancak turizm faaliyetinden çok etkin şekilde yararlanmayan bölgelerde az sayıda araştırmanın gerçekleştirilmesinden dolayı Gölyazı Mahallesi araştırmaya konu olarak seçilmiştir.

Yapılan bu araştırma dahilinde Gölyazı yerel halkının turizmin gelişimine yönelik verdiği desteğin ne yönde olacağı konusu ele alınmıştır. Bu doğrultuda literatürde bu noktaya değinen bir araştırma olmaması, Gölyazı destinasyonu açısından ayrıca incelenmesi gereken bir problem olarak belirtilebilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yerel halkın turizm hareketlerine olan desteğinin belirlenmesi, turizme ilişkin ortaya çıkması muhtemel olumsuz etkilerin en aza indirilerek olumlu etkilerin yerel halk ile desteklenerek artırılması adına birtakım hedeflerin hayata geçirilmesine fayda sağlayarak, içinde bulunduğu toplumun gelişimine olan desteğin artmasını sağlayacaktır. Bu sebeple, turizm desteğinin önemli olmasından dolayı bu araştırma Bursa İli, Gölyazı Mahaltesinde ikamet etmekte olan yerel halkın turizme göstermiş olduğu destek ve bu desteğin etkilerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye turizm hareketleri açısından zengin bölgelere sahip bir ülkedir. Ancak turizm potansiyeli olmasına rağmen yerel halkın turistleri ve turizmi kimi zaman benimsememesi, kabullenmemesi ve dolayısıyla destek vermemesi turizmin gelişimini negatif olarak etkilemektedir. Yerel halkın turizme destek vermesi, turizmin bölgeye ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel anlamda önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın, alan yazın taraması sonucunda, Bursa İli, Nilüfer İlçesi Gölyazı Mahaltesinde turizme destek ve desteğin etkileri ile ilgili çalışmaya rastlanmamasından dolayı mahallenin araştırma bölgesi olarak seçilmesinin nedenlerinden birisidir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın varsayımları, ankete katılım sağlayan katılımcıların anket sorularını doğru ve aynı şekilde algıladıkları, verilen cevaplarda dürüst davrandıkları ve bu cevapların gerçeği yansıttığı kabul edilmiştir. Bir diğer varsayım ise Bursa ili Nilüfer İlçesi Gölyazı Mahallesi'nde yapılan anket uygulaması ile ulaşılan örneklem sayısının evreni temsil ettiği'dir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Bursa ili Nilüfer ilçesi Gölyazı Mahallesi yerel halkı ile sınırlandırılmıştır. Bu araştırmanın tek bir mahalle ile sınırlı tutulmasının nedeni tüm evrene ulaşmanın zaman ve maddi imkânlar dolayısıyla mümkün olmadığı için Haziran 2021-Eylül 2021 tarihlerinde Gölyazı'da bulunan yerel halk ile sınırlı tutulmuştur. Ayrıca dünya genelinde yaşanan covid 19 salgını araştırmanın diğer sınırlılıklarıdır.

1.6. Tanımlar

Çalışmanın bu bölümünde kuramsal çerçevede geçen tanımlar yer almaktadır.

Yerel: 'Sınırlı bir yerle ilgili olan, mevzii, lokal, yöresel' anlamına gelmektedir (TDK, 2019).

Yerel halk: Reisinger'e göre (1994) Yerel halk, turizm hareketleri esnasında birçok yönden turistlere yardımcı olan ve aynı zamanda hizmet sunan kişilerdir (Tayfun,2002, s. 2). Çelikkanat (2015, s. 120) 'a göre ise birlikte yaşamlarını sürdüren ve din, dil, gelenek, görenek, ahlaki değerler, tarihsel geçmişler, yeme-içme kültürü gibi öğeleri sahip olan insan gruplarıdır.

Tutum: Tutumlar kişileri birtakım olaylar karşısında hareketli olmasını ve aynı zamanda içinde bulunduğu durum karşısında etkileriyle yön vermesini sağlamaktadır (İnceloğlu, 2004, s. 13-17).

Nüfus: Belirli bir bölgede veya destinasyonda, belirli sınırlar içerisinde ve aynı zamanda belirli bir zamanda kalan insan sayısı, o yerin nüfusedir (Selçuk, 2014, s. 2).

Turizm Desteği: Bir bölgenin gelişmesini sağlayabilmek için alt yapı, çekicilikleri doğal güzellikler, tarihi yapılar gibi birçok faktörün birbirlerini desteklemesi gerekmektedir. Ancak sadece bu faktörlerin olması yeterli değildir. Bu faktörlerin önemli ölçüde destekleyen ise, yerel halkın turizm hareketlerine olan desteğidir. (Çiçek, 2017, s. 77).

Turizm Algısı: Turizmin yarattığı etkinin turizm hareketlerinin yaşandığı ülkeler ve toplumlar üzerinde oluşturduğu etki söz konusudur. Bu algılanma süreci, turizm gelişim aşamasında öncelikle toplumlar arasında algılanması olarak açıklanabilmektedir (Kim, 2002, s. 8).

Turizmin Ekonomik Etkileri: Ülke ekonomilerinin yoğun rekabet ortamında devamlı büyüme sağlayabilmesi katma değeri ve çarpan katsayısı yüksek sektörlerde başarı gösterebilmesine bağlıdır. Özellikle, hizmet sektörü ve alt sektörlerindeki gelişmeler aynı zamanda ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin de bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Sarı, vd., 2011, s. 127). Dolayısıyla, hizmetler sektörünün bir alt sektörü olarak ele alınan turizm sektörü ülkelere gelir yaratma ve döviz girdisi sağlama gibi fırsatlar sunmasıyla ekonomik yönü dikkat çeken bir sektör haline gelmektedir (Kozak, vd., 2012, s. 73).

Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri: Turizm sektörünün, sosyo-kültürel etkiler ile en önemli bağlantılarından biri, turist kabul eden ülkeler üzerindeki etkisidir. Turistlerin seyahat etmek için tercih ettikleri ülkeler üzerinde yaptığı etkiler bazen olumlu olarak karşılanmakta bazen ise olumsuz olarak karşılanmaktadır. Ülkeye gelen turistlerin, ülkenin sosyokültürel yapısında değişiklikler yaratması, yerel halk tarafından olumlu karşılandığı takdirde turizmin ilerlemesi mümkün olmaktadır (Doğan, 1987, s. 154).

Turizmin Çevresel Etkileri: Turizmin çevresel etkileri genellikle fiziksel ve biyolojik etkilere yoğunlaşmaktadır. Ancak bu etkilerin yanı sıra doğal kaynakların yanlış kullanımı, ormanların yok olması, çevresel bilinçsizlik, ses ve hava kirliliği kavramları da girmektedir (Altıntaş, 2010, s. 20).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

İlgili alan yazın bölümünde kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın bu bölümünde kuramsal çerçeve, yerel halk kavramı başlığı adı altında yerel halk turist ilişkisi, yerel halk turizm ilişkisi, yerel halkın turizme karşı tutumları ele alınarak turizm gelişimi kavramı açıklanarak, turizmin gelişimine yönelik yaklaşımlar incelenmiştir. Daha sonrasında ise turizmin etkileri başlığı altında turizmin olumlu ve olumsuz ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkiler detaylı olarak açıklanmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise örneklemin yer aldığı Gölyazı mahallesinde yaşayan yerel halka anket uygulanarak anketin sonuçları SPSS programı ile incelenmiştir.

2.1.1. Yerel Halk Kavramı

Yerel kavramı, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre (2019) '*sınırlı bir yerle ilgili olan, mevzii, lokal, yöresel*' anlamına gelmektedir. Yine aynı kaynağa göre halk kavramı, '*aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan, aynı uyruktaki insan topluluğu ve belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların tümü*' anlamında tanımlanmaktadır. Oxford sözlüğüne göre ise yerel kavramı '*belirli bir yere özgü, bir yere bağlı, dar, sınırlı, yayılmamış, bir yerle ilgili olan*' şeklinde tanımlanmaktadır. Halk kavramı ise, '*aynı ülkede yaşayan ve o ülkenin yurttaşı olan insan topluluğu*' anlamında tanımlanmaktadır. Reisinger'e göre (1994) Yerel halk, turizm hareketleri esnasında birçok yönden turistlere yardımcı olan ve aynı zamanda hizmet sunan kişilerdir (Tayfun, 2002, s. 2). Bu kişilere örnek verecek olursak, turistin konaklamak için kaldığı otelin resepsiyonisti, yemek yediği restoranın servis elemanı, hediyelik eşya satın aldığı bir dükkânın sahibi, ulaşım

sağlamak için bindiği bir taksinin şoförü yerel halktan birileri olarak tanımlanabilmektedir (Ersoy, 2017, s. 17).

2.1.1.1. Yerel Halk - Turist İlişkisi

Turistler seyahate çıkmadan önce, seyahate çıktıkları esnada ve daha sonrasında farklı duyu ve davranış halleri içerisine girmektedirler (Avcıkurt, 2020, s. 104). Bu davranış değişikliklerinin ana sebeplerinden biri turistlerin seyahat öncesindeki beklentilerinin seyahat esnasında gerçekleşmemesinden kaynaklı olabilmektedir. Ayrıca turistlerin seyahat sırasında yerel halk ile arasında karşılıklı olarak etkilenme olması da turistlerin davranışlarındaki değişikliklere sebep olmaktadır. Araştırmamıza konu alan Gölyazı destinasyonun ziyaretçi profili çoğunlukla yerli turistten oluşmaktadır. Benzer yapılara sahip yerel halk ile çok etkilenme görülmeyen Gölyazı'da, yabancı turist ile yerel halkın birbirlerini etkilemesinin sebebi aralarındaki farklı kültür ve sosyal yapılardan kaynaklıdır (Tayfun, 2002, s. 2). Ancak zamanla turistin kalış süresinin artmasıyla beraber yerli halk turistin yaşamı ve kültürü hakkında bilgi sahibi olmaya başlar ve daha sonrasında ise turistler bölgedeki yerel halkı, kültür, hayat tarzı, giyim kuşam gibi yönlerden etkilemektedir. Bunun yanı sıra zamanla kendisi de yerel halktan etkilenmektedir (Berber, 2003, s. 212). Bu etkilenme kimi zaman olumlu kimi zaman ise olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Cıvaoğlu'na (2012, s. 276) göre turist yerli halk etkileşimi şu durumların varlığı halinde olumlu sonuçlar doğurabilir;

- Turist ve yerel halkın karşılaşmasıyla hoşgörülü bir şekilde tutum sergilerse,
- Turist ve yerel halk cömert olurlarsa,
- Turist ve yerel halk karşılaşması sırasında coşku ve heyecanını paylaşırsa,
- Yerel halk turistik hizmetleri yerine getirmede yeterli olurlarsa,

Olumlu ilişkiler kurabilmek kimi zaman zor olsa da aslında turistlere iyi bir tatil deneyimi yaşatmak karşılıklı olarak ön yargılı olmamaktan geçmektedir. Dostça duygular sergilemek, hoşgörülü olmak her iki tarafında bu tatil deneyiminden mutlu sonuçlar çıkarmasına sebep olmaktadır. Diğer yandan yerel halkın turizme karşı olumsuz duygular beslemesi, bölge için büyük bir problem yaratmaktadır. Turizme

karşı olan yerel halk, turist ile de negatif tutumlar geliştirecektir, hatta turistler bölgeye gelmeden önce ön yargı ile yaklaşım turistleri kabul etmeyeceklerdir (Türker ve Türker, 2014, s. 83).

Rızaoğlu'na (2012, s. 276) göre turistler ile yerel halk arasındaki sosyal ilişkilerin azalmasına sebep olan bazı durumlar şu başlıklar altında toplanabilir;

- Kitle turistlerinin tüm gereksinimlerinin turizm kuruluşlarınca karşılanması,
- Kitle turistlerinin yerel halkın yardımına gereksinim duymaması,
- Dil ayrılıklarından kaynaklanan iletişim güçlüklerinin ortaya çıkması,
- Turist topluluklarının genellikle yerel halktan korkmaları, yerel yaşam biçiminden çekinmeleri ve yerel topluluklarla kaynaşmakta isteksiz davranmaları,
- Turist topluluklarının yerel topluluklara karşı yerel toplulukların da turist topluluklarına karşı olumsuz bir takım tutumlarının olması,
- Turist topluluklarının bir yere genelde dinlenme ve eğlenme amacı ile gitmesi,
- Turist topluluklarının yerel halkla ilişki kurmak için zamanlarının kısa olması

Turist ile yerel halk arasındaki ilişkilerin olumlu ve olumsuz şekilde ilerlemesinde yerel halkın etkisi çok fazladır. Turistler ile yerel halk arasındaki sosyal ilişkilerin zayıflatıcı etkilerini azaltarak, turizm hareketlerine, yerel halkı dahil etmek gerekmektedir. Örneğin, yerel halkın çevreye ve turistin tatil sürecinde verilen destek ile turist iyi bir tatil deneyimi yaşayabilir (Yooshik, Gürsoy ve Chen, 2011, s. 363-364). Aynı zamanda yerel halkın, destinasyonda yer alan turistik tesis ve ürünlerden yararlanması, turizmi olumlu yönde etkilemektedir. Aksi takdirde turist ve yerel halk arasında sınıf farklılığı yaratma çabası gibi algılanıp, negatif bir etki yaratması söz konusu olabilmektedir (Çalışkan, 2003, s. 67).

Yerel Halk Turist Arasındaki İlişki Tipleri

Turizmde turistin hal ve hareketleri, kararları ile istekleri önem arz etmektedir. Çünkü bölgede turizmin kalkınmasını sağlayan en büyük etken turistlerdir (Çam ve Avcı, 2021, s. 2038). Dolayısıyla turistler ile yerel halkın arasında ki iletişim turizmi doğrudan etkilemektedir. Bu etkinin sonuçları

destinasyonun turizm potansiyeli üzerindeki etkisinin önemini de göstermektedir. Turistlerin yerel halk üzerindeki etkisi aynı zamanda yerel halkın turistler üzerindeki etkisinin ortaya çıkardığı olumlu ve olumsuz sonuçlardan yola çıkarak yerel halk ile turist arasındaki ilişki tipleri engelleyici ve destekleyici olarak incelenebilir (Doğan, 1987, s. 107).

Engelleyici: Turistler ile yerel halk arasında ki ilişki biçiminin doğru olmaması kimi zaman yanlış anlaşılmalara ve ön yargılara sebep olabilir. Bu sebeple de ilişki içerisinde bir ya da birkaç kişiye hatta bazen her iki tarafa da zarar verebilmektedir. Karşılıklı olarak yanlış anlaşılmalarda turist ile yerel halkın kaynaşmasının önüne geçerek birbirleri hakkında ki ön yargıları kuvvetlendirir (Duran ve Aslan, 2016, s. 35). Engelleyici ilişki tipi yerel halk turist arasındaki olumsuz yönleri dört kümede incelenebilmektedir (Doğan, 1987; Rızaoğlu, 2003; Ersoy, 2017).

- **İlgisizlik:** Turistler ile yerel halk sorunlarının en başında ilgisizlik gelmektedir. Karşılıklı olarak ilgisiz davranışlar ilişkilerini negatif olarak etkilemektedir. İlgisizliğin oluşmasındaki temel sebeplerden biri, yerel halkın turistler ile ilişkisinde mesafeyi koruması ve ayrıca turistlerinde tatil esnasında farklı duygu içerisindeyken yerel halk ile ilişki içerisine girmek istememesinden kaynaklanmaktadır. Yerel halk ile turistler arasındaki kültür, dil, yaşam tarzı farklılıkları her iki tarafın ortak payda da buluşmasını engellemektedir (Doğan, 1987, s. 107).
- **Ticari Sömürü:** Turistlerin karşılaştığı ve çok rahatsız olduğu bir diğer durum ise ticari sömürüye maruz kalmaktır. Yerel halk tarafından ve destinasyondaki işletmelerin turiste yüksek fiyatlarla hizmet satmak istemesi sömürülme hissi oluşmasına ve dolayısıyla turistin yerel halka ve o destinasyona karşı olumsuz tutum sergilemesine yol açmaktadır (Rızaoğlu, 2012, s. 285).
- **Saldırı:** Turistin tatil yaptığı yerde geçici süre kalacak olması, turistlere karşı suç oranlarını arttırmaktadır. Geçicilik dolayısıyla oluşan bu saldırı suçları artması, turistlerin o ülke ve o destinasyondaki halka karşı ön yargılı olmasına sebep olmaktadır (Rızaoğlu, 2012, s. 286). Aynı zamanda turistlerin yerel halka oranla daha fazla saldırı mağduru olma ihtimalinin yüksek olduğu bilinmektedir. Bu saldırılar, hırsızlık, dolandırıcılık ve cinsel

taciz gibi birçok suçu içerisinde barındırmaktadır (Lind ve Lind, 1986, s. 173).

Destekleyici: Turizm faaliyetleri bir bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi sağlayarak bölgedeki insan ilişkilerinin artmasını, ekonominin güçlenmesini, yeni kültürleri tanıyarak etkileşim içerisine girilmesini sağlamaktadır. Her gelen turist farklı bir kültür demektir, yerel halk her bir turist sayesinde dünyaya farklı bir açıdan bakabilir (Çalışkan ve Tütüncü, 2010, s. 810). Turist – yerel halk ilişkilerinin olumlu yönleri olan destekleyici ilişkiler şu şekilde açıklanabilir (Doğan, 1987; Duran ve Aslan, 2016; Çiçek ve Sarı, 2018).

- **İlgi:** Turistler ile yerel halk arasında kurulan ilişkide kimi zaman ilgilenme ve yaklaşma gibi ilişkiler görülmektedir. Bu ilişkilerin oluşmasında her iki tarafında etkisi çok fazladır (Rızaoğlu, 2012, s. 287). Karşılıklı taraflar olarak farklı dilleri konuşsalar bile iyi bir ilişki kurmak zor olmamalıdır. Andronicou (1979, s. 250-251) turistlerle yakın ilişki kurup onlarla ilgilenmek bazı bölgelerde yerel halkın çoğunlukla gerçekleştirdiği bir durumdur. Turistlere kimi zaman karşılık beklemeden yardım etmek, evlerini açmak, yerel yemekleri tanıtmak manevi olarak gösterilebilecek davranışları göstermektedir şeklinde ifade etmektedir.
- **Yardım:** Turistler ziyaret ettikleri yerlere kimi zaman hiç fikri, bilgisi olmadan gelmektedirler. Çoğu zaman yabancıları bu yerde herhangi bir durumda birisinden karşılıksız yardım görmeleri, o yer ve o yerdeki insanlar hakkında güzel duygular hissederler. Özellikle dil eksikliği en çok yaşanan zorlukların başında yer almaktadır. Kendilerini anlamaya çalışan insanların varlığını görmek turistler ile yerel halk arasında olumlu bir çekim olmasını sağlamaktadır (Rızaoğlu, 2012, s. 287). Yerel halkın turistlere karşı yardımsever davranışları, turistlerin o bölge hakkında olumlu duygular hissetmesine yardım etmektedir. Amato (1983, s. 364-365) yaptığı bir araştırmada turistlerin yerel halka bağlı olduğu bölgelerde adres sormak, bir şey satın alırken yardımcı olmak veya dil konusunda destek olmak gibi yardımsever davranışların daha yüksek oranda olduğunu belirtmektedir.
- **Arkadaşlık:** Turistler ile yerel halk arasındaki ilişkinin ilerlemesi ve güven duygusunun artmasıyla birlikte kimi zaman arkadaşlık kurmayı sağlayabilmektedir. Arkadaşlıkların kurulması turistlerin o bölgeyi terk

etmemek istemesine ve yine aynı yere gelmeyi istemesini sağlamaktadır (Rızaoğlu, 2012, s. 288).

Yerel halk ve turist etkileşimi birçok etki yaratmaktadır. Bu etkiler turizm destinasyonları arasında farklılıklar göstermektedir. Aynı zamanda, turistil destinasyonlarda yaşayan yerel halkın kültürel kimlik ve gelenek-görenekleriyle bağlantılı olan bu sonuçlar kimi zaman yerel halkı yansıtmaktadır. Turizm destinasyonunda yaşayan yerel halkın misafirperver oluşu ve turizme karşı pozitif bakması bununla beraber destinasyonun turizm faaliyetlerine olan ekonomik ihtiyacı gibi birçok faktör turist ve yerel halkın arasındaki ilişkiyi şekillendirmede etki göstermektedir.

2.1.1.2. Yerel Halk - Turizm İlişkisi

Turizm, farklı kültür yapılarına sahip kişilerin birbirleriyle etkileşime girmesini sağlayan sosyal bir olaydır (Öcal, 2020, s. 6). Kimilerine göre turizm bir bölgenin ekonomik olarak gelişimini sağlayan insanlar ile iletişimini güçlendiren bir bağ olarak ifade edilebilirken, kimilerine göre ise yerel halkı kültüründen ve çevresinden uzaklaştıran negatif bir faktördür (Korkmaz, 1990, s. 405).

Turizmin bölgeye sağladığı fayda ve zararlardan en çok etkilenen grup, destinasyonda yaşayan yerel halktır. Dolayısıyla, turizm hareketlerinde önemsenmesi gereken en önemli faktörlerden birisidir (Oğuzbalaban, 2017, s. 1321). Burada ifade etmek gerekir ki, turizmin gelişip ülkeye ve bölgeye etkisinin artırılabilmesini sağlayabilecek en etkili yollardan birisi, yerel halkı bilinçlendirip, turizm hareketi içerisindeki etkisini arttırabilmektir. Dolayısıyla yerel halkın turizme dahil olması, turizmin beklenenden daha fazla olumlu çıktılar yaratmasına olanak sağlayacaktır (Çelikkanat, 2015, s. 1).

Turizm çalışmalarının planlanması aşamasında yerel halka turizmin önemli bir parçası olduğunu hissettirmek ve aynı zamanda yerel halka turizmin gelişebilmesi için halkın öneminin boyutunu gösterebilmek bölgedeki turizmin kalkınmasına destek olmaktadır (Simmons, 1994, s. 98).

Turizm gelişimi için birçok etki gerekmektedir. Turizmin bölgede başarılı olması daha sonra ise sürdürülebilir olabilmesi için yerel halkın o bölge için yapacakları oldukça önemlidir. Yerel halkın turizmin gelişimi için sağlayacağı kaynak, bilgi ve destek turizmin doğru bir şekilde inşa edilmesine olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda yerel halkın turistleri, istedikleri veya istemedikleri durumu doğrudan turistler tarafından anlaşılmaktadır ve bu durum turistlerin mutlu olma, memnun kalmasıyla ilişkilidir. Dolayısıyla istenmediğini hisseden turistlerin, bir daha o bölgeyi ziyaret etmekten kaçınmaları muhtemeldir. Yerel halkın turizmi bu denli etkilediği ve turizme yön verdiğinin farkında olması gerekmektedir (Yooshik, Gürsoy ve Chen, 2001, s. 364).

2.1.1.3. Yerel Halkın Turizme Karşı Tutumları

Tutum, birçok farklı şekilde tanımlanmaktadır. Smith'e göre (1968, s. 8) *'Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir'*. Diğer bir ifadeyle, *'Bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi duygu ve güdülerine (motivasyon) dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimdir'*. Tutumlar kişileri birtakım olaylar karşısında hareketli olmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda içinde bulunduğu durum karşısında etkileriyle yön vermesini sağlamaktadır (İnceloğlu, 2004, s. 13-17). Tüm tanımlardan hareketle tutum, kişinin çevresindeki canlı ya da cansız bir şeye karşı tepki ön eğiliminin ifadesidir (Baysal, 1981, s. 122).

Turistler ve yerel halka genel olarak göstermiş olduğu tutumlar; ilgisizlik, kaygı, acıma, önyargı olarak ifade edilebilir (Doğan, 1987, s. 115). Yerel halkın, turizm hareketleri karşısında gösterdiği tutumlar oldukça önemli rol oynamaktadır. Bir destinasyonda yerel halkın, turizm faaliyetleri sırasında karşı durmayarak turisti ve turizmi onaylayıp onaylamadığı takındığı tutumdan anlaşılmaktadır (Lepp, 2007, s. 880).

Bölgelerin ekonomisine önemli derecede katkıda bulunan turizm faaliyetleri, gelişmesi ve daha fazla katkı sağlayabilmesi açısından etkili olan faktörler vardır. Bu faktörlerin temelinde yerel halkın görüşleri yatmaktadır. Yerel halk sakinlerinin

turizme göstermiş olduğu tutumlar turizmi olumlu ve olumsuz olarak etkilemektedir (Garcia, Verdugo ve Ruiz, 2008, s. 106).

Turizm destinasyonlarında yaşayan yerel halkın turizme karşı gösterdikleri tutumlar, bölgenin büyüklüğü ile bağlantılıdır. Büyük destinasyonlarda bulunan yerel halk turizm hareketlerini olumlu olarak değerlendirmektedir ve aynı zamanda turizmin gelişmesi için daha fazla çaba sarf etmektedir. Tam tersi olarak ise daha küçük destinasyonlarda bulunan yerel halk turizme ve turiste karşı olumsuz tutumlar sergilemektedir (Tyrrell ve Spaulding, 1984, s. 33).

Sosyal değişim, birden fazla kişinin karşılıklı ödül beklentisi ile bir ilişkiye girmesi ve bu ilişkiyi devam ettirebilmesine dayanmaktadır (Köksal, 2012, s. 6). Bu doğrultuda, turizmin insan ilişkilerine dayanmasından dolayı yerel halkın turizme verdiği destek genel olarak sosyal değişim teorisiyle temellendirilmiştir.

Sosyal Değişim (Mübadele) Teorisi

Homans (1958), en az iki kişinin birbirlerinden etkilenmelerini farklı bir bakış açısıyla tanımlayarak, sosyal davranışı bir mübadele ilişkisi olarak gören ilk sistematik kuramı geliştirmiştir. Daha sonra bu kuram 1964’de Blau tarafından, ‘sosyal değişim teorisi’ terimi olarak ilk kez kullanılmıştır (Gürbüz, 2006, s. 52). Bu teoride önemli olan kişilerarası veya çalışma ortamında olumlu tutum sergilenmesi gerektiğidir. Yerel halkın olumlu tutumlar neticesinde işlerine ve ilişkilerine karşı bağımlılıkları artmaktadır. Her ortamda olumlu tutumlar olumlu sonuçlar getirmektedir (Gürbüz, 2006, s. 69). Sosyal değişim teorisinde önemli olan noktalar şunlardır (Searle, 2017, s. 139):

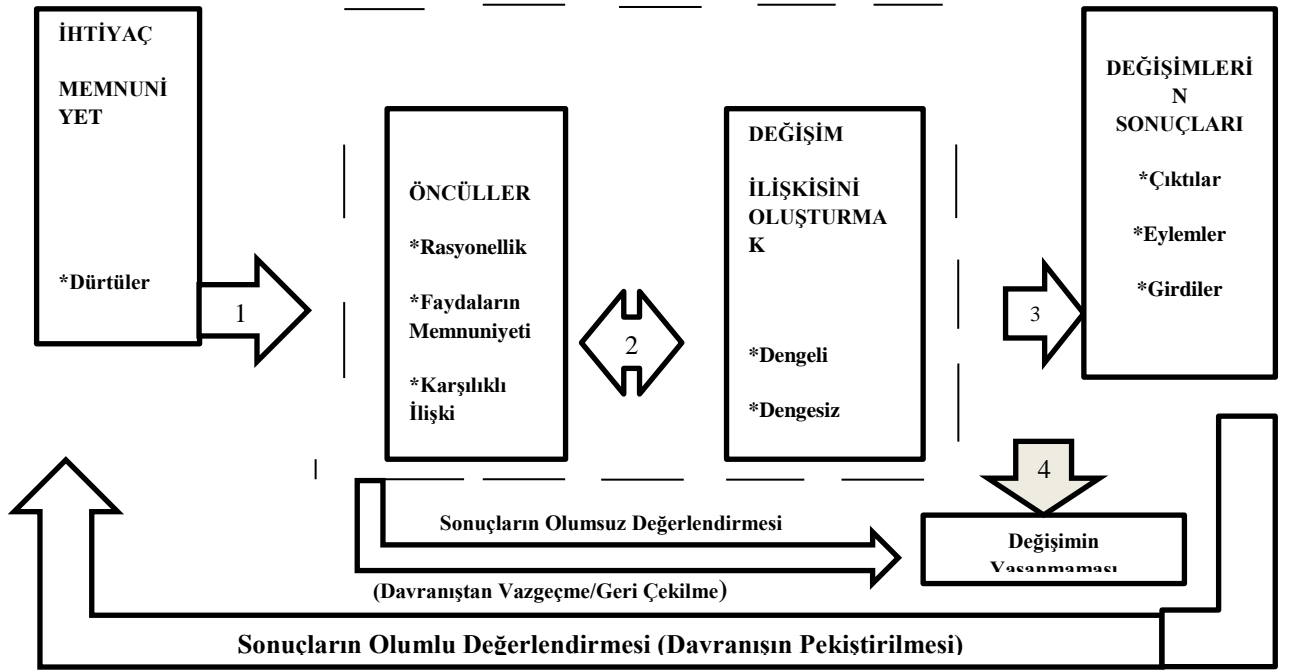
- Kişilerin bir ilişkiye girmesindeki sebeplerden biri menfaat beklentisidir.
- Eğer ödüller artmaya devam ederse ve aynı zamanda değerli ise ilişki de devam etmektedir.
- İlişkinin maliyeti faydasını geçmemesi gerekmektedir.
- Taraflardan biri güçlü olduğu zaman ilişki devam etmez.

Sosyal değişim teorisi, özellikle 1990’lardan beri turizm araştırmaları içerisine dâhil olmuştur. O zamandan bu yana yaygın olarak kullanılmaktadır (Büyükkuru, 2019, s. 69). Turizm araştırmacıları tarafından yerel halkın çevreyi nasıl algıladığının açıklamasını yapabilmek için kullanılmaktadır. Sosyal değişim teorisi ile ilişkiler

arasında fayda arayışıyla değişim yarattıkları bir teoridir. Değişimin doğru kullanılması, yerel halkın pozitif tutumlarını ön plana çıkaracaktır (Harrill, 2004, s. 260-261). Yerel halk, turizmden fayda sağladığı sürece turizmin gelişimi için destek vermektedir. Ancak turizmden sağlanan etkiler maliyeti aşarsa yerel halk tarafın olumsuz tutumlar gösterilir (Andereck, vd., 2005, s. 1062).

Bir bölgede turizm var olabilmesi için karşılıklı değişim olması gerekmektedir. Karşılıklı değişimin gerçekleşmesinde etken olan yerel halk turizm hareketine katkısı büyük oranda fazladır. Turizm hareketi esnasında yerel halk ve turist arasında olumlu ilişkilerin değişimini sağlayacak olan yerel halktır. Turistlerin kendilerini rahat hissetmelerini sağlayarak yol göstermek her durumda destek olmak turist ve yerel halk ilişkisi için önemli bir ayrıntıdır (Ap, 1992, s. 668-670). Sosyal değişim teorisi ile yerel halkın turiste karşı tutumlarını ortaya çıkarmasında yardımcı olmaktadır. Yerel halkın turistle olan ilişkisinin negatif veya pozitif yönlerini göstermesinde yüksek düzeyde vurgu yapmaktadır. Ancak yerel halkın, turist ve turizme olan tutumlarını göstermede her zaman tutumun yeterli olacağı ifade edilemez (Avcıkurt, 2020, s. 113).

Ap (1992, s. 670), yerel halkın turizm ve turistlere karşı düşüncelerini anlayabilmeyi kolaylaştırmak için geliştirdiği model Şekil 1’de gösterilmektedir. Sosyal değişim süreci modelinde asıl anlatılmak istenen yerel halkın turizm hareketi esnasında içinde olduğu durumu ve hissettiklerini anlatabilmektir. (1) Değişimin başlaması, (2) değişimin oluşumu, (3) değişim işleminin değerlendirilmesi, (4) değişim sonuçlarının olumlu değerlendirilmesi yani davranışın güçlendirilmesi; ve (2a) ve (4a) değişimin olumsuz değerlendirilmesi davranış değişiminin azaltılmasına yol açmıştır veya davranış değişikliklerinin olmamasına yol açmıştır.

Şekil 1. Sosyal Değişim Süreci Modeli

Kaynak: Ap, J. (1992). Residents perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 665-690.

Şekil 1’de gösterildiği gibi kısacası bir destinasyondaki yerel halk yaşadığı yerde turizm hareketlerinin olmasından memnun ve bununla beraber turizm hareketlerinden son derece olumlu etkileniyorsa turizmin gelişmesi için çaba sarf edecektir. Beraberinde yerel halkın turizme yönelik tutumları oldukça fazla olmasından dolayı bu modelin tek başına yeterli olması düşünülmemektedir (Avcıkurt, 2015, s. 128).

Bütünleşik Tehdit Teorisi

Sosyal değişim teorisine ek olarak, bütünleşik tehdit teorisi ortaya çıkmıştır. Bu teoride önemli olan 'grup ve gruplararası ilişki' olmasıdır. Bu teoriyi oluşturan tehdit algılamaları 1998 yılında Thomas F. Pettigrew tarafından üzerinde durulmuştur. Bu teoride bahsedilen tehdit kavramı, başkaları tarafından kullanılmasında bireylerin bu koşulları tehdit olarak algılamasıyla alakalıdır. Tehdit algılamasının birçok sebebi vardır. Örneğin, bir bölgede kaynakların kısıtlı olması bireylerin doğrudan bu durumu tehdit olarak algılamasını yol açmaktadır (Saatçi, 2016, s. 61).

Levine ve Camphell (1988) ve Sears'e göre (1972) Gruplararası ilişkilerde 'tehdit' ve 'rekabet' önemli bir yer tutmaktadır. Gruba ait bireylerin her biri farklı koşullarda kendilerini tehdit altında hissedebilirler. Bunun sebebi tehdidin birçok alternatifi olmasından kaynaklanmaktadır Misal tehditler, sosyal, ekonomik veya politik olabilir (Ward ve Berno, 2011, s. 1558).

Tehdit ve rekabet faktörü, farklı kültür yapılarına sahip toplumlarda da etkilidir. Özellikle toplumlarda kaynakların kısıtlı olması, farklı toplumlara olan kötü davranış ve ayrımcılık ilişkilerde ortaya olumsuz sonuçlar çıkarmaktadır. Dolayısıyla birey bu durumu kendi kültürü açısından tehdit olarak algılamaktadır (Stephan, Loving ve Duran, 2015, s. 246-248). Bütünleşik tehdit teorisini kapsayan dört temel tehdit türünden bahsedilmektedir (Gonzalez, vd., 2008, s. 669; Ward ve Berno, 2011, s. 1563)

- **Gerçekçi Tehditler:** Ekonomik, fiziksel ve politik olarak değerlendirilebilir. Bu tehdit grubu içindeki önemli unsur kıt kaynaklara sahip olmaktır. Turizm destinasyonunda yaşayan yerel halk, sahip olduklarını koruyabilmek adına, kaynakları azaldığı an bu durumu bir tehdit olarak görmektedir dolayısıyla turizme ve turiste karşı olumsuz bir davranış sergilemektedir (Ward ve Berno, 2011, s. 1563)
- **Sembolik Tehditler:** Esses, Haddock ve Zanna'ya göre (1993) sembolik tehditler gruplar içerisinde ahlak, değer, standartlar ve inançlar ile ortaya

çıkan farklardan dolayı ortaya çıkmaktadır. Bir grubun diğer grup ile farklı bir görüşe sahip olması, diğer grup için tehdit unsuru sayılmaktadır (Stephan, Diaz-Loving, Duran, 2000, s. 241). Çok fazla yabancı turistin geldiği turistik destinasyondaki yerel halk kendi değer ve yapılarını tehdit altında hissetmeleri bu tehdit türüne örnek oluşturabilir (Avcıkurt, 2020, s. 114).

- **Olumsuz Kalıp Yargılar:** Bireyler arasında grupları oluşturan kalıplaşmış yargılar vardır. Bu yargıların neler olduğunu bilmek grupları tanımaya yardımcı olmaktadır (Sidanius ve Pratto 1999, s. 12). Stephan ve Stephan'a göre (1996) Bir gruba karşı olan olumsuz davranışlar olumsuz tutumlara yol açmaktadır. Örneğin bir gruba karşı duyulan öfke, korku gibi duygular o gruba karşı olumsuz tutumlar sergilenmesine yol açmaktadır (Riek, Mania, ve Gaertner, 2006, s. 338).
- **Gruplararası Kaygılar:** Gruplararası ve dış grup üyelerine karşı olan ön yargı kaygıları oluşturmaktadır. Kaygı unsurunda grup dışında farklı bir kişi ile iletişimde olduğunda bireylerde gerginlik ortaya çıkmaktadır (Plant ve Devine, 2003, s. 790).

Temas Hipotezi (Gruplararası Temas Hipotezi)

Temas hipotezi kavramı, İkinci Dünya Savaşı sonrasında birçok araştırmacı tarafından sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Psikoloji ve sosyoloji çalışmalarında da temas hipotezine yer verilmektedir. Bu çalışmalara göre, gruplar arasında en sağlam iletişimi kurmak için en iyi yaklaşımlardan biri temas hipotezidir (Fan, Zhang, Jenkis ve Tavitiyaman, 2017, s. 358). Brophy'e göre (1946) gruplar arasında oluşan ön yargıları azaltmak veya ortadan kaldırmanın birtakım yolları vardır. Bunlardan biri gruplar arasında temas kurabilmektir. Temas potansiyelinin artması, gruptaki bireylerin ilişkilerinin düzelmesine yardım etmektedir (Pettigrew ve Tropp, 2006, s. 751). Allport (1954) bir araştırmasında göstermektedir ki temas hipotezinin asıl amacı, bazı sebeplerden dolayı ortaya çıkan gruplar arası anlaşmazlıkları ortadan kaldırmaya çalışmaktır. Gruplar arasında ortaya çıkan negatif durumları çözmeye çalışmak elbette zordur (Hewstone ve Swart, 2011, s. 375). Fakat gruplar arasında

temasın olumlu olabilmesi için belirlenen dört koşul olan; Gruplar arasında eşit statü olması, grupların ortak amaçlara sahip olması, gruplar arası işbirliği ve gruplar arası yetki desteği olması koşulları sağlanması durumunda ise temas ile aralarında bulunan negatif durumlar, pozitif bir duruma çevrilebilmesi mümkündür (Pettigrew, 1998, s. 65).

Kendi kültürü dışında başka bir kültüre sahip turistlerle iletişim kurmak yani sosyal temas kurabilmek birey için iyi bir deneyimdir. Bireyin başka bir kültürü öğrenme deneyimi yaşamasını sağlamaktadır. Ancak sosyal temas sırasında iletişimin güçlüklerle devam etmesi veya iletişim kuramamak yerel halkın turistlere karşı iyi olmayan bir tutum sergilemesine olmasına yol açmaktadır (Reisinger ve Turner, 1998, s. 175).

2.1.2. Turizm Gelişimi Kavramı

Turizm gelişimi ile ilgili araştırmalar tarihin ilk zamanlarından beri birçok unsurdan etkilenmektedir. Şuan ise turizm sektörüne yakından etki eden farklı birçok unsur vardır. Bu unsurları; teknoloji, ekonomi, siyasi, sosyal, kültürel olarak sıralanabilir (Kozak, Kozak ve Kozak, 2015, s. 49). Turizm sektörünün ülkelere olan katkıları göz önüne alındığında ise sürekli ilgi gören ve gelişmeye devam eden önemli sektör olduğu bilinmektedir. Turizm sektörünün her ülkeye olan katkısı, ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Bazı ülkeler turizm sektörünün gelir etkisinden yararlanırken, başka ülkeler ise istihdam yaratmasından, farklı sosyo-kültürel etkilerinden yararlanmaktadır (Yıldız, 2011, s. 54-55)

Turizmin gelişimini sağlayabilmek için birçok faktöre ihtiyaç vardır. Alaeddinoğlu'na göre (2008, s. 77) bu faktörler birer bileşendir. Turizmin alt yapısı, çekicilikler kentsel altyapı gibi faktörler sayılabilir. Ancak bu bileşenlerin birer birer yeterli olması çok doğru değildir. Önemli olan bileşenlerin birleşip birbirlerini desteklemesidir.

Butler'e göre (1980) turistik bir destinasyonda turizmin gelişimi adına belirli hedefler vardır. Bu hedeflere ulaşabilmek için birtakım aşamalardan geçmek gerekmektedir. Bu aşamalar şu şekilde sıralanabilir (Leep, 2004, s. 15-16):

- İlk aşama olarak destinasyonun turistler tarafından keşfedilmesiyle başlamaktadır. Turistler destinasyonu keşfettikleri zaman o bölgede sosyal, ekonomik, çevresel ve kültürel etkilerin olumlu etkileri görülmeye başlamaktadır.
- İkinci aşamayı katılım olarak adlandırabiliriz. Örneğin, destinasyondaki yerel halkın hizmet işlemlerine katılımıdır.
- Üçüncü aşama yerel işletmelerin yerini zincir işletmeler almaktadır.
- Son olarak ise kapasite dolmaya başladıkça turizm oranında düşmeler görülmektedir. Bu aşamadan sonra yapılması gereken en doğru şeylerden bir tanesi, bölgenin yeniden farklı bir şekilde tanıtımının yapılmasıdır.

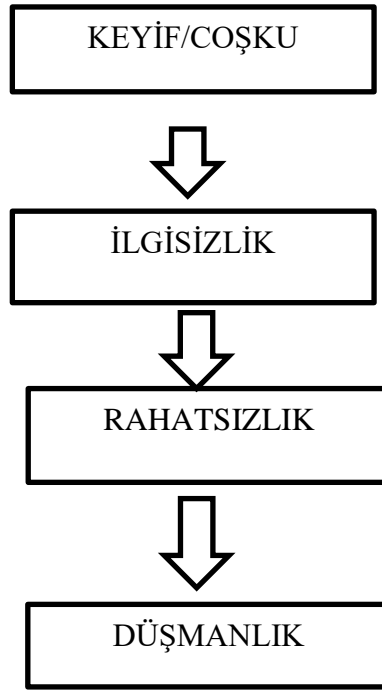
Turizmin gelişmesinde yerel halkın etkisi ve katkısı yadsınamaz. Ancak turizm hareketleri geliştikçe, yerel halk birtakım rahatsızlıklar duymaya başlamaktadır. Bu rahatsızlıkların etkisiz hale gelebilmesi ancak yerel halkın yaşam şeklini, isteklerini ve beklentilerini turizmin sağlıklı bir düzeyde gelişmesiyle korunmaktadır. Aynı zamanda yerel halkın, turistlere karşı tutumlarında müsamaha göstermelerini sağlayarak her iki grubunda iletişimi pozitif yönde etkiler (Selden ve Abanoza, 2001, s. 436). Turizm hareketlerinin yeni yeni başladığı veya gelişmekte olduğu bir turizm bölgesinde yerel halkın turizme ve turistlere karşı düşünceleri ve tutumlarının ölçülmesi oldukça önem arz etmektedir. Bu sayede o bölgede turizmin gelişiminin daha kolay sağlanacağı bilinmesi gerekmektedir (Özdemir ve Kervankıran, 2011, s. 4).

2.1.2.1.Turizmin Gelişimine Yönelik Yaklaşımlar

Yerel halkın davranış etkilerinin çok yönlü olması ve turizm hareketlerine yön vermesi, turizm için önemli bir gelişmedir. Yerel halkın turiste ve turizme karşı göstermiş olduğu pozitif ve negatif davranışları görebilmek adına turizmin gelişimine yönelik modellerin üzerinde durulması gerekmektedir (Altıntaş, 2021, s. 3). Bu modeller Doxey Irridex Modeli ve Butler Yaşam Döngüsü modeli olarak literatürde yer almaktadır.

2.1.2.1.1. Doxey Irridex (Tolerans) Modeli

Doxey (1975) geliştirmiş olduğu ‘Irridex Modeli’, bir çekim merkezi olan destinasyonlardaki yerel halkın, sosyal hareketlilikten kaynaklı olan davranışlarını açıklayabilmek adına oluşturulmuştur. Bu model aynı zamanda turizm hareketlerinde yerel halkın turistlere ve turizmle olan ilişkisini açıklayabilmek adına önemlidir. Yerel halk, bu ilişki esnasında birçok duygu karmaşası içerisinde girmektedir. Turistin geldiği andan gidişine kadar ki olan tutumları aşağıdaki modelde görülmektedir (Avcıkurt, 2020, s. 31).

Şekil 2. Doxey Irridex Modeli

Kaynak: Williams, S (2009). *Tourism Geographies*, New York, Routledge, s. 143.

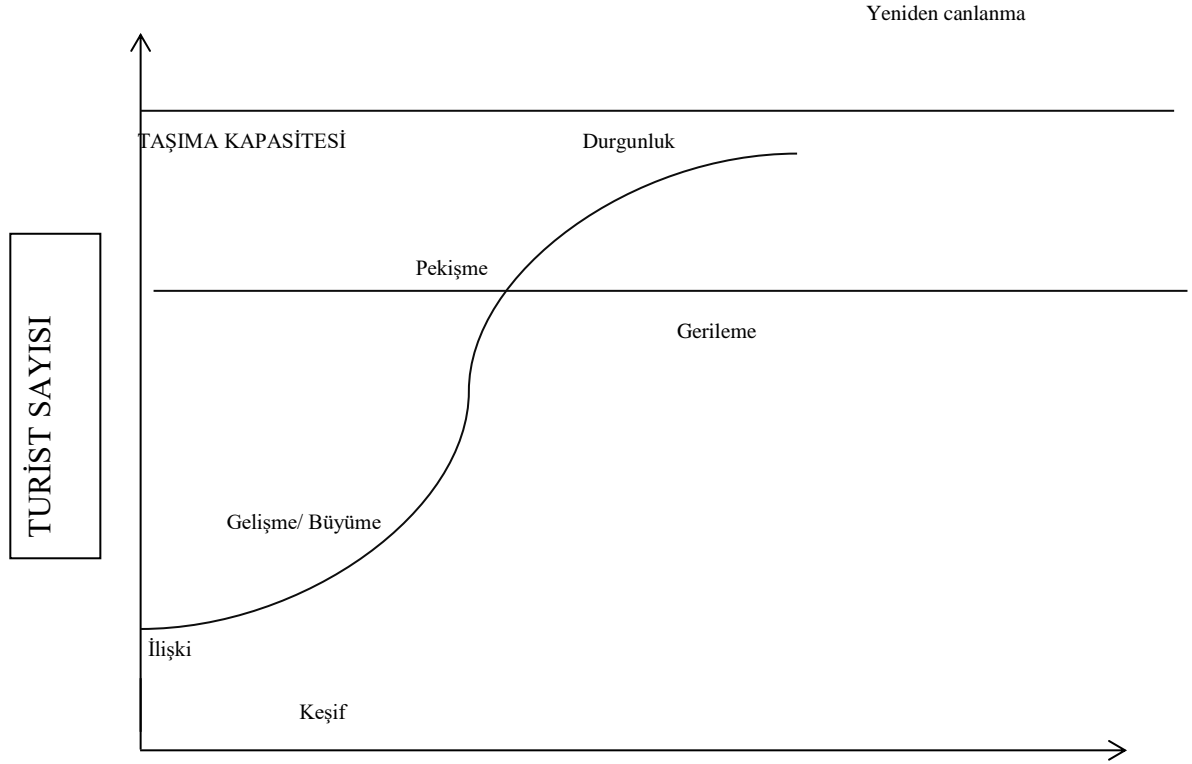
Doxey’in (1975) geliştirmiş olduğu bu modelde, yerel halk ilk zamanlarda, özellikle olumlu yönlerine odaklandığını gösteren ilk kademe ‘mutluluk/keyif’ olarak adlandırılır. Daha sonra zaman geçtikçe turizmin gelişmesiyle ve artmasıyla birlikte faydaları görmeye başlar ancak aynı zaman da bazı hedeflerin gerçekleşmemesini gösteren ikinci kademe ‘ilgisizlik’ olarak adlandırılır (Beeton, 2006, s. 39). Yerel halk turist sayısı arttığı bu durumda mutlu olmaz ve bu duruma karşı kızgınlık duymaya başlar bu kademeye ise ‘rahatsızlık’ denir. Yerel halk rahatsızlıktan sonra

son olarak ‘düşmanlık’ kademesine geçer ve turizme artık tamamen doymuş kin nefret duygularının yanı sıra düşmanca tavırlar sergilemektedir (Altıntaş, 2021, s. 7).

Doxey önerdiği bu model, şunu açıkça belirtmektedir ki turizm hareketleri esnasında turist sayıları arttıkça, yerel halk bu durumu olumlu karşılamamaktadır. Turist sayılarının neredeyse yerel halk sayısına ulaşması, yerel halkı tedirgin etmektedir. İlk zamanlar turizme karşı olumlu tutumlar sergileyen halk zamanla düşmanca davranışlar sergilemesi bu sebep ile alakalıdır (Mason ve Cheyne, 2000, s. 391) .

2.1.2.1.2. Butler Yaşam Döngüsü Modeli

Yaşam döngüsü modeli Butler tarafından oluşturulmuştur. Bu model, yerel halkın turizmin gelişimini ve turizmin gelişimine yönelik tutumlarını açıklamak amacıyla oluşturulmuştur. Butler modelinde, keşif (exploration), ilişki (involvement), büyüme/gelişme (development), pekişme (consolidation), durgunluk (stagnation), gerileme (decline), ve yeniden canlanma (rejuvenation) olarak adlandırılmaktadır (Butler, 1980, s. 7). Bu model şekil 3’de görülmektedir.

Şekil 3. Butler Yaşam Döngüsü Modeli

Kaynak: Butler, R.W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources. *Canadian Geographer*, 24 (1), s. 7.

Butler'in yaşam döngüsü modelindeki aşamalarda belirtildiği üzere öncelikle bir bölgenin keşfi o bölgeyi turistlerin keşfetmesiyle başlamaktadır. Daha sonrasında ise turistler yerel halkı etkilemeye başlamaktadır. Bir sonraki aşama ise turist ve yerel halk arasında etkilerin artması olarak gösterilebilir. Gelişmenin ardından turistlerin o bölgeye ilgilerinin azalması durgunluk olarak sayılırken sonrasında bu aşamadan sonra ne yapılması gerektiği kararının alınması ise turizm faaliyetlerinin daha da ilerlemesini ya da tam tersi olarak gerilemesine sebep olacaktır. Bu aşamalar aşağıda Tablo 1'de detaylı olarak gösterilmektedir.

Tablo 1. Turizm Destinasyonunun Gelişim Aşamaları ve Özellikleri

Aşama	Özellik
Arama/Keşif	-Birkaç turist-kamu faaliyetleri yapılmaksızın yapılan ziyaretler-Ziyaretçilerin bölgenin doğal ve fiziksel özellikleri sayesinde etkilenmesi-Belirli bir doğanın, belirli ziyaretçi profili
İçerme/İlişki	-Yerel halk ve gelişmekte olan turizm endüstrisi arasında sınırlı etkileşim ve temel hizmetlerin sağlanması-Reklamların artması mevsimsel varyasyonun ayırt edici özelliğini içerir-Belirli bir pazar alanı ortaya çıkmaya başlar
Gelişme	-Turistik faaliyetlerin geliştirilmesi ve tanıtım çabalarının artırılması-Yabancı insanlar tarafından turist ile ticaretin daha fazla kontrolü-En yoğun dönemlerde turist sayısı, yerel halkın sayısından fazla olmaktadır ve bu da yükselişe sebep olur
Pekişme	-Turizm yerel ekonominin çok önemli bir parçası haline geldi-Büyüme oranları düşmeye başladı-İyi organize olmuş iş alanları ve bölgeleri şekillendi-Kötüleşen tesislerden bazıları ikinci sınıf olarak algılanmakta-Yerel çabalarla turizm sezonunun uzatılması
Durgunluk	-En yüksek sayıda turist sayısına ve en yüksek kapasite sayısına ulaşıldı-Tesis iyi bir imaja sahip ancak artık moda değil-Konaklama sektöründe gerilemeye başlayacağı görülmektedir ve gayrimenkullerin yüksek oranda prim yapması
Durgunluk Sonrası	-Çoğunlukla yerel halkın başarısına bağlı olarak ortaya çıkan beş yönetim kararı ile ya iyileşme ya da düşüş

Kaynak: Agarwal, S. (1997). Tatil yeri döngüsü ve deniz kenarı turizmi: Uygulanabilirliği ve geçerliliği üzerine bir değerlendirme. *Tourism Management*, 18(2), s. 66.

2.1.3. Turizmin Etkileri

Turizmin toplumlar üzerindeki etkisini anlamak ve değerlendirmek endüstrinin uzun dönemli başarısını korumak ve sürekliliğini sağlamak açısından önem taşımaktadır (Diedrich ve Garcia-Buades, 2009, s. 512). Ayrıca turizmin birey, sosyal yapı ve kültür üzerindeki etkilerin dikkate alınması, toplumsal yapı üzerindeki

değişimlerin farkına varılmasına da yardımcı olmaktadır (Avcıkurt, 2007, s. 38). Bu sebeple, birçok araştırmacı turizmin söz konusu etkilerinin ekonomik (Perdue vd., 1990, s.7), sosyal (King,Pizam and Milman 1993, s. 656), kültürel (Murphy, 1985, s.65) ve çevresel (Liu vd., 1987, s.18) etkilere göre şekilleneceğini belirtmektedir. Bu etkiler toplumdan topluma değişiklik göstermesinden dolayı turizm çeşitleri arttıkça ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkiler oldukça önemli bir hale gelmektedir (Dyer, vd., 2007, s. 411).

Turizm etkisi, bulunduğu çevre üzerinde düzenleyici bir işleve sahip faaliyetlerin tümü olarak ifade edilmektedir (Bertan, 2010, s. 84). Turizmin etkileri ve sonuçları ele alınırken dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de farklı özelliklere sahip kişilerin farklı değerlendirmelerde bulunmasıdır. Yani, farklı özellik ve yapılarından oluşan katılımcıların çeşitli durumları olumlu ve olumsuz olarak değerlendirebilmektedir. Örneğin, turizmin gelişmesiyle birlikte gayrimenkul fiyatlarının yükselmesi mülk sahipleri tarafından olumlu olarak değerlendirilirken kiracılar tarafından olumsuz olarak değerlendirilmektedir (Cooper ve Hall, 2008, s. 28; Sönmez, 2014, s. 14). Ancak bir bölgede turizm faaliyetlerinin işlevsel bir şekilde yürütülebilmesi turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel açılardan olumlu hususların arttırılması, olumsuz durumların ise azaltılmasıyla mümkün olmaktadır (Duran, 2013, s. 77). Bu sebeple, Page (2009, s. 477) turizmin etki alanının belirlenmesi gerektiğini dokuz aşamadan oluşan bir yapı ile açıklamaktadır. Bu aşamalar şu şekildedir:

1. Söz konusu bölgede turizm gelişiminin koşulları değerlendirilmelidir.
2. Turizm gelişimi ilerler veya ilerlemez ise söz konusu bölge için gelecek planı oluşturulmalıdır.
3. Söz konusu bölgedeki turist gelişiminin niteliği incelenmelidir.
4. Gelişimin ilerlemesi durumunda, gelişimin ne zaman gerçekleştiği ve ne olduğu belirtilmelidir.
5. İkinci ve dördüncü aşamadaki farklılıklar nitel ve nicel olarak ortaya konulmalıdır.
6. Olumsuz etkileri azaltmak amacıyla tedbirler ve iyileştirmeler öne sürülmelidir.
7. Muhtemel etkiler analiz edilip karşılaştırılmalıdır.
8. Sonuçlar ileri sürülmelidir.

9. İleri sürülen sonuçlar karara bağlanmalıdır.

Çalışkan ve Tütüncü'nün (2008) ifadesiyle, turizm faaliyetleri sonucu ortaya çıkan etkilerin bilinmesi sorunları her zaman çözüme kavuşturmada yeterli olmayacağı ancak etkilerin kaynaklarını belirlemede ve tüm paydaşlar arasındaki etkileşimin boyutlarını ortaya çıkarmada önemli bir rol oynayacağını belirtmektedirler. Söz konusu kaynaklar “turist faktörü” ve “turistik bölge faktörü” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Turist faktörü, turistlerin bölgeye olumlu veya olumsuz sağladığı birtakım etkileri kapsarken turistik bölge faktörü, yerel halkın turizm algısı, seyahat döngüsü ve yerel yaşam koşulları gibi konuları kapsamaktadır (Güneş, 2014, s. 22).

Turizm iyi düzenlenmiş tek bir faaliyet olmayıp birçok sektörle doğrudan ve dolaylı olarak etkileşim halinde olması, ekonomi ve çevre üzerinde aktif bir rol oynaması, gerek toplumları etkileme gerekse etkilenme özelliği barındırması ve gelenek-görenekler üzerinde etkili olmasından dolayı etkisinin ölçülmesi oldukça zordur (Oliveira, 2003, s. 100; Özmen, 2007, s. 10).

Toplam turizm etkisi dört faktörden oluşmaktadır. Bunlar; ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel olarak ifade edilmektedir. Bu etkilerin olumlu veya olumsuz olmasından ilk etkilenecek kesimlerden biri olan yerel halk, turizmin etkilerini algılamalarında ve desteklemeleri üzerinde doğrudan rol oynamaktadır (Türker ve Türker, 2014, s. 82). Korkmaz (1996, s. 406-407), turizmin topluma sağladığı yarar ve zararları Tablo 2’de belirtmektedir. (Tablo 2).

Tablo 2. Turizmin Topluma Sağladığı Yarar ve Zararlar

Yararları	Zararları
İstihdam imkânları sunmaktadır.	Çeşitli suçlarda artışlara sebep olur.
Gayrimenkuller değerlenir.	Fazla kalabalıklaşmaya sebep olur.
Gelir vergilerinde artış yaşanır.	Sosyal değişimlere yol açar.
Eğlence olanaklarında artış yaşanır.	Hayat şartlarının ağırlaşmasına yol açar.
Bölge cezbedici bir hale gelir.	Çevresel kirlenmelere (hava, su, gürültü, vb.)
Ulaşım sistemleri gelişme sağlar.	yol açar.
Eğitim olanaklarını olumlu yönde etkiler.	
Yeme, içme vb. seçeneklerde çeşitlilik sağlanır.	

Kaynak: Korkmaz, S. (1996). Turizmin ekonomik ve sosyal etkileri. *İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46, 406-407.

Turizm çeşitli olumlu ve olumsuz etkilere yol açmasından dolayı planlı hareket etmeyi gerekli kılmaktadır. Olumlu etkiler işlevsel bir şekilde değerlendirilmediğinde, olumsuz etkiye dönüşebileceği gibi; olumsuz etkileri de bir fırsat imkânı olarak görmek mümkün olabilmektedir (Şentürk, 2019, s. 11).

2.1.3.1. Turizmin Ekonomik Etkileri

Ülke ekonomilerinin yoğun rekabet ortamında devamlı büyüme sağlayabilmesi katma değeri ve çarpan katsayısı yüksek sektörlerde başarı gösterebilmesine bağlıdır. Özellikle, hizmet sektörü ve alt sektörlerindeki gelişmeler aynı zamanda ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin de bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Sarı, vd., 2011, s. 127). Dolayısıyla, hizmetler sektörünün bir alt sektörü olarak ele alınan turizm sektörü ülkelere gelir yaratma ve döviz girdisi sağlama gibi fırsatlar sunmasıyla ekonomik yönü dikkat çeken bir sektör haline gelmektedir (Kozak, vd., 2012, s. 73).

Turizm sektörü yakın zamanlara kadar ekonomik gelişmenin bir aracı olarak kabul edilmemekteydi. 1975 yılında Afrika, Karayip, Pasifik ülkeleri için gerçekleştirilen Birinci Lomé konferansında turizmin gelişmekte olan ülkelerin gelişme süreçlerinde destekleyici bir sektör olma fikri reddedilmişti. O zamanlarda turizmin enflasyona ve döviz sorunlarına yol açacağı öne sürülmekteydi. Ancak 1980 yılında tüm bu görüşler değişme gösterdi. 1985 yılında söz konusu konferansın üçüncüsü gerçekleştirilerek turizm hak ettiği değeri buldu (Vanhove, 2005, s. 170). Günümüze gelindiğine ise, ekonomik veriler turizmin dünya çapında önemli bir sektör olduğunu göstermektedir. Bazı ülkeler için turizm uluslararası ticaretin önemli bir aracı halindeyken, bazı ülkeler için ekonomik yönden en önemli ilk üç sektör içerisinde yer almaktadır (Goeldner ve Ritchie, 2012, s. 18).

Turizm, ulaştığı boyutlar ve gösterdiği hızlı gelişmeler sayesinde birçok ülke turizmden daha fazla gelir elde etmek istemektedir (Olalı ve Timur, 1988, s. 34). Nitekim, pek çok ülke turizmin ekonomik faydalarını kısa süre içerisinde göstermesinden ve yatırım hazırlık aşamalarının diğer sektörlerle oranla daha kısa sürmesinden dolayı cezbedici bir sektör olarak görmektedir (Önal, vd., 2006, s. 14).

Reid (2003, s. 3-7), az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler turizmi bir kurtarıcı olarak değerlendirmesine rağmen geçmiş dönemlere bakıldığında böyle bir değerlendirmenin tüm turizm paydaşları açısından geçerli olmadığını belirtmiştir. Uluslararası işletmelerin turizmden büyük miktarlarda kar elde ederken söz konusu yerel halk olduğunda böyle bir paya sahip olmadığını vurgulayarak turizmin kapitalizm ve küreselleşme süreçlerinin eleştirel bir şekilde ele alınması gerekliliğini ifade etmiştir. Bu sebeple, sürdürülebilir ve dengeli bir turizm anlayışının bölgesel ve yerel alanlardaki paydaşları da kapsayacak bir şekilde uygun bir sistemin geliştirilmesi bir zorunluluk olarak görülmektedir (Petrevska, 2012, s. 426).

Turizmin ekonomik katkıları gerek bölge gerekse yerel halk için önemli bir etkiye sahiptir. Ülkelerin piyasalarından yerel halkın aile bütçesine kadar baskın rol oynayan bu etkiler ne kadar arttırıcı bir etkiye sahip olursa o kadar turizmin ekonomik etkileri olumlu yönde olacaktır (McCool ve Martin, 1994, s. 29). Dolayısıyla, ekonomik etkiler yerel halk için, turizmin gelişimine yönelik tutumlarını biçimlendirmesinde önemli bir rol oynayacaktır (Gürsoy ve Rutherford, 2004, s. 513; Kuvan ve Akan, 2005, s. 692).

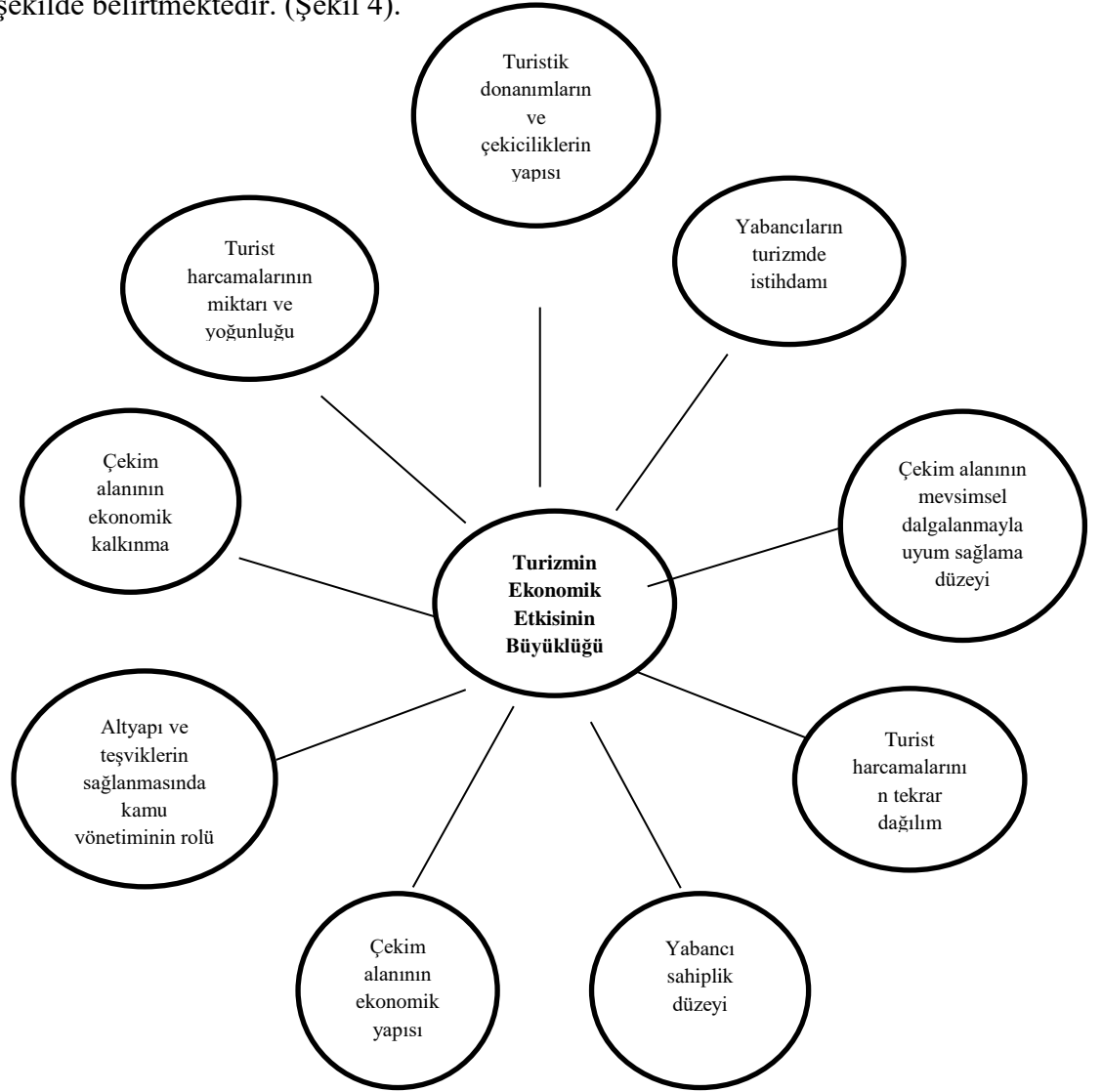
Gee ve arkadaşları (1989) turizmin, genel ekonomik gelişmelerin dışında yerel halk için ölçülebilir ekonomik yararlar sağladığı ve ekonomik gelişmelerin devamlılığına katkılar sağladığını belirtmektedir (Özmen, 2007, s. 11). Bu bağlamda turizmin olumlu etkileri yerel halka birtakım olanaklar sunmaktadır. Yerel halkın gelirinde ve yaşam standartlarında artış yaşanmasına, bölge ekonomisi gelişmesine, alt ve üst yapı yatırımları, iş yatırımları ve iş olanaklarının gelişmesini sağlamaktadır (Kreag, 2001, s. 7). Ancak ekonomik etkiler bu şekilde değerlendirilirken sosyo-kültürel ve çevresel etkilere gereken önem gösterilmeyip yerel halkın ihtiyaçları göz ardı edilirse, turizmden elde edilen kazançlar bekleneni karşılamayabilir veya gelecekte pek çok olumsuz sonuçlara yol açabilir (Mathieson ve Wall, 1982, s. 114).

Erdoğan'ın (1995) ifadesiyle, turizmin gelişme gösterdiği yerlerdeki ekonomik etkilerinin olumlu veya olumsuz olarak değerlendirilmesi başlıca şu faktörlere bağlıdır (Sönmez, 2014, s. 19):

- Söz konusu bölgedeki turizm ürünlerinin nitelikleri,
- Turistler tarafından yapılan harcamaların miktar ve yoğunluğu,
- Bölgenin ekonomik kalkınmışlık seviyesi,

- Bölgede ekonomik faaliyet gösteren kişi ve kuruluşların ölçüsü,
- Turistlerin yapmış olduğu harcamaların yeniden dolaşıma girebilme seviyesi,
- Bölgenin turizm talebine karşılık verebilmesi ve uyum sağlayabilmesi olarak ifade edilmektedir.

Lea (1988, s. 39), turizmin ekonomik etkilerini dokuz madde halinde şu şekilde belirtmektedir. (Şekil 4).

Şekil 4. Turizmin Ekonomik Etkileri

Kaynak: Lea, J.P. (1988). *Tourism and development in the third world*. (1.Edition). Londra Taylor & Francis Group. s. 40.

Turizmin ekonomik etkilerini ele alan birçok çalışmada bu etkiler moneter etkiler ve reel etkiler olmak üzere iki alt başlık altında değerlendirilmektedir (Kılıçlar, 2004, s. 20). Turizm hareketlerinin döviz arzında artış sağlamasıyla dış

ödemeler dengesine etkisi, gelir etkisi, gelirin tekrar dağılımıyla ekonomiye canlılık kazandırması, milli gelir üzerinde katma değer etkisi oluşturmaları, devlet gelir ve harcamalarına etkisi ve iç fiyatlara etkisi gibi etkiler moneter etki olarak ifade edilirken istihdama etkisi, diğer sektörler üzerine etkisi, alt ve üst yapıya etkisi ve bölgeler arası dengeli kalkınmaya etkisi gibi faktörler de reel ekonomik etkiler olarak ifade edilmektedir (Avcıkurt, 2020, s. 41; Usta, 2020, s. 53-54).

2.1.3.1.1. Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri

Turizmin ülkelerin gelişmesindeki payı günden güne artmaktadır. Herhangi bir destinasyonda turizm faaliyetlerinin gelişme göstermesi, altyapının önem kazanmasını sağlar. Bu sayede altyapı gelişir ve kullanımı daha ekonomik bir hal alır (Münger, 1999, s. 2). Turizmin ülkelere sağladığı girdiler sayesinde ekonomik düzeyde artışla beraber ülkelerin refah düzeyinde olumlu değişimler sağlanmaktadır (Altıntaş, 2021, s. 16).

Ödemeler Dengesine Etkisi: Turizm hareketleri esnasında ülkeye giren döviz gelirleri sayesinde, turizmin ödemeler dengesine olumlu etki yaratmış olduğunu görülmektedir (Kim, Chen ve Jang, 2006, s. 925).

Gelir Yaratıcı Etkisi: Turizm sektörü birçok sektörle ilişkili olmasından dolayı, ülkelere olan gelir yaratıcı etkisi çok fazladır. Turistlerin doğrudan yaptığı harcamalar ve bunun yanı sıra dolaylı olarak yaptığı harcamaların vergileri ülkelere gelir olarak etki etmektedir (Avcıkurt, 2020, s. 45).

İstihdam Yaratıcı Etkisi: Turizm sektörü, birçok sektör ile iç içe gelişme göstermektedir. Sektörün ilerlemesini sağlayabilmek adına farklı sektörlerden mal ve hizmet alımında artış görünmektedir. Bu sayede, istihdam imkânlarının artmasıyla yerel halkın turizmden sağladığı fayda artmaktadır (Altıntaş, 2021, s. 16). Turizmde çalışma hayatı insan odaklıdır. Bundan dolayı, işsizlik sorununu büyük oranda çözmektedir. Her ne kadar, teknolojik imkânlar kullanılsa dahi yıllardır insan odaklı çalışmanın istihdam yaratma etkisi önem arz etmektedir (Şit, 2016, s. 102).

Bölgelerarası Gelişmeye Etkisi: Bir ülkede yer alan bölgelerin gelişmişlik farklarını azaltabilmek mümkündür. Şöyle ki, ülke içerisinde az gelişmiş veya kırsal

alanlarda turizmin gelişimini sağlamak, diğer bölgeler ile arasında gelişmişlik farklarını en aza indirebilmeyi sağlamaktadır. Az gelişmiş bölgelerde turizmi geliştirebilmek, bölge ekonomisine büyük oranda katkı sunmasını sağlamaktadır. Gelişimi sağlamak ile birlikte, istihdamın artması, gelirlerin artması, ülke içerisindeki konumunun değişmesini sağlamaktadır (Tosun, Timoth ve Öztürk, 2003, s. 142).

Diğer Sektörler Üzerine Etkisi: Turizm faaliyetlerinin bir bölge içerisinde başlaması ve zamanla büyümesi, diğer sektörler üzerinde de olumlu etkiler yaratmaktadır. Örneğin, bölgeye olan turizm hareketleri esnasında turistler iyi bir deneyim yaşayabilmek adına birçok istekte bulunmaktadır. Turistin gelmesini sağlayan iyi bir ulaşım sistemi, daha sonrasında kaliteli bir restoran, eğlence merkezleri, hediyelik eşya dükkânları, alış-veriş merkezleri gibi birçok faaliyet alanına ihtiyaç duyulmaktadır. Yani, turizmin bir bölge içerisinde var olmaya başladığı andan itibaren birçok farklı sektöründe gelişmesine büyük oranda katkı sağlamaktadır (Bahar, 2007, s. 10).

2.1.3.1.2. Turizmin Olumsuz Ekonomik Etkileri

Yukarıda anlatılan turizmin olumlu ekonomik etkilerinin yanı sıra, turizmin ekonomik olumsuz etkileri de vardır. Literatür incelendiğinde turizmin yarattığı olumsuz ekonomik etkileri; ithalat etkisi, enflasyona etkisi, fırsat maliyeti etkisi, mevsimsellik etkisi ve yabancı sermayeye etkisinden bahsedebiliriz.

İthalat Etkisi: Bir ülkede, turistin yapmış olduğu harcamalar ile ne kadarlık bir döviz girdisi olduğu bellidir. Dövizin ne için harcandığı ve harcanmış olduğu bölgede ne kadarlık bir oranının kaldığının bilinmesi gerekmektedir. Bilinen döviz miktarıyla, satın alma veya başka sebeplerden dolayı dövizlerin başka bir bölgeye aktarılması ithalat eğilimidir (Korkmaz, 1996, s. 399). Turizmin ithalat etkisi, turizmi ve o ülkeyi olumsuz etkiler çünkü turizm hareketleri esnasında gerek o bölgede turistlere teknolojik, makine ve hizmet anlamında yetememek, bu hizmetleri dışarıdan almamız gerektiğini göstermektedir. Buda bölgeye girmiş olan dövizin başka bölgeye aktarılmasına yol açmaktadır (Usta, 2020, s. 53).

Enflasyona Etkisi: Enflasyon ‘fiyatlar genel düzeyinin sürekli ve hissedilir artışını ifade eden bir durum’ olarak tanımlanmaktadır (TCMB, 2011). Turizm ile enflasyon arasında olan ilişki iki şekilde meydana gelmektedir. Birincisi turizmde yoğunluk olan bir bölgeye daha fazla talebin olmasıdır. İkincisi ise o ülkede olan enflasyonun turizmi etkilemesidir (Kozak, vd. 2015, s. 123-124). Turizm sektörünün enflasyonist sonuçlarını şöyle bir örnekle açıklamak gerekirse, daha fazla alım gücüne sahip turistler yüksek fiyatlı, pahalı ürünleri alma gücüne sahiptir. Turizm hareketleri esnasında bunu fark eden işletmeler varlıklı turistler için ürün getirmeye başlar ve ürünlerin fiyatlarını arttırır. Bir bölgede pahalı ürünlere olan talebin artması, bölgesel enflasyonun oluşmasına yol açmaktadır (Avcıkurt, 2020, s. 47).

Fırsat Maliyeti Etkisi: Turizm endüstrisinin gelişmesini sağlayabilmek için, bazı başka endüstrilerden ziyade, turizme yapılan harcamalardan ve yatırımlardan kazanılacak ekonomik kazancın, ekonomide bir yatırımın ‘fırsat maliyeti’ olarak adlandırılmasıdır (Lea, 1988, s. 42).

Mevsimsellik Etkisi: Turizm hareketlerine olan talebi doğrudan ilgilendiren etkidir. Ülke ekonomisi, turizmde yer alan işletmeler ve istihdamı etkiler. Bir ülke veya bölgede mevsimselliğinin etkisinin fazla olması, ülke ekonomisini olumsuz etkilemektedir. Mevsimsel dalgalanma, turistlerin yoğun olarak geldiği aylar örneğin, haziran, temmuz, ağustos ayları dışında kalan sürelerde çoğu konaklama işletmesinin sektörde tutunmakta zorlanmasıdır. Tüm yıl hizmet veren işletmelerde istihdam daha kolay sağlanmaktadır. Ancak mevsimsel dalgalanma olan bölgelerde istihdam sorunu yaşanmaktadır. Bu özelliği nedeniyle konaklama işletmelerinin ekonomik anlamda olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır (Kozak, vd. 2015, s. 125; Günel, 2009, s. 15).

Yabancı Sermayeye Etkisi: Ekonomide kaynak eksikliği ve yetersizliğinin çözümü olarak yabancı sermaye konusunu gündeme gelmektedir. Yabancı sermaye sorunu da turizm sektöründe önemli bir yer tutmaktadır (Çeken, 2003, s. 25-26).

2.1.3.2. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizmin birçok etkisinin yanı sıra, sosyal ve kültürel etkisi de önemli bir konudur (Tekin, 1994, s. 45). Turizm sektöründe ilişki ve iletişimin etkisinin fazla olmasından dolayı insanların ilişkilerini sosyolojik bir bakış açısıyla

anlamlandırabilmek mümkündür. Dolayısıyla, turizmin sosyo-kültürel etkileri incelenilmektedir (Cohen, 1984, s. 377-378). Aynı zamanda insanı hümanist düşünmeyi öğreten, birbirleriyle olan iletişimi güçlendiren önemli bir konudur (Usal, 2020, s. 15). Aileler arası ilişkiler, farklı hayat tarzları, örf ve adetler, turizme sosyo-kültürel etkiler yoluyla aktarılmaktadır (Özdemir, Gürkan ve Kırıl, 2000, s. 80).

Turizm hareketleri yapısı itibariyle her aşamada insanlar arası ilişkinin yoğun olduğu bir sektördür. Bundan dolayı, farklı sosyal ve farklı kültürel yapıya sahip toplum ve yapılar arasında iletişim sağlanmaktadır (Duran, 2009, s.6).

Sosyal etkileşim, turizmin başlangıcı gelişimi ve ilerlemesini sağlamaktadır. Dolayısıyla turizm için vazgeçilmez bir etkidir. Çünkü bir destinasyona gelen turistler o bölgede yaşayan yerel halk ile etkileşim kurmak zorundadır. Bu iletişim, doğru olduğu takdirde olumlu sonuçlanabilir aksi takdirde olumsuz sonuçlanmaktadır (Pala, 2019, s. 42).

Turizm sektörünün, sosyo-kültürel etkiler ile en önemli bağlantılarından biri, turist kabul eden ülkeler üzerindeki etkisidir. Turistlerin seyahat etmek için tercih ettikleri ülkeler üzerinde yaptığı etkiler bazen olumlu olarak karşılanmakta bazen ise olumsuz olarak karşılanmaktadır. Ülkeye gelen turistlerin, ülkenin sosyokültürel yapısında değişiklikler yaratması, yerel halk tarafından olumlu karşılandığı takdirde turizmin ilerlemesi mümkün olmaktadır (Doğan, 1987, s. 154).

2.1.3.2.1. Turizmin Olumlu Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizmin sosyo-kültürel etkileri yerel halk ve turistler üzerinde etkisini birçok farklı şekilde göstermektedir. Bunlardan bazıları aşağıda gösterildiği gibi açıklanmaktadır.

Yaşam Standartları Üzerine Etkisi: Gelişen ve değişen dünyamızda hayat standartlarının yükselmesiyle birlikte yaş gruplarının beklentileri, artan eğitim düzeyi ve kişiler arasında meydana gelen iletişimin gelişmesiyle beraber turistlerin beklentileri değişmektedir. Yaşamdan beklentiler ve istekler artmasıyla beraber diğer ülkelerde var olan tüketim, ilgi uyandırmaya başlamaktadır. Bununla beraber, turizm

hareketlerinin yaşanacağı ülkelerde turizmi geliştirme çabaları meydana gelmektedir (Gürkan, 1996, s. 113).

İnsan İlişkileri Üzerine Etkisi: Turist ile turistin geldiği destinasyondaki yerel halkın birbirleri ile iletişim kurmaları sonucunda birçok etki görülmektedir bunlardan bazıları;

- Farklı toplumsal yapılara sahip kişilerin bir araya gelerek kültürel yapılarını, gelenek ve göreneklerini daha yakından tanımalarını sağlamaktadır.
- Turistlerin sık ziyaret ettiği ülkede yaşayan bireylerin, turistlere bir şeyler anlatabilmek adına daha fazla okuma yaptığı ve bu sayede eğitim ve kültür düzeylerinin artmaktadır
- Turistlerin turizm hareketlerini gerçekleştirmek istediği destinasyondaki yerel halkın, hem turistlere yardımcı olabilmek hem de farklı kültürleriyle tanıyıp yeni insanlarla tanışabilmek adına dil öğrenmek için çaba göstermektedir.
- Bölgede bulunanların, kültürel değerlere sahip çıkarak bu değerlere gereken önem göstermektedir.
- Yalnızca kıyı bölgelerde değil aynı zamanda kırsal bölgelerde turizm hareketlerini geliştirerek yeni iş kapılarının açılmasını sağlamaktadır.

Turizm hareketlerinin başladığı ve geliştiği bölgelerde, insan ilişkilerinin sağlanması amacıyla birçok olumlu etken yarattığı görülmektedir (Gürbüz, 2002, s. 54).

Kadın İstihdamının Artması: Ülkemizde ve çoğu ataerkil topluluklarda kadının aile içerisinde söz hakkının az olması, kadının istihdamdaki yerini etkilemektedir. Ancak ülkelerde aile yapılarının modernleşmesiyle birlikte kadınlara yeni bir yer sağlanmıştır. Ön yargılarında azalmasıyla kadınların istihdamdaki yerleri değişmiş özellikle turizm sektöründe kadınlar yalnızca ara eleman değil yönetici ve üst düzey yönetici olarak çalışmaktadır (Pala, 2019, s. 45).

Tarihi ve Kültürel Alanların Korunması: Turizm destinasyonlarında, çevrede bulunan tarihi ve kültürel alanlar sayesinde turizm gelirlerinin artması, yerel halkı bu alanları korumaya teşvik etmektedir. Bölge halkı sahip olduğu tarihi ve kültürel alanları turistlerin beğenisine sunmakta ve olumlu yorumlar karşısında bölgeyi daha fazla korumaktadır (Kozak, vd. 2015, s. 131).

Aile Üzerindeki Etkileri: Turizminin aileler üzerinde de büyük etkileri vardır. Aileler genişledikçe ve ailenin çocukları büyüdükçe aile yapısının içerisinde en önemli zamanlar yıl içerisinde birlikte geçirebildikleri tatil zamanlarıdır. Bu tatil vakitlerini en güzel geçirebilmek adına en iyi tatil destinasyonu seçimi aile bireylerine düşmektedir (Civelek, 2010, s. 334). Başka bir açıdan bakacak olursak, turizm hareketlerinin başladığı bölgelerde aslında tutucu olan aile yapıları zamanla turizmin gelişmesiyle birlikte biraz daha serbest hale dönüşmektedir. Toplu halde yaşayan aileler yerine, ailelerin kendi evlerini pansiyona, restorana çevirdikleri görülmektedir (Baştan, 2020,s. 31).

2.1.3.2.2. Turizmin Olumsuz Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizmin olumlu sosyo-kültürel etkilerin yanı sıra bazı olumsuz sosyo-kültürel etkileri de görülmektedir. Olumsuz sosyo-kültürel etkilerin bilinip en aza indirilmesi gerekmektedir (Özel, 2014, s. 57).

Turizm hareketleri öncesinde, o esnada veya daha sonrasında farklı kültürleri tanımak, kültür yapılarını öğrenmek için çabalamak aynı zamanda kültürler arası etkileşimde turizmin etkisi yadsınamaz. Ancak bu etkileşim esnasında kültür yapıları arasında uyum olmaması destinasyonda sosyokültürel yapının bozulmasına sebep olmaktadır (Yıldırım ve Deniz, 2018, s. 89).

Turizm çok büyük bir yapı olmasından dolayı etkileri de çok büyüktür. Turistler ve yerel halk arasında iletişimin olması, yerel halkın kimi zaman turistlerin kültürlerinden, inançlarından, yaşam biçimlerinden ve hatta kıyafetlerinden etkilendikleri görülmektedir. Turistlerden olumsuz bir şekilde etkilenmek bölge halkını turizmden soğutacak ve turizmin gerilemesine yol açacaktır (Baştan, 2020, s. 30).

Turizm hareketlerinin yaşandığı destinasyonda ikamet eden yerel halkın yani ev sahibi toplumun turist ile iletişimi oldukça önemlidir. Turistlere karşı tepkili olan, turistlerin bölgeye gelmesinden rahatsız olan bazı topluluklar turizmin gelişimini olumsuz etkilemektedir (Demirbulat, 2012, s. 54).

İletişimde yaşanan eksiklikler: Turizm hareketleri esnasında bireyler arasında karşılık ilişkiler yaşanmaktadır. Kimi zaman bu iletişim insanlar arasında bütünleşme sağlarken kimi zaman ise çatışmacı bir vaziyet ortaya çıkmaktadır (Civelek, 2010, s. 346). Turizmin aynı bölge içerisinde ölçüsüz bir şekilde ilerlemesi, kalabalığın çok fazla artması kişilerarası iletişimde bozuklukların artmasına sebep olmaktadır (Çolak, Batman, 2021, s. 153).

Yabancı düşmanlığını artırabilir: Turizmin gelişmiş olduğu bölgelerde, yerel halk, yabancı turistlerin kendi çevreleri ve yaşam biçimlerine olumsuz etki edebileceğini düşünerek ve bölgede gereksiz yığılmalar, bölgedeki esnafların yalnızca turistlerin isteklerini önemsemeleri, yerel halkı kimi zaman turistlere karşı düşmanca tavırlar sergileyebilir (Denk, 2019 s. 86). Düşmanca davranışlar ve yabancılık hissetme duygusu yerel halk için bir anda oluşan bir davranış değildir. Turistlerin olmasına kabullendiği davranışlarını mesela fazla gürültü, fazla kirlilik, yabancı dili anlayamamak gibi faktörleri artık kabullenemiyor olmasıdır (Farrel, 1979, s. 123-125).

Kültür Ticarileşebilir: Bölgede turizm amaçlı kullanılan tarihi mekânlar, tarihi eserler ekonomik kazanç olarak görülüp zamanla bilinçsizce kullanılabilir. Aslında tarihi ve kültürel olarak çok önemli değere sahip olan eserlerin tamamen turizm amaçlı kullanılmaya devam edilmesi, turizmin yerel halk gözünden olumsuz görünmesine sebep olmaktadır (Denk, 2019, s. 87).

2.1.3.3. Turizmin Çevresel Etkileri

Turizmin yarattığı çevresel etkileri açıklayabilmek ve çevresel etkileri olumlu ve olumsuz olarak kategorilere ayırabilmek, turizmin gelişmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Turizm faaliyetlerinin neredeyse tamamı çevrenin sunduğu olanaklar ve kaynaklar ile sağlanmaktadır. Bu durumdan dolayı, turizm faaliyetleri çevreyi birçok şekilde etkilemektedir (Öztaş, 2002, s. 41). Turizm ve çevre arasında, fiziksel çevrenin birçok unsuru turistler için çekim kaynağı olması, turizm tesislerinin altyapısı, çevrenin önemli bir yönünü teşkil etmesi ve aynı zamanda turizm gelişmesi için bir çevrenin kullanılması çevrenin önemini göstermektedir (Inskeep, 1991, s. 52).

2.1.3.3.1. Turizmin Olumlu Çevresel Etkileri

Doğal alanların korunması: Turizm hareketleri birçok farklı unsur ile birlikte bir bütün sağlamaktadır. Bir bölgenin gelişmesi, tanınması ve tercih edilen bir destinasyon olabilmesi için doğal alanlarının; deniz yaşamı, parklar, ve yaban hayatı korunmasını sağlayabilmek önemlidir (Karakaş ve Güngör, 2015, s. 25).

Arkeolojik, tarihi mekanların korunması: Turistik destinasyonlar için çekim merkezlerinden olan arkeolojik ve tarihi mekanlar turizmin gelişimi için önemli bir yere sahiptir. Bu alanların turizm amaçlı kullanımı esnasında zarar görmesi olasıdır. Bu gibi tarihi mekanlar sırf turizm amaçlı kullanılması bazen yanlış olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden arkeolojik ve tarihi mekânların kendi kültür ve tarihimizi gösteren birer kaynak olduğunun bilincinde olarak korumamız gerekmektedir. Özellikle tarihi ve arkeolojik mekânlar açısından gelişme göstermiş turistik destinasyonlar, turizm potansiyeline uygun olarak özellikle bu mekânların korunmasına ekstra önem vermektedir (Dural, 2008, s. 8).

Çevre bilincinin ve kalitesinin artması: Turizm hareketlerinin gelişebilmesi, bölgeye turistlerin gelmesini sağlayabilmek, çevre bilincinin artmasıyla başlamaktadır. Temiz hava, su, çevre, az trafik her bölgenin gelişmesine büyük katkıda bulunmaktadır. Çünkü temiz çevre kaliteli turistik ürünler anlamına gelmektedir. Çevresi temiz turistik destinasyonlarda turizmin artmasıyla beraber, yerel halk çevre temizliğine ve kalitesine ekstra önem vermektedir. Bu sayede çevre estetiği, doğal alanlar, uygun mimari yapıların yapılmasına teşvik edilmektedir (Kuşlivan, 1999, s. 86). Çevre bilincinin öneminin artmasıyla beraber ise insanlar ve çevre arasında iyi bir ekolojik denge kurulması sağlanmaktadır (Yıldız, 2016, s. 3).

Alt ve üst yapının iyileşmesi: Turistik destinasyonlarının tercih edilmesi yalnızca o bölgede yaşayan yerel halkın sağlayabileceği bir durum değildir. Turizmin gelişebilmesi için bölgedeki elektrik, su, altyapı imkânları, ulaşım gibi imkânların turistlere sağlanması gerekmektedir. Bu gibi insani ihtiyaçların karşılanmadığı turizm destinasyonları her ne kadar temiz, güzel olsa bile tercih edilme olasılığı düşük olmaktadır. Bunun farkında olduğu bölgelerde bu hizmetler oldukça gelişmiştir. Bu sayede o bölgede yaşayan yerel halkta bu durumdan faydalanmaktadır (Kuşlivan, 1999, s. 85). Turizm ürünlerinin diğer birçok üründen farkı üretildiği yerde

tüketilmesidir. Bu yüzden alt ve üst yapı çalışmalarının önemi göz ardı edilemez. Turizm hareketlerinin iyi bir şekilde ilerlediği destinasyonlarda bu çalışmalara gereken önem giderek daha fazla verilmektedir (Karakaş ve Güngör, 2015, s. 25).

2.1.3.3.2. Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri

Turizm işletmelerinin ve turizm destinasyonuna gelen turistlerin çevreye verdikleri zararları belirleyebilmek ve verebileceği zararları en aza indirebilmek aynı zamanda bu zararları en kısa zamanda ortadan kaldırabilmek için bölge halkının turizmden olumsuz etkilenmemesini sağlayabilmek önemlidir. Özellikle turizm işletmelerinin bu durumda yapması gerekli olan bir husus atık yönetimi ve çevreye duyarlı araç- gereç kullanımını sağlayabilmesidir. Bu sayede olumsuz etkileri en aza indirme konusunda çalışmalara önemli bir destek vermiş olacaktır (Bertan, 2010, s. 213).

Doğal çevrenin tahribatı: Turistik destinasyonlarda bulunan doğal alanların, turizmin gelişmesi için aşırı ve yanlış kullanılması doğal yapıların geri dönülemez bir şekilde zarar görmesine yol açmaktadır. Örneğin yıllardır var olan geniş bir ormanlık alanların betonlaşması, tarihi mekânların telefon ışıklarından zarar görmesi, plajlardan kumların çekilmesi gibi birçok faktör çevre tahribatını arttırmaktadır (Kuşluvan, 1999, s. 91).

Çöp atıkları sorunu: Turizm destinasyonlarının normalde nüfus az olan ancak yaz aylarında nüfus çok fazla artan bölgeler ve normalde de nüfusu fazla olan ancak yaz aylarında kendi nüfuslarını ikiye, üçe katlayan bölgeler vardır. Bu gibi durumlarda alt yapısının yeterli olmaması ve hazırlıksız yakalanmış plansız alanlarda atıkların toplanması ve bertaraf edeceği alanlar bulunamamaktadır. Bu durum bölge halkını çok kötü etkilemekte ve turizminden uzaklaştırmaktadır (Mutlu, 2006, s. 1-5).

Ses ve kirliliği: Turistlerin yoğun olarak ziyaret ettiği bölgelerde, motorlu taşıtlar, eğlence mekânlarından gelen aşırı gürültü gibi sesler o çevrede yaşayan yerel halkı çok fazla rahatsız etmektedir. Özellikle turizmin uzun sürdüğü bölgelerde

yaşayan yerel halk bu gibi sesler dolayısıyla şiddetli baş ağrısı, sinir, uyku düzenliği gibi sorunlardan şikâyet etmektedirler (Kuşluvan, 1999, s. 88).

Görüntü kirliliği: Doğal çevre ve mimari yapılar, turizmin artmasıyla beraber o alanlara uygun olmayan mimari yapılan artması, alan olmamasına rağmen çok fazla otel sayısında artış yaşanması doğal çevreyi bozarak görüntü kirliliğine yol açmaktadır. Aynı zamanda sadece bununla kalmamakla birlikte bölgedeki kişi sayısı arttıkça düzenlemeye giren alt yapı sistemleri, çevredeki kötü görüntüye sahip kablolar gibi birçok düzenleme doğal güzelliği bozmaktadır.

2.1.4. Gölyazı Hakkında Genel Bilgiler

Gölyazı, Bursa Nilüfer sınırları içerisinde antik yerleşim yerlerinden birisidir. Uluabat ya da diğer bir ismiyle Apolyont gölünün doğu kıyısındaki yarımada üzerinde kurulmuştur (Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014, s. 61).

2.1.4.1. Tarihi

Gölyazı Bursa'nın Nilüfer ilçesine bağlı bir mahalledir. Uluabat gölü kıyısında iki alçak tepeden oluşan küçük bir yarımada üzerindedir. Aynı zamanda Bursa'nın en zengin antik yerleşim yerlerinden biri olarak bilinir. Elde edilen bilgilere göre tarihi M.Ö. 6. yüzyıla dek uzanır. Gölyazı'nın antik adı, bugün Orhaneli Çayı (Kocaçay) olarak bilinen antik Rydacus ırmağından kaynaklanan 'Apollonia ad Rhyndacum'dur. Bizans döneminde tekfurluk haline gelen gölyazı, Osman Gazi tarafından fethedildi (Altıngöz, 2019, s. 39). 1924 yılında mübadele anlaşması ile bölgeye gelen Türkler, Gölyazı ile uyum sağlamıştır. Gölyazı Türkler ve Rumların ortak tarihi açısından büyük öneme sahiptir. Şuan daha çok Selanik'ten göç edenler yaşamaktadır (T.C. Bursa Valiliği, 2021).

Uluabat gölü ise antik dönemde Lacus Apolloniatis, Apollonia, Abolyont gibi isimler ile bilinmekteydi. Şuan ise Uluabat gölü olarak bilinmektedir. Güney Marmara bölgesini besleyen tatlı su havzasında bulunan iki büyük gölden birisidir (Yaşayanlar, 2020, s. 39). Uluabat gölü 1998 yılında T.C. Çevre Bakanlığı tarafından Ramsar Alanı olarak kabul edilmiştir. Diğer bir yandan 2001 yılında ise Yaşayan

Göller ağına katılmıştır. Biyolojik üretim, balık ve kuş popülasyonu açısından da en önemli göllerden birisidir (Şahin, 2020, s. 24).

2.1.4.2. Coğrafi Yapısı

Belirli bir bölgede veya destinasyonda, belirli sınırlar içerisinde ve aynı zamanda belirli bir zamanda kalan insan sayısı, o yerin nüfusedir (Selçuk, 2014, s. 2). Gölyazı nüfusunun yıllar içerisinde değişimi tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3. Gölyazı’nın Yıllara Göre Nüfusu

Yıllar	Toplam Nüfus	Yıllar	Toplam Nüfus
2013	1.501	2017	1.391
2014	1.466	2018	1.380
2015	1.441	2019	1.362
2016	1.419	2020	1.338

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Resmi İnternet Sitesi, Erişim Tarihi: 25.09.2021

Tablo 3’e göre, 2013 yılından itibaren bir azalma meydana gelmektedir. Bu azalmanın sebebi Altıngöz (2019) yaptığı çalışmasına göre, asıl sebep göç değil, olgun bir nüfusa sahip olan Gölyazı’da doğum oranlarının azalmasından kaynaklanmaktadır. Gölyazı’nın alan büyüklüğü 615 hektardır. Bitki örtüsü çalılık, çayırılık, ağaçlıkların yanı sıra sazlık ve su bitkilerinden oluşmaktadır (Çelik vd., 2016, s. 35). Gölyazı ülkemizde önemli bir turizm alanı olmasının yanı sıra aynı zamanda Japon Seyahat Acentaları Birliği (JATA) tarafından Avrupa’nın en iyi 30 kasabasını belirlendiği listede yerini almıştır. Bu sayede Gölyazı dünyasında dört bir yanından ziyaretçilerin odağı olmaktadır.

2.1.4.3. Ulaşım

Bursa-İzmir karayolunun 35. kilometresinde bulunan yol ayrımından 7 kilometre mesafelik bir yol alınarak ulaşılmaktadır. Büyük kentlere yakınlığı, ulaşım kolaylığı sağlamaktadır. Balıkesir’e 115 km, İzmir’e 303 km, İstanbul’a 165 km,

Ankara'ya 424 km, Çanakkale'ye 242 kilometredir. Ancak Gölyazı'nın bulunduğu ilçe olan Nilüfer'in farklı mahallelerine ulaşımında sıkıntı yaşanmaktadır. Aynı ilçede olmasına rağmen farklı bir mahalleye gitmek kimi zaman iki otobüs değiştirerek kimi zaman ise bir otobüs ve bir metro şeklinde gerçekleşmektedir. Gölyazı'ya karayolu dışında herhangi bir ulaşım yoluyla ulaşmak mümkün değildir.

2.1.4.4. Ekonomi

Gölyazıdaki ekonomik faaliyetler çok fazla çeşitlilik göstermemektedir. Birkaç ekonomik faaliyetlerden birisi balıkçılıktır. Gölyazı halkı için geçmişten bu yana çok önemli bir geçim kaynağıdır. Balıkçılık ile uğraşan yerel halk sabah erken saatlerde tuttuğu balıkları kıyılarda satmaktadırlar. Gölyazı halkının yarısından fazlası Uluabat Gölü'nde balıkçılık yapmasının yanı sıra özellikle kadınların balıkçılık ile çok fazla ilgilenmesi dikkat çekmektedir. Balıkçılığın yanı sıra aynı zamanda yerel halk, bölgeye gelen ziyaretçilere gölde sandallarıyla tur attırarak adayı tanıtmaktadır (Atlı, 2020, s. 11).

Yerel halkın turizm faaliyetlerinin yanı sıra küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştiriciliği de yapmaktadır. Yaz aylarında göl sularının çekilmesiyle birlikte gölde bulunan yerler otlak olarak kullanılmaktadır. Ayrıca süt ve besi hayvancılığı ile mandıracılık faaliyetleri de devam etmektedir (Altıngöz, 2019, s. 12).

2.1.4.5. Projeler

Bursa Nilüfer'in adeta gözbebeği olan Gölyazı'yı hareketlendirebilmek, daha fazla gezgine ulaşabilmek ve halkın refahını sağlayabilmek adına birçok proje yapılmakta, planlanmaktadır. Bu projelerden bazıları aşağıdaki gibidir.

Elektrikli Gezi Treni: Nilüfer Belediyesi turistlerin bölgeyi rahat gezebilmeleri için elektrikli gezi treni projesini hayat geçirmeye hazırlanmaktadır. Durakların belirlenmesinin ardından bir lokomotif iki vagon şeklinde, yarımadanın etrafında gezerek kullanılmaya başlanacaktır. Bu proje için önemli bir nokta ise,

tamamen ücretsiz bir şekilde hizmet verecek olmasıdır (Nilüfer Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, 2020).

Arkeolojik Eserlerin Sergilenmesi: Gölyazı arkeolojik kazıların hala devam ettiği, sürekli gelişme gösteren önemli bir mahalledir. Gölyazı’da yapılmış ve yapılmakta olan arkeolojik kazılarda ortaya çıkan eserlerin sergilenmesi için bir düzenleme yapılmaktadır. Aynı zamanda nekropol alanında bulunan mezarlara camdan bir yapı ile kapatılıp sergilenmesi için çalışmalar devam etmektedir (Atlı, 2020, s. 8).

Zambak Tepe Bölgesi: Gölyazı’nın bu bölgesi, Roma döneminde antik tiyatronun olduğu bir alana sahiptir. Manzarasıyla adeta gelen herkesi büyülemektedir. Bu alanda olan arkeolojik kazıların daha önce tamamlanması ve ardından teras düzenlemesi yapılarak ziyaretçilere açılacaktır (Atlı, 2020, s. 8).

Ruhsatsız Yapıların Yıkımı: Gölyazı’da son zamanlarda çok sık görülmeye başlanan ruhsatsız yapılar hem yerel halkı hem de bölgeyi ziyaret eden turistleri rahatsız etmektedir. İzinsiz bir şekilde kimi zaman tarihi binaların üstlerine, çevresine veya bitişik olarak yapılmış olan ruhsatsız ve imara aykırı yapılar ile mücadele halen devam etmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde turizm desteğinin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri hakkında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Son On Yılda Yerel Halkın Turizmin Gelişimine Yönelik Desteği İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Turistik bölgelerinin gelişme göstermesindeki hedefleri arasında bölgenin çevresel ve sosyal anlamda gelişmesinin yanı sıra bir diğer önemli husus yerel halkın turizme göstermiş olduğu destektir. Desteği bu denli önemli olduğunu gösteren alan yazında birçok çalışma yer almaktadır. Bu bölümde de yerel halkın turizme

göstermiş olduğu desteği gösteren ulusal ve uluslararası çalışmalar Tablo 4’de gösterilmektedir.

Tablo 4. Son On Yılda Yerel Halkın Turizmin Gelişimine Yönelik Desteği İle İlgili Yapılan Araştırmalar

	Yazar(lar) ve Yıl	Araştırmanın Amacı	Uyg. Yeri	Arş. Türü	Yöntem	Temel Sonuçlar
1	Long (2012)	Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Vietnam’da yerel halkın turizme yönelik algısını ve tutumlarını inceleyebilmek.	Vietnam	Nicel	Yerel halktan 417 kişi ile yüz yüze anket yöntemi	Yerel halkın turizme bakış açısı genel olarak olumludur ve turizmin gelişimi için destek verdikleri görülmektedir. Turizmin ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda katkı sağladığı savunmaktadırlar. Çevresel etkilerin turizmin gelişimini etkilemesi hususunda kararsız cevaplar verilmiştir.
2	Türker ve Türker (2014)	Yerel halkın turizmi hangi ölçekte ve ne düzeyde algıladığını tespit etmektir.	Muğla (Dalyan)	Nicel	Yerel halktan 594 kişi ile yüz yüze anket yöntemi	Yerel halkın turizm desteğinin sağlanabilmesi için öncelikle olası tüm olumsuz etkilerin en aza indirilmesi gerekmekte ve turizmin ekonomik etkilerinden yerel halkın en fazla faydalanmasını sağlayabilmektedir.
3	Stylidis, Biran, Sit and Szivas (2014)	Yerel halkın turizm etkilerine ilişkin algıları ve turizm gelişimine desteğine etkilerini araştırmaktadır.	Yunanistan (Kavala)	Nicel	Kavala’da bir yıldan fazladır ikamet eden 18 yaş üzeri 481 katılımcı ile yüz yüze anket yöntemi	Yerel halkın yer imajının turizm etkilerini algılama da olumlu etkisi olduğu göstermektedir. Aynı zamanda yer imajının turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerini olumlu algılamasına yol açtığını göstermektedir.
4	Ekici ve Çizel (2014)	Yerel halkın turizm hareketlerine göstermiş olduğu desteğine ve bu destekle bağlantılı tutumlarında destinasyonların ilerleme ve büyüme düzeylerine göre farklılıklarını incelemektedir.	Türkiye (Antalya)	Nicel	Yerel halktan 520 kişi ile yüz yüze anket yöntemi	Araştırmada yer alan iki bölge halkının turizm geliştikçe turizmden sağladıkları fayda algısının artması ve aynı zamanda memnuniyetlerinin de arttığı görülmektedir. Ancak araştırmada yer alan Manavgat- Serik halkının turizm gelişiminden pozitif etkiler algısı yüksek, gerileme aşamasında olan Kaş-Kalkan yerel halkının turizm etkileri negatif olduğu görülmektedir. Bu durumda yerel halkın memnuniyet düzeyleri ile turizmin gelişimi desteğine ilişkin tutumlarına olumsuz yansımaktadır.
5	Woo, Kim ve Uysal (2015)	Yerel halkın turizm gelişiminin algılanan değerini, yaşam alanı memnuniyetini ve topluluklarındaki genel yaşam kalitesini keşfederek yerel halkın turizm gelişimine verdiği desteği daha iyi anlamaktır.	Virginia, Hawaii, Las Vegas, Orlando	Nicel	Online anket sunan bir şirket aracılığı ile ulaşılan 407 katılımcı ile online anket yöntemi	Yerel halkın genel yaşam kalitesi, daha fazla turizm hareketininin gelişimi için destek sağlamanın önemli bir göstergesidir.
6	Nunko and Fung So (2015)	Bölge yerel halkının turizme verdiği desteği belirleyebilmek.	Kanada (Niagara)	Nicel	Çevriçimi panel ile 391 bölge yerel halkına ulaşılarak anket yöntemi kullanılmıştır.	Yerel halkın turizminin turizme desteğinin olumlu etki algılarından etkilendiğini göstermektedir. Yerel halkın gücü ve güvenleri yaşam deneyimleri ve olumlu ilişkilere olan algılarını önemli ölçüde göstermektedir.

Tablo 4- devamı

7	Altanlar ve Enlil (2016)	Turizmi gelişmiş olduğu bölgelerde, sosyo-kültürel, fiziksel ve çevrenin özellikleri kimi zaman benzerlik göstermiş olsa da destinasyondaki yerel halkın desteğinin farklılık gösterip göstermediğini ölçmek amaçlanmıştır.	Türkiye (İstanbul-Boğaziçi Bölgesi)	Nicel	Boğaziçi bölgesindeki yerel halktan 476 tanesine anket uygulaması	Boğaziçi bölgesinde yaşayan yerel halkın turizmin gelişimine yönelik desteğinin turizmin politik çevre, sosyo-kültürel çevre ve fiziksel çevre üzerindeki algılanmakta olan etkilerine bağlı olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda yerel halkın sosyo demografik özelliklerine bağlı olarak farklılaştığı görülmüştür.
8	Huong ve Lee (2017)	Ba Be Ulusal Parkı'nda yerel sakinlerin turizme katılım ve tutumlarını incelemek ve bölge sakinlerinin turizme destek ve katılımlarını etkileyen faktörleri incelemek	Vietnam (Ba Be Ulusal Parkı)	Nicel	Yerel halktan 267 kişi ile anket yöntemi	Kırsal alanlarda toplumun doğal kaynaklara bağlılığı ve yerel halkın topluma olan bağlılığı olumlu olarak turizmi etkiler. Aynı zamanda turizmden kaynaklanan sosyal ve çevresel etkiler, yerel halkın turizme desteğini ve katılımını etkilemede çok önemli faktörler olarak kabul edilmektedir.
9	Karacaoğlu (2017)	Bursa Misi köyünde gerçekleştirilen bu projede, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Anadolu Efes iş birliği yerel halkın turizmin gelişimine olan algısı, tutumu ve desteği incelenmesi amaçlanmıştır.	Türkiye (Bursa) Diğer (ülke,şehir ve ilçeler)	Nicel (D. Tezi)	Yerel halktan 437 kişi ile anket yöntemi	Misi Köyü gibi destinasyon yaşam döngüsünün henüz başlangıç aşamasında olan bir bölge için öngörülebilir bir durumdur. Ayrıca turizm gelişimine desteğe ilişkin yerel halkın öncelikli olarak faydaları ve maliyetleri değerlendirmesi sosyal değişim teorisini de destekler niteliktedir.
10	Rasoolimanesh , Ringle, Cafer and Ramayah (2017)	Yerel halkın turizmin etkilerine ilişkin algıları ve turizmin gelişimine yönelik desteğini belirlemek.	Malezya (Lenggong) ve Guyana (Georgetown)	Nicel	Yerel halktan 410 kişi ile yüz yüze anket yöntemi	Yerel halkın turizm gelişimine verdikleri destek, turizmi olumlu algılamaları ile doğru orantılıdır. George Town yerel halkı, Lenggong yerel halkına göre turizmin gelişimini daha fazla desteklemektedir.
11	Çiçek ve Sarı (2018)	Türkiye'de olan sakin şehirlerde yaşayan yerel halkın sakin şehir hareketine ve aynı zamanda turizme yönelik algı, tutum ve desteğinin araştırılması amaçlanmıştır.	Türkiye (Sakin şehirler)	Nicel	Vize, Taraklı, Yenipazar, Gökçeada, Seferihisar, ve Akyaka'da ikamet eden 1116 kişiye anket yöntemi	Sakin şehirlerde yaşayan yerel halkın, sakin şehir algısı ve turizme göstermiş olduğu desteğiyle yaşam kalitesi ve desteği arasında olumlu ilişki olduğu görülmektedir. Turizmden sağlanan kişisel fayda ile turizmin algılanan olumlu etkileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
12	Eslami, Khalifah, Mardani, Streimikiene and Han (2019)	Sosyal mübadele teorisi ve yayılma teorisine dayalı sürdürülebilir turizm gelişimi için yerel halkın desteğini incelemektir.	Malezya (Langkawi Adası)	Nicel	Halen orada yaşamakta olan 542 yerel halk sakini ile anket yöntemi	Genel yaşam kalitesi sürdürülebilir turizm gelişimi için desteği etkilemektedir. Yerel halkın turizme bağlılığı ile ekonomik etkiler, sosyo-kültürel etkiler ve çevresel etkiler arasında pozitif bir bağ vardır.
13	Atsız (2021)	Turizm yönüyle az gelişmiş bir destinasyon olan Yozgat ilinde yerel halkın turizm hareketlerine olan desteğini incelemektir.	Türkiye (Yozgat)	Nicel	Yozgat ilinde ikamet eden 457 kişi ile anket tekniği yöntemi	Yerel halkın turizm gelişime gösterdiğinde algıladığı olumlu etkilerin halkın yaşam kalitesini de etkileyeceğini göstermektedir. Ayrıca yaşam kalitesini etkilemesi turizme olan desteği etkilemektedir. Son olarak, yerel halkın topluluğa bağlı olma düzeyi, turizmin algılanan olumlu etkilerini ve yerel halkın turizme göstermiş olduğu desteğini etkilemektedir.
14	Kodaş, Öztürk ve Deniz (2021)	Mardin şehrinde ikamet etmekte olan yerel halkın turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerini inceleyemektir..	Türkiye (Mardin)	Nicel	Yozgat yerel halkından oluşan 281 kişi ile anket uygulanmıştır	Mardin şehri yerel halkının turizmin ekonomik, sosyo-kültürel etkilerine yönelik algılarının turizm gelişmesine yönelik destekleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

2.2.2. Son On Yılda Yerel halkın ve Turizmin, Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Yerel halkın turizme olan etkisi turizmin gelişimi ve ilerlemesi için oldukça önemlidir. Fakat bu etkiler birtakım sonuçlara yol açmaktadır. Bunlar ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel olarak açıklanabilir. Bu bölümde de yerel halkın turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri ile ilgili ulusal çalışmalar Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5. Son On Yılda Yerel halkın ve Turizmin, Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

	Yazar(lar) ve Yıl	Araştırmanın Amacı	Uyg. Yeri	Arş. Türü	Yöntem	Temel Sonuçlar
1	Kiper, Özdemir ve Sağlam (2012)	Kırklareli’de yaşayan yerel halkın turizm ile farkındalığı ve bu yöndeki rol beklentilerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.	Türkiye (Kırklareli/Vize)	Nicel ve nitel	Kırklareli’de yaşayan yerel halk ile anket uygulanmıştır.	Bölgede turizmin önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri belirlenerek ekoturizm potansiyeli ve yerel halkın ekoturizm planlanması konusunda olumlu tutum sergilendiği görülmektedir.
2	Özel (2014)	Turizm hareketlerinin Marmaris üzerindeki olumlu ve olumsuz sosyo-kültürel etkilerinin, yerel halkın görüş ve düşüncelerine göre belirlenmesini amaçlanmıştır.	Türkiye (Marmaris)	Nicel	Sözlü tarih yöntemine başvurarak 9 kaynak kişi ile görüşülmüştür.	Turizm hareketlerinin Marmaris’te Turizmin Marmaris’te nüfus yapısı, geleneksel aile yapısı, kadınların çalışma hayatındaki rolü, gelenek ve görenekler ve suç oranları üzerinde olumlu ve olumsuz sosyo-kültürel etkiler ortaya çıkardığını ortaya koymuştur.
3	Işık, Ada ve Boztoprak (2016)	Pasinler ve Erzurum’da mevcut turizm potansiyeline bağlı olarak yerel halkın turizm algı düzeylerini araştırmaktır.	Erzurum (Pasinler)	Nicel	400 anket	Turizmin gelişimiyle bölge halkının değerlerini ve inanç yapısının değişebileceği ortaya çıkmıştır.
4	Ersoy (2017)	Antalya/ Manavgat ilçesinde yaşayan yerel halkın turizmin sosyo-kültürel etkilerini algılamasını incelemektir.	Türkiye (Antalya/Manavgat)	Nicel (Y.L. Tezi)	Antalya’da yaşayan yerel halk ile anket uygulanmıştır.	Uzun yıllardır Antalya/ Manavgat ilçesinde turizm hareketleri görülmektedir. Bu süre içerisinde turizmin sosyo-kültürel etkilerine ilişkin görüşler olumlu olumsuz gruplar halinde görülmektedir. Uzun yıllardır turizmle iç içe olan yerel halk, turizmle daha çok ekonomik yönden ilişkileri olduğunu söylemektedir.
5	Ay (2017)	Edirne yerli halkının turizme karşı algı ve beklentilerini ölçmektir.	Türkiye (Edirne)	Nicel	Edirne yerel halkı ile anket uygulanmıştır.	Yerel halkın turizmin etkileri üzerine olan beklentilerinin algılarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca demografik özelliklerden yaş, gelir ve eğitim değişkenleri ile yerel halkın turizmin etkileri ile ilgili beklenti ve algıları arasında farklılık olduğu tespit

Tablo 5- devamı

6	Yıldırım ve Deniz (2018)	Turizmin yerel halkın sosyo-kültürel yapısına olumlu ve olumsuz etkilerinin neler olduğunu değerlendirmektir.	Türkiye	Nitel	Kültür, yerel halk ve turizme ilişkin yerli ve yabancı literatür incelenmiştir.	Turizmin yerel halkın sosyo-kültürel yapısında olumlu ve olumsuz değişimlere yol açtığı görülmektedir.
7	Rai (2017)	Everest bölgesindeki turizm hareketlerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sonuçlarını incelemek	Nepal (Everest Dağı)	Nicel	Anket uygulanmıştır	Turizm hareketleri, bölgenin istihdam düzeyini arttırmasının yanı sıra bölgenin geleneksel değer kültürünü zayıflatmıştır.
8	Köleoğlu (2018)	Gelibolu tarihi alan içinde yaşayan bir deneyimin karşısında algılarını ortaya çıkarmaktır	Çanakkale	Nicel	319 kişiye anket uygulanmıştır.	Yerel halkın turizmin etkilerine karşı algılarının genel olarak olumlu olduğu söylenebilmektedir.
9	Pramanik ve Ingkadijaya (2018)	Turizm etkinliğinin çevre köylerde yaşayan yerel halkı toplumu nasıl etkilediğini açıklamaktır.	Pasir Angin Köyü	Nicel	99 yerel halk sakini ile yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır.	Turizm destinasyonlarının mahallelere geliştirmenin avantajlarını arttığı sonucuna varmıştır. Ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan avantajlar artmıştır.
10	Aktu ve Öktem (2019)	Gümüşhane ilinde, turizmin önemli paydaşlarından biri olan yöre halkının turizmin etkileri konusundaki farkındalıklarını ve bilgi düzeylerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.	Türkiye (Gümüşhane)	Nicel	Gümüşhane yöre halkı ile anket uygulanmıştır.	Yerel halkın genel olarak turizm etkileri konusunda fikir sahibidir. Ancak, olumsuz etkiler ve kaynakların sürdürülebilir bir şekilde nasıl kullanılabileceği yönünde, ayrıca turizm faaliyetlerine etkin bir şekilde nasıl katılabileceklerine yönelik farkındalıklarının artırılması gerektiği düşünülmektedir.
11	Uslu, Alagöz ve Güneş (2020)	Yerel halkın tarafından algılanan turizmin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerinin turizm gelişiminden memnuniyet üzerindeki etkisini belirlemek, bu memnuniyetin turizm gelişimine etkisini belirlemek.	Antalya (Manavgat)	Nicel	384 kişi ile yüz yüze anket yöntemi	Turizmin algılanan sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel olumlu etkileri ile olumsuz çevresel etkilerinin turizm gelişiminden memnuniyet üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, hipotezleri ve yerel halkın tutumları, yerel halkın turizm algıları arasındaki ilişkinin ortaya konmasında kullanılan ölçekler açıklanmaktadır. Daha sonra araştırmanın dâhil olduğu evren, örneklem grubu, verilerin toplanması ve analizi süreci hakkında bilgiler yer almaktadır.

Hipotezler

Hipotez, araştırmacının araştırma sorusunun cevabı hakkında hem test edilebilir hem de değişkenler arasında var olduğu düşünülen ilişkileri tahmin etmektir (Marczyk,. 2005, s. 8). Ayrıca Punch'e göre (2005) araştırmacının hazırlamış olduğu araştırma sorularına daha önceden yanıt vermek için oluşturulmuş olduğunu söylenebilmektedir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2017, s. 23). Buna göre araştırmanın oluşturulan hipotezler şunlardır;

Turizm hareketlerinin gelişebilmesi için bilinmesi gereken en önemli noktalardan birisi yerel halkın turizme verdiği destektir. Aynı zamanda verilen desteğin turizm hareketleri üzerinde birtakım etkileri görülmektedir. Bundan dolayı, yerel halkın desteği turizm gelişimini etkileyen önemli bir yere sahiptir (Ko ve Stewart, 2002; Vargas-Sanchez, Porras-Bueno, Nuria, ve Plaza-Mejia, 2009). Bundan hareketle aşağıdaki hipotez oluşturulmuştur;

H1: Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Yerel halkın desteği ile ilgili çalışmaların genellikle olumlu ve olumsuz ekonomik etkiler ile ilişkilendirildiği bilinmektedir. Yani şöyle ki, bölgede ikamet etmekte olan yerel halk, turizm hareketlerine desteklerini arttırdıkça, bölgenin ekonomik olarak gelişimi de artmaktadır (Mc Cool ve Martin, 1994; Mason ve Cheyne, 2000). Bundan hareketle aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H1.1:Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu ekonomik etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.

H1.2: Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz ekonomik etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.

Turizm hareketlerini birçok kavram ile ilişkilendirebiliriz. Özellikle turizm denilince akıllara ekonomik anlamda birçok faktör gelmektedir. Ancak özellikle son yıllarda turizm hareketlerinin gelişimi ile sosyo-kültürel etkileri ilişkilendirebilmek mümkündür (Erkuş, 2021; Eser ve Akgündüz, 2021). Bundan hareketle aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur;

H1.3: *Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.*

H1.4: *Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.*

Turizm hareketlerinin ilerleyebilmesini sağlayabilmek adına birçok yöntem vardır. Bunlardan biriside turistik destinasyonun çevresini geliştirebilmektir (Turizm hareketleri esnasında çevrenin olumlu veya olumsuz etkilenmesi ise yerel halkın turizm desteği ile ilgisi olduğu düşünülmektedir. (Özdemir, 2007; Türkeri ve Akyürek, 2021). Bundan hareketle aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur;

H1.5: *Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu çevresel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır*

H1.6: *Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz çevresel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.*

3.1. Evren ve Örneklem

Evren, bilimsel araştırmalarda araştırma problemine çözüm bulmak için ihtiyaç olan bilgi ve verilerin toplandığı bütün kitesidir. Kitlenin bir kısmının bütünü temsil etmesi ise örneklem olarak adlandırılır (Baştürk ve Taştepe, 2013, s. 131). Çalışmanın evreni Bursa/Gölyazı mahallesinde ikamet eden yerel halktan oluşmaktadır. Evrendeki kişilerin tümü 1.295 kişiden oluşmaktadır (TUİK, 2021). Bütünü temsil eden bir örnekleme yoluna gidilmiştir. Çok yaygın kullanılan, ankete cevap veren herkesin örneğe dâhil edildiği kolayda örnekleme metodu kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yönteminde örneklem büyüklüğüne ulaşıncaya kadar veri toplanmaya devam edilir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2017, s. 148). Araştırmanın asıl amacı çok fazla veri toplamaktan ziyade önemli olan geçerli ve güvenilir veriler elde edebilmektir. Hedeflenen örneklem büyüklüğü 302 olmasına rağmen kimi anketlerin eksik cevaplanabileceği düşünülerek Gölyazı Mahallesinde ikamet eden 365 kişiden anket yoluyla veri toplanmıştır. Yapılan kontroller sonucunda eksik ya

da hatalı doldurulan 15 anket elendikten sonra 350 adet anket değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Tablo 6'da örnek bir kütleden elde edilen verilerden yola çıkarak evren hakkında genelleme yapılabilmesi için kabul edilebilir örnek büyüklükleri verilmiştir.

(N= Evren Büyüklüğü; S= Gerekli Örneklem Büyüklüğü)

Tablo 6. Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	190	127	1,100	285	5,000	357
20	19	200	132	1,200	291	6,000	361
30	28	250	152	1,300	297	7,000	364
40	36	300	169	1,400	302	8,000	367
50	44	350	185	1,500	306	9,000	368
60	52	400	196	1,600	310	1,0000	370
70	59	450	212	1,700	313	1,5000	375
80	66	500	217	1,800	317	20,000	377
90	73	550	226	1,900	320	30,000	379
100	80	600	234	2,000	322	40,000	380
110	86	650	242	2,200	327	50,000	381
120	92	700	248	2,400	331	75,000	382
130	97	750	254	2,600	335	100,000	384
140	103	800	260	2,800	338	1,000,000	384
150	108	850	265	3000	341	10,000,000	384
160	113	900	269	3500	346		
170	118	950	274	4000	351		
180	123	1000	278	4500	354		

Kaynak: Sekaran, U. (2003). *Research methods for business a skill building approach*. (4. Baskı). John Wiley& Sons, Inc.

3.2. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Araştırmada birincil veri toplama aracı olan anketten yararlanılmıştır. Kullanılan anket beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm katılımcıların demografik özelliklerini, ikinci bölüm katılımcının turizme verdikleri desteği ölçebilmek, üçüncü, dördüncü ve beşinci bölüm ise katılımcıların turizmin yarattığı ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri ölçebilmek adına oluşturulmuştur. Ankette yer alan soruların belirlenmesinde yerel halkın turizme desteği ölçeği ise Oviedo-Garcia, Castellanos-Verdugo ve Martin-Ruiz'in (2008:103) çalışmasını Türkçe'ye uyarlayan Özdamar (2019)'dan izin alınarak kullanılmıştır. Diğer ölçek ise Kim, Uysal ve Sirgy'in (2013) geliştirdiği turizmin algılanan etkileri ölçeği Özdamar (2019)'ın Türkçe'ye uyarladığı çalışmasından izin alınarak kullanılmıştır.

Turizmin çevresel etkileri bölümünde yer alan, 'Yatçılık gibi turistik etkinlikler göllerde, koylarda veya denizlerde ciddi su kirliliğine neden olur' ifadesi, Gölyazı'da yatçılık faaliyetinin yanı sıra koy ve deniz olmaması sebebiyle 'göldeki turistik amaçlı tekne gezileri gölde su kirliliğine neden olur' şeklinde değiştirilmiştir.

. Her iki ölçekte de katılımcılara algı ve tutumlarını tespit edebilmek için beşli Likert ölçeğinde (1: Kesinlikle Katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Kararsızım 4: Katılıyorum 5: Kesinlikle Katılıyorum) hazırlanmış ifadeler kullanılmıştır. Halkın turizme desteği ölçeği 4 ve turizmin algılanan etkileri ölçeği 34 maddeden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin oluşmasına olanak sağlayan ankette sosyo-demografik özelliklerin belirlendiği cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek, gelir düzeyi, ikamet yılı ve turizmden ne kadar fayda sağladıkları ile ilgili soruları sorulmuştur.

3.3. Verilerin Toplama Süreci

Anket formu 2021 yılının Haziran - Eylül ayları arasında, Gölyazı'da ikamet eden yerel halka uygulanmıştır. Veri toplamada kullanılan anketin örneği Ek 1' de sunulmuştur. Anketler Bursa/Nilüfer Gölyazı Mahallesi sınırları içerisinde yüzyüze ve birebir olarak araştırmacı tarafından katılımcılara uygulanmıştır. Uygulamanın

son bulması ile birlikte eksik bilgilerin olduğu anketler araştırma dışında bırakılarak kalan anketlerle analiz verileri oluşturulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Anket formlarında yer alan bilgiler bilgisayar ortamına aktarılarak veri tabanı oluşturulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler SPSS istatistik programıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler araştırmanın amacı doğrultusunda analiz edilmiştir. Öncelikle Gölyazı'da ikamet eden yerel halkın sosyo-demografik özellikleri belirlenerek bu özelliklere yönelik frekansları verilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için ölçekler ile elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda yorum ve açıklamalar gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı özellikler Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7. Tanımlayıcı Özellikler

Değişkenler	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	159	45,4
	Erkek	191	54,6
Yaş	18-24	71	20,3
	25-34	68	19,4
	35-44	76	21,7
	45-54	58	16,6
	55-64	51	14,6
	65 ve üzeri	26	7,4
Medeni Durum	Evli	263	75,1
	Bekâr	87	24,9
Eğitim Durumu	İlköğretim	174	49,7
	Ortaöğretim-Lise	159	45,4
	Ön Lisans	15	4,3
	Lisans	2	0,6
Meslek	İşçi	62	17,7
	Emekli	11	3,1
	Öğrenci	26	7,4
	Ev Hanımı	54	15,4
	Esnaf	96	27,4
	Serbest Meslek	33	9,4
	İşsiz	25	7,1
	Diğer	43	12,5
Gelir Düzeyi	Düşük Gelir	208	59,4
	Orta Gelir	106	30,3
	Üst Gelir	36	10,3
İkamet Süresi	1-30	131	37,6
	31-50	139	39,7
	51 ve üzeri	80	22,7
Turizmden Fayda	Hiç	82	23,4
	Çok az	24	6,9
	Az	40	11,4
	Biraz	94	26,9
	Fazla	101	28,9
	Çok fazla	9	2,5

Tablo 7’de görüldüğü gibi,

Yerel halk cinsiyet değişkenine göre 159’u (%45,4) kadın, 191’i (54,6) erkek şeklinde dağılmaktadır.

Yerel halk yaş değişkenine göre 71 kişi (%20,3) 18-24 yaş, 68 kişisi (%19,4) 25-34 yaş, 76 kişisi (21,7) 35-44 yaş, 58 kişi (%16,6) 45-54 yaş, 51’i (%14,6) 55-64 yaş, 26’sı (7,4) 65 ve üzeri şeklinde dağılmaktadır.

Yerel halkın medeni durum değişkenlerine göre 263 kişisi (%75,1) evli, 87’si (%24,9) bekâr olarak dağılmıştır. Yerel halkın eğitim durumu değişkenlerine göre 174’ü (49,7) ilköğretim mezunu, 159 kişisi (%45,4) ortaöğretim-lise mezunu, 15’i (%4,3) Ön lisans, 2 kişisi (%0,6) Lisans mezunu olarak dağılmaktadır.

Yerel halkın meslek değişkenine göre, 62’si (%17,7) işçi, 11 kişi (3,1) emekli, 26 kişi (%7,4) öğrenci, 54’ü (%15,4) ev hanımı, 33’ü (9,4) serbest meslek, 25 kişisi (%7,1) ve diğer 43 kişi (%12,5) balıkçı, garson, muhtar, çiftçi, belediye çalışanı şeklinde dağılmaktadır.

Yerel halk gelir düzeyi değişkenine göre 208’i (%59,4) düşük gelir, 106’sı (%30,3) orta gelir ve 36’sı (%10,3) üst gelir olarak dağılmaktadır.

Yerel halkın ikamet yılı değişkenine göre, 131’i (%37,6) 1-30, 139’u (%39,7) 31-50, 78’i (%22,2) 51-70 ve 2’si (%0,5) 71 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Yerel halkın turizmden sağladığı fayda değişkenlerine göre 82 kişi (%23,4) ‘hiç’, 24 kişi(%6,9) ‘çok az’, 40 kişi (11,4) ‘az’, 94’ü (%26,9) ‘biraz’, 101 kişi (%28,9) ‘fazla’ ve 9 kişi (%2,6) ‘çok fazla’ olarak dağılmaktadır.

4.1. Güvenilirlik Analizine İlişkin Bulgular

Güvenilirlik, ‘bir testin veya ölçeğin ölçmek istediği şeyi tutarlı ve istikrarlı bir şekilde ölçme derecesidir’ (Peter, 1979, s. 6-7). Güvenilir bir test veya ölçekten elde edilen veriler, testin veya ölçeğin ne derece güvenilir olması ile ilgilidir. Güvenilir test veya ölçeklerde farklı zamanlarda olsa dahi benzer sonuçlar ortaya çıkar. Örneğin bir

kişinin sınav notu bugün 80, yarın 150 sonra 50 olması güvenilir olmadığını gösterir (Coşkun, Altunışık ve Yıldırım, 2017, s. 131).

Ölçeklerin güvenilirliğinden bahsetmek gerekirse, bir ölçeğin güvenilirliği örnekleme bağlıdır. Bundan dolayı örnekleme için kullanılması gereken ölçeğin güvenilirlik açısından incelemek gerekmektedir (Pallant, 2020, s. 113).

4.1.1. Turizme Destek Ölçeği Güvenilirlik Analizi Bulgusu

Bu araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğinin test edilmesinde Cronbach Alpha yöntemi kullanılmıştır. Cronbach Alpha yöntemi, en yaygın olarak kullanıldığı ifade edilen bir yöntemdir (Peterson, R., 1994, s. 381). Tablo 8’de Turizme Destek güvenilirlik analizi sonucu gösterilmektedir.

Tablo 8. Güvenilirlik Katsayısı Değerleri

Güvenilirlik katsayısı(Cronbach Alpha)	Yorum
$0 < \alpha < 0.40$	Ölçek güvenilir değildir
$0.41 < \alpha < 0.60$	Ölçek düşük güvenilirdir
$0.61 < \alpha < 0.80$	Ölçek orta güvenilirdir
$0.81 < \alpha < 1.00$	Ölçek yüksek güvenilirdir

Kaynak: Özdamar, K. (2002). Paket programlarla istatistiksel veri analizi. 4.Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Tablo 9. Turizme Destek Güvenilirlik Analizi Sonucu

Cronbach Alpha	İfade Sayısı
,756	4

Tablo 9’da 4 maddeden oluşan Turizme Destek Ölçeğinin güvenilirlik analizi sonucu yer almaktadır. Turizme Destek Ölçeğinin güvenilirliğinin test edilmesi amacı ile Cronbach Alpha güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Turizme Destek Ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı 0,75 olarak saptanmıştır. Saptanan güvenilirlik değerinin Turizme Destek ölçeğinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğunun bir göstergesidir.

4.1.2. Turizmin Algılanan Etkileri Ölçeği Güvenilirlik Analizi Bulgusu

Tablo 10’de Turizmin Algılanan Etkileri Ölçeği güvenilirlik sonucu gösterilmektedir.

Tablo 10. Turizmin Algılanan Etkileri Ölçeği Güvenilirlik Analizi Sonucu

	Cronbach Alpha	İfade Sayısı
Ekonomik Etkiler	0,82	12
Sosyo-Kültürel Etkiler	0,78	9
Çevresel Etkiler	0,82	9

Tablo 10’da 30 maddeden oluşan Turizmin Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri Ölçeklerinin güvenilirlik analizi sonucu yer almaktadır. Turizmin Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri Ölçeği güvenilirliğinin test edilmesi amacı ile Cronbach Alpha güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Turizmin Ekonomik Etkiler Ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı 0,82; sosyo-kültürel etkiler olarak saptanmıştır. Saptanan güvenilirlik değerinin Turizmin Etkileri Ölçeğinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğunun bir göstergesidir.

Katılımcıların Araştırma Alanına İlişkin Verilerin İfadelere Ait Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı’da Turizme Verdikleri Destek ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort	Ss
	%	%	%	%	%		
1-Turizm Gölyazı için en önemli sektörlerden biridir.	1,7	,3	1,7	7,4	88,9	4,81	,63
2-Turizm, Gölyazı’nın doğru-olumlu yönde gelişmesine katkı sağlar.	5,7	,6	4,9	4,0	84,9	4,61	1,02
3-Turizm, Gölyazı’nın ekonomisinde önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.	3,4	,9	3,1	5,7	86,9	4,71	,85
4-Turistlerin,Gölyazı’ya gelmesinden gurur duyarım.	,6	,3	3,4	2,3	93,4	4,87	,51

Tablo 11’de araştırmaya katılan yerel halkın ‘Turizme Destek’ ile ilgili ifade verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Turizm Gölyazı için en önemli sektörlerden biridir” ifadesine yerel halkın, %1,7’si (n=6) kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü (n=1) katılmıyorum, %1,7’si (n=6) kararsızım, %7,4’ü (n=26) katılıyorum, %88,9’u (n=311) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm Gölyazı için en önemli sektörlerden biridir” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,8143$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’nın doğru-olumlu yönde gelişmesine katkı sağlar” ifadesine yerel halkın, %5,7’si (n= 20) kesinlikle katılmıyorum, % 0,6’sı (n= 2) katılmıyorum, % 4,9’u (n= 17) kararsızım, %4,0’ı (n= 14) katılıyorum, %84,9’u

(n=297) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’nın doğru-olumlu yönde gelişmesine katkı sağlar” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,6171$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’nın ekonomisinde önemli bir rol oynamaya devam etmektedir” ifadesine yerel halkın, %3,4’ü (n=12) kesinlikle katılmıyorum, % 0,9’u (n=3) katılmıyorum, % 3,1’i (n=11) kararsızım, % 5,7’si (n=20) katılıyorum, %86,9’u (n=304) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’nın ekonomisinde önemli bir rol oynamaya devam etmektedir” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}= 4,7171$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turistlerin, Gölyazı’ya gelmesinden gurur duyarım” ifadesine yerel halkın, %0,6’sı (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü (n=1) katılmıyorum, % 3,4’ü (n=12) kararsızım, %2,3’ü (n=8) katılıyorum, %93,4’ü (n=327) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turistlerin, Gölyazı’ya gelmesinden gurur duyarım” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}= 4,8771$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Bu da turizmin yerel halk tarafından desteklendiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı’da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Ekonomik Etkileri İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort	Ss
	%	%	%	%	%		
1-Turizm, Gölyazı da rağbet gören (istenilen, arzu edilen) işler sağlar.	4,6	1,7	16,3	6,6	70,9	4,37	1,10
2-Turizm, Gölyazı’da çeşitli-değişik işler yaratır	5,7	4,0	28,0	6,9	55,4	4,02	1,22
3-Turizm, Gölyazı’da istihdam olanakları sağlar.	9,7	2,9	47,1	4,3	36,0	3,54	1,27
4-Turizm Gölyazı’da daha fazla yatırım harcamasına yol açar.	5,4	,9	2,9	5,1	85,7	4,64	,99
5-Turizm Gölyazı Belediyesinin vergi geliri elde etmesini sağlar	3,1	1,1	3,1	5,7	86,9	4,72	,84

Tablo 12 – devamı

6- Yerel işletmeler, turizmden fayda sağlar.	1,4	,3	3,7	4,0	90,6	4,82	,64
7-Turizm Gölyazı halkın yaşam standardını yükseltir.	5,7	2,6	36,9	5,7	49,1	3,90	1,21
8-Turizm Gölyazı halkın ekonomik durumunu iyileştirir.	4,3	3,4	38,9	6,9	46,6	3,88	1,16
9-Turizm yolları, otobanları ve diğer kamu hizmetlerini iyileştirir	62,3	2,9	6,0	2,6	26,3	2,27	1,75
10-Turizm, Gölyazı’da halkın yaşam giderlerini artırır.	2,3	2,0	1,1	6,9	87,7	4,75	,77
11-Turizm Gölyazı’da mal ve hizmetlerin fiyatlarını artırır.	2,6	2,9	2,0	6,6	86,0	4,70	,85
12-Turizm, Gölyazı’da gayrimenkul fiyatlarını artırır.	1,1	,3	6,6	2,6	89,4	4,78	,67

Sonuç olarak tabloyu incelediğimizde Gölyazı yerel halkının çok yüksek bir bölümü turizmin Gölyazı için en önemli sektörlerin içerisinde yer aldığını kabul etmektedir. Yine çok yüksek bir bölüm Gölyazı’nın turizm sayesinde doğru ve olumlu bir şekilde ilerleme gösterdiğini düşünmektedir. Aynı zamanda Gölyazı’nın ekonomisinde turizmin büyük bir etkisinin olduğu düşünülürken, bunu destekleyecek bir cevap vererek turistlerin Gölyazı’ya gelmesinden çoğunluk memnundur. Gölyazı yerel halkının turizm hareketlerinden ve turizmin sonuçlarından memnun oldukları görülmektedir.

Tablo 12’de araştırmaya katılan yerel halkın ‘Gölyazı’da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Ekonomik Etkileri’ ile ilgili ifade verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Turizm, Gölyazı da rağbet gören (istenilen, arzu edilen) işler sağlar” ifadesine yerel halkın %4,6’sı (n=16) kesinlikle katılmıyorum, &1,7’si (n=6) katılmıyorum, %16,3’ü (n=57) kararsızım, %6,6’sı (n=23) katılıyorum, %70,9 (n=248) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı da rağbet gören (istenilen, arzu edilen) işler sağlar” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}= 4,8771$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’da çeşitli-değişik işler yaratır” ifadesine %5,7’si (n=20) kesinlikle katılmıyorum, %4,0 (n=14) katılıyorum, %28,0 (n=98) kararsızım, %6,9’u

(n= 24) katılıyorum, %55,4'ü (n=194) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’da çeşitli-değişik işler yaratır” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,0229$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’da istihdam olanakları sağlar” ifadesine %9,7’si (n=34) kesinlikle katılmıyorum, %2,9’u (n= 10) katılmıyorum, %47,1’i (n=165) kararsızım, %4,3’ü (n=15) katılıyorum, %36,0 (n=126) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’da istihdam olanakları sağlar” ifadesine yüksek ($\bar{x}=3,5400$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm Gölyazı’da daha fazla yatırım harcamasına yol açar” ifadesine %5,4’ü (n=19) kesinlikle katılmıyorum, %0,9’u (n= 3) katılmıyorum, %2,9’u (n=10) kararsızım, %5,1’i (n=18) katılıyorum, %85,7’si (n=304) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm Gölyazı’da daha fazla yatırım harcamasına yol açar” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,6486$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm Gölyazı Belediyesinin vergi geliri elde etmesini sağlar” ifadesine %3,1’i (n=11) kesinlikle katılmıyorum, %1,1’i (n=4) katılmıyorum, %3,1’i (n=11) kararsızım, %5,7’si (n=20) katılıyorum, %86,9’u (n=304) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm Gölyazı Belediyesinin vergi geliri elde etmesini sağlar” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,7200$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yerel işletmeler, turizmden fayda sağlar” ifadesine % 1,4’ü (n=5) kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü (n=1) katılmıyorum, % 3,7’si (n=13) kararsızım, %4,0 (n=14) katılıyorum, %90,6’sı (n=317) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Yerel işletmeler, turizmden fayda sağlar” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,8200$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm Gölyazı halkın yaşam standardını yükseltir” ifadesine % 5,7’si (n=20) kesinlikle katılmıyorum, %2,6 (n=9) katılmıyorum, %36,9 (n=129) kararsızım, %5,7’si (n=20) katılıyorum, %8,6 (n=304) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm Gölyazı halkın yaşam standardını yükseltir” ifadesine yüksek ($\bar{x}=3,9000$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm Gölyazı halkın ekonomik durumunu iyileştirir” ifadesine %4,3’ü (n=15) kesinlikle katılmıyorum, %3,4’ü (n= 12) katılmıyorum, %38,9’u (n=136) kararsızım, %6,9’u (n=24) katılıyorum, %46,6 (n=163) kesinlikle katılıyorum

yanıtını vermiştir. Yerel halkın “8-Turizm Gölyazı halkın ekonomik durumunu iyileştirir” ifadesine yüksek ($\bar{x}=3,8800$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm yolları, otobanları ve diğer kamu hizmetlerini iyileştirir” ifadesine %62,3 (n=218) kesinlikle katılmıyorum, %2,9’u (n=10) katılmıyorum, %6,0 (n=21) kararsızım, %2,6’sı (n=9) katılıyorum, %26,3 (n=92) yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm yolları, otobanları ve diğer kamu hizmetlerini iyileştirir” ifadesine zayıf ($\bar{x}=2,2771$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’da halkın yaşam giderlerini artırır” ifadesine %2,3’ü (n=8) kesinlikle katılmıyorum, %2,0 (n=7) katılmıyorum, %1,1’i (n=4) kararsızım, %6,9’u (n=24) katılıyorum, %87,7’si (n=307) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’da halkın yaşam giderlerini artırır” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,7571$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm Gölyazı’da mal ve hizmetlerin fiyatlarını artırır” ifadesine %2,6’sı (n=9) kesinlikle katılmıyorum, %2,9’u (n=10) katılmıyorum, %2,0 (n=7) kararsızım, %6,6 (n=23) katılıyorum, %86,0 (n=301) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm Gölyazı’da mal ve hizmetlerin fiyatlarını artırır” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,7057$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’da gayrimenkul fiyatlarını artırır” ifadesine %1,1’i (n=4) kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü (n=1) katılmıyorum, %6,6’sı (n=23) kararsızım, %2,6’sı (n=9) katılıyorum %89,4’ü (n=313) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’da gayrimenkul fiyatlarını artırır” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,7886$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Yine ilgili alandaki çalışmalara bakıldığında birçok araştırmacı (Efendi, 2009; Özdemir ve Erol, 2019; Altınışik, 2020) bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı’da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Sosyal Etkileri İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
	%	%	%	%	%	Ort	Ss
1-Turizm, Gölyazı halkı için çeşitli kültürel etkinliklerin yapılmasını özendirir.	,9	1,7	3,4	5,7	88,3	4,78	,66
2-Turizm, Gölyazı’nın yerel kültürü canlı tutar ve kültürel kimliği korur.	1,4	,3	4,6	4,6	89,1	4,79	,66
3-Turizm, Gölyazı halkının yerel kültürleriyle gururlanmasını sağlar.	,6	,6	3,4	7,7	87,7	4,81	,56
4-Tüm dünyadan gelen turistlerle tanışmak, yaşamı zenginleştiren bir deneyimdir.	,3	,3	3,1	5,1	91,1	4,86	,48
5-Turistlerin kültürlerini öğrenmek için mümkün olduğunca çok ülkeden turistlerle tanışmak isterim.	,6	,6	1,7	4,9	92,3	4,87	,49
4-Tüm dünyadan gelen turistlerle tanışmak, yaşamı zenginleştiren bir deneyimdir.	,3	,3	3,1	5,1	91,1	4,86	,48
5-Turistlerin kültürlerini öğrenmek için mümkün olduğunca çok ülkeden turistlerle tanışmak isterim.	,6	,6	1,7	4,9	92,3	4,87	,49
6-Gölyazı halkı ile turistler arasındaki kültürel değişim, memnuniyet vericidir.	1,1	,9	3,7	6,0	88,3	4,79	,65
7-Turizm, Gölyazı’da halkının “turist davranışlarını” taklit etmesine ve kültürel geleneklerden vazgeçmesine neden olur.	80,0	1,7	9,1	2,6	6,6	1,54	1,17

Tablo 13- devamı

8-Turistlerin talebi Gölyazı’da geleneksel sanat ve zanaatın stil ve biçiminde değişikliklere yol açar	47,7	1,4	18,0	3,1	29,7	2,65	1,74
9-Turizm, Gölyazı hakkında geleneksel kültürel davranış kalıplarının bozulmasına yol açar.	78,3	1,7	10,0	2,0	8,0	1,59	1,23

Tablo 13’de araştırmaya katılan yerel halkın ‘Gölyazı’da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Sosyal Etkileri’ ile ilgili ifade verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Turizm, Gölyazı halkı için çeşitli kültürel etkinliklerin yapılmasını özendirir” ifadesine %0,9’u (n=9) kesinlikle katılmıyorum, %1,7’si (n=6) katılmıyorum, %3,4’ü (n=12) kararsızım, %5,7’si (n=20) katılıyorum, %88,3’ü (n=309) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın“Turizm, Gölyazı halkı için çeşitli kültürel etkinliklerin yapılmasını özendirir” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,7886$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’nın yerel kültürü canlı tutar ve kültürel kimliği korur” ifadesine %1,4’ü (n=5) kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü (n=1) katılmıyorum, %4,6’sı (n=16) kararsızım, %4,6’sı (n=16) katılıyorum, %89,1’i (n=312) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’nın yerel kültürü canlı tutar ve kültürel kimliği korur” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,7971$) katıldıkları saptanmıştır. Yine ilgili alandaki çalışmalara bakıldığında birçok araştırmacı (Dönmez; 2015; Karacaoğlu, 2017; Demirci, 2019) bu durumu destekler niteliktedir.

“Turizm, Gölyazı halkının yerel kültürleriyle gururlanmasını sağlar” ifadesine % 0,6’sı (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %0,6’sı (n= 2) katılmıyorum, %3,4’ü (n=12) kararsızım, %7,7’si (n=27) katılıyorum, %87,7’si (n=307) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı halkının yerel kültürleriyle gururlanmasını sağlar” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,8143$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Gölyazı halkının büyük bir bölümü bölgeye çok öncesinde göç etmesinden dolayı bölgeye olan bağlılıkları fazladır. Bundan dolayı bölgede var olan kültürel değerleriyle gurur duymaktadırlar.

“Tüm dünyadan gelen turistlerle tanışmak, yaşamı zenginleştiren bir deneyimdir” ifadesine %0,3’ü (n=1) kesinlikle katılmıyorum, %0,3’ü (n=1) katılmıyorum, %3,1’i (n=11) kararsızım, %5,1’i (n=18) katılıyorum, %91,1’i (n=319) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Tüm dünyadan gelen turistlerle tanışmak, yaşamı zenginleştiren bir deneyimdir” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,8657$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turistlerin kültürlerini öğrenmek için mümkün olduğunca çok ülkeden turistlerle tanışmak isterim” ifadesine %0,6’sı (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %0,6’sı (n=2) katılmıyorum, %1,7’si (n=6) kararsızım, %4,9’u (n=17) katılıyorum, %92,3’ü (n=323) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turistlerin kültürlerini öğrenmek için mümkün olduğunca çok ülkeden turistlerle tanışmak isterim” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,8771$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Gölyazı halkı ile turistler arasındaki kültürel değişim, memnuniyet vericidir” ifadesine %1,1’i (n=4) kesinlikle katılmıyorum, %0,9’u (n=3) katılmıyorum, %3,7’si (n=13) kararsızım, %6,0’sı (n=21) katılıyorum, %88,3’ü (n=309) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Gölyazı halkı ile turistler arasındaki kültürel değişim, memnuniyet vericidir” ifadesine çok yüksek ($\bar{x}=4,7943$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı’da halkının “turist davranışlarını” taklit etmesine ve kültürel geleneklerden vazgeçmesine neden olur” ifadesine %80,0 (n=280) kesinlikle katılmıyorum, %1,7’si (n=6) katılmıyorum, %9,1’i (n=32) kararsızım, %2,6’sı (n=9) katılıyorum, %6,6’sı (n=23) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı’da halkının “turist davranışlarını” taklit etmesine ve kültürel geleneklerden vazgeçmesine neden olur” ifadesine çok zayıf ($\bar{x}=1,5400$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Gölyazı ulusal ve uluslararası düzeyde önemli bir turizm merkezidir. Fakar her ne kadar Arap turistler ilgi gösterse de Gölyazı’nın iç turizm potansiyeli daha fazladır. Özellikle bağlı olduğu il olan Bursa’dan çok fazla ziyaret almaktadır. Bu yüzden turist davranışlarının taklit etmek maddesine katılım çok zayıf düzeydedir.

“Turistlerin talebi Gölyazı’da geleneksel sanat ve zanaatın stil ve biçiminde değişikliklere yol açar” ifadesine %47,7’si (n=167) kesinlikle katılmıyorum, %1,4’ü (n=5) katılmıyorum, %18,0 (n=63) kararsızım, %3,1’i (n=11) katılıyorum, %29,7’si (n=104) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turistlerin talebi Gölyazı’da geleneksel sanat ve zanaatın stil ve biçiminde değişikliklere yol açar” ifadesine zayıf ($\bar{x}=2,6571$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Bu durumun temel sebeplerinden biri zamanla turistik bir destinasyonda doğal unsurlardan uzaklaşıp, ticari beklenti ile o destinasyonun gün geçtikçe metalaşmasından kaynaklı olmasıdır (Aktürk, Durak ve Arslan, 2019, s. 2202).

“Turizm, Gölyazı halkında geleneksel kültürel davranış kalıplarının bozulmasına yol açar” ifadesine %78,3’ü (n=274) kesinlikle katılmıyorum, %1,7’si (n=6) katılmıyorum, %10,0 (n=35) kararsızım, %2,0 (n=7) katılıyorum, %8,0 (n=28) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı halkında geleneksel kültürel davranış kalıplarının bozulmasına yol açar” ifadesine çok zayıf ($\bar{x}=1,5971$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 14’de Gölyazı’ da ankete katılan yerel halkın turizmin olumlu ve olumsuz çevresel etkilerine verdikleri cevapların dağılımı görülmektedir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Bireylerin Gölyazı’da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Çevresel Etkileri İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort	Ss
	%	%	%	%	%		
1-Turizm, Gölyazı’da ekolojik çevreyi birçok yönden geliştirir.	14,6	4,3	14,9	11,4	54,9	3,87	1,47
2-Turizm Gölyazı’da doğal çevrenin ve vahşi yaşamın korunmasına katkı sağlar.	11,7	6,0	18,6	12,0	51,7	3,86	1,40

Tablo 14-devamı

3-Turizm, Gölyazı'nın bitki örtüsüne, otlaklara ve yeşil alanlara zarar vermez.	29,7	6,6	18,3	10,0	35,4	3,14	1,66
4-Turizm, Gölyazı'da çevresel kirliliğe neden olur	38,6	2,6	12,6	10,9	35,4	3,02	1,76
5-Turizm Gölyazı'da ses kirliliğine, atıklara ve trafik sıkışıklığına neden olur	19,4	1,4	3,4	3,7	72,0	4,07	1,60
6-Göldeki turistik amaçlı tekne gezileri gölde su kirliliğine neden olur	89,1	1,4	4,6	1,4	3,4	1,2857	,89
7-Turizm, Gölyazı'da büyük miktarda atığa neden olur.	36,6	6,3	18,9	14,3	24,0	2,8286	1,61
8-Gölyazı turizme hizmet eden işletmeler, her yıl tonlarca çöpün doğaya atılmasına neden olur.	55,1	6,3	12,0	6,9	19,7	2,2971	1,62
9-Turistler tarafından atılan çöpler, Gölyazı'nın doğal güzelliğini tahrip eder.	42,0	3,7	10,0	8,9	35,4	2,9200	1,79

Tablo 14'de araştırmaya katılan yerel halkın 'Gölyazı'da Turizmin Olumlu ve Olumsuz Çevresel Etkileri' ile ilgili ifade verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Turizm, Gölyazı'da ekolojik çevreyi birçok yönden geliştirir” ifadesine %14,6'sı (n=51) kesinlikle katılmıyorum, %4,3'ü (n=15) katılmıyorum, %14,9'u (n=52) kararsızım, %11,4'ü (n=40) katılıyorum, %54,9'u (n=192) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı'da ekolojik çevreyi birçok yönden geliştirir” ifadesine yüksek ($\bar{x}=3,8771$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm Gölyazı'da doğal çevrenin ve vahşi yaşamın korunmasına katkı sağlar” ifadesine %11,7'si (n=41) kesinlikle katılmıyorum, %6,0 (n=21) katılmıyorum, %18,6'sı (n=65) kararsızım, %12,0 (n=42) katılıyorum, %51,7 (n=181) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm Gölyazı'da doğal çevrenin ve vahşi yaşamın korunmasına katkı sağlar” ifadesine yüksek ($\bar{x}=3,8600$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı'nın bitki örtüsüne, otlaklara ve yeşil alanlara zarar vermez” ifadesine %29,7'si (n=104) kesinlikle katılmıyorum, %6,6'sı (n=23) katılmıyorum,

%18,3'ü (n=64) kararsızım, %10,0 (n=35) katılıyorum, %35,4'ü (n=124) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halkın “Turizm, Gölyazı'nın bitki örtüsüne, otlaklara ve yeşil alanlara zarar vermez” ifadesine orta ($\bar{x}=3,1486$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizm, Gölyazı'da çevresel kirliliğe neden olur” ifadesine %38,6'sı (n=135) kesinlikle katılmıyorum, %2,6'sı (n=9) katılmıyorum, %12,6'sı (n=44) kararsızım, %10,9'u (n=38) katılıyorum, %35,4 (n=14) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halk “Turizm, Gölyazı'da çevresel kirliliğe neden olur” ifadesine orta ($\bar{x}=3,0200$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Bu durum yerel halkın bir bölümünün ortaya çıkan çevre kirliliğinin turizm hareketleri esnasında olmadığını savunmasındandır. Ayrıca Gölyazı'da henüz ciddi düzeyde bir çevre kirliliği görünmemesinden dolayı yerel halkın bir kısmı bu duruma katılmamaktadır.

“Turizm Gölyazı'da ses kirliliğine, atıklara ve trafik sıkışıklığına neden olur” ifadesine %19,4'ü (n=68) kesinlikle katılmıyorum, %1,4'ü (n=5) katılmıyorum, %3,4'ü (n=12) kararsızım, %3,7'si (n=13) katılıyorum, %72,0 (n=252) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halk “Turizm Gölyazı'da ses kirliliğine, atıklara ve trafik sıkışıklığına neden olur” ifadesine yüksek ($\bar{x}=4,0743$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Gölyazı 615 hektar büyüklüğündedir. Genellikle hafta sonları ve havanın güzel olduğu günlerde birçok yerden turist gelmekte ve böyle günlerde araç sayısı oldukça büyük problem olmaktadır. Bu yüzden ki gölyazı yerel halkı ses kirliliği ve trafik sıkışıklığının sebebini yüksek düzeyde turizmden kaynaklandığını savunmaktadır.

“Göldeki turistik amaçlı tekne gezileri gölde su kirliliğine neden olur” ifadesine %89,1'i (n=312) kesinlikle katılmıyorum, %1,4'ü (n=5) katılmıyorum, %4,6'sı (n=16) kararsızım, %1,4'ü (n=5) katılıyorum, %3,4'ü (n=12) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halk “Göldeki turistik amaçlı tekne gezileri gölde su kirliliğine neden olur” ifadesine çok zayıf ($\bar{x}=1,2857$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Bu sonucun zayıf düzeyde olmasının sebebi Gölyazı yerel halkının turistlerden sağladığı gelir kaynaklarından en önemlilerinden birisinin turistik tekne gezileridir. Ayrıca bu duruma ilave olarak yerel halkın çok büyük bir bölümü bu gezilerin göle hiçbir zararı olmadığı konusunda oldukça ısrarcılardır.

“Turizm, Gölyazı’da büyük miktarda atığa neden olur” ifadesine %36,6’sı (n=128) kesinlikle katılmıyorum, %6,3’ü (n=22) katılmıyorum, %18,9’u (n=66) kararsızım, %14,3’ü (n=50) katılıyorum, %24,0 (n=84) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halk “Turizm, Gölyazı’da büyük miktarda atığa neden olur” ifadesine zayıf ($\bar{x}=2,8286$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Gölyazı turizme hizmet eden işletmeler, her yıl tonlarca çöpün doğaya atılmasına neden olur” ifadesine %55,1’i (n=193) kesinlikle katılmıyorum, %6,3’ü (n=22) katılmıyorum, %12,0 (n=42) kararsızım, %6,9’u (n=24) katılıyorum, %19,7’si (n=69) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halk “Gölyazı turizme hizmet eden işletmeler, her yıl tonlarca çöpün doğaya atılmasına neden olur” ifadesine zayıf ($\bar{x}=2,2971$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turistler tarafından atılan çöpler, Gölyazı’nın doğal güzelliğini tahrip eder” ifadesine %42,0 (n=147) kesinlikle katılmıyorum, %3,7’si (n=13) katılmıyorum, %10,0 (n=35) kararsızım, %8,9’u (n=31) katılıyorum, %35,4’ü (n=124) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Yerel halk “Turistler tarafından atılan çöpler, Gölyazı’nın doğal güzelliğini tahrip eder” ifadesine zayıf ($\bar{x}=2,9200$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

4.2. Normal Dağılım Testine İlişkin Bulgular

SPSS programında toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirleyen birçok yöntem vardır. Bunlardan biri Kolmogrov-Smirnov testidir (Coşkun, vd.2017, s. 215). Bir testin anlamlılık düzeyinin 0,05’in üzerinde olması verilerin normal dağılım gösterdiğini, 0,05’in altında olması normal dağılım göstermediği sonucunu göstermektedir. Aynı zamanda veriye yönelik çarpıklık ve basıklık katsayıları normal dağılımdan sapmayı gösteren bir değerdir. Çarpıklık değeri ve basıklık değerleri ± 1 ’den küçükse normal dağılım olarak kabul edilmektedir (Şencan, 2005, s. 201). Bir başka kaynakta çarpıklık katsayısını -1 ile +1 arasında olmasını normal olarak kabul etmektedir. Yani çarpıklığın basıklıktan daha önemli olduğunu vurgulamaktadır (Morgan,2004,s. 87). Skewness katsayısının ± 3 , kurtosis katsayısının ± 10 arasında bir değer alması gerektiğini gösteren birtakım araştırmalar mevcuttur (Kline, 2011, s. 63-65). Tüm bunlar dikkate alınarak, normallik testi yapılmış ve çalışmada yer alan ölçekler genel itibariyle normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 15’de araştırmada yer alan ölçeklere Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları görölmektedir.

Tablo 15. Ölçeklere İlişkin Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

		Turizme Destek	Ekonomik Etkiler	Sosyo-Kültürel Etkiler	Çevresel Etkiler
N		350	350	350	350
Normal Parametreler	Ortalama	4,75	3,32	4,57	3,38
	Standart Sapma	,59	,51	,50	1,06
En Uç Farklar	Mutlak Değer	,439	,096	,225	,102
	Pozitif	,439	,096	,225	,102
	Negatif	-,439	-,096	-,225	-,102
Kolmogorov-Smirnov Z		,439	,096	,225	,102
Anlamlılık		,000	,000	,000	,000

4.3. Geçerlilik Analizine ve Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Turizme destek, turizmin olumlu ve olumsuz ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri ölçeklerinin yapı geçerliliğini sınavabilmek adına faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi kavramları açıklayabilmek boyutları tespit edebilmek amacıyla kullanılır. Bununla beraber sorulara yanıt verecek yerel halkın soruları kaç boyutta algılayabileceklerini belirlemek üzere faktör analizi yapılır (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2010, s. 73-75). KMO ve Bartlett testi ise herhangi bir ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığını göstermektedir. KMO Testi Değerleri Şekil 6’da gösterilmektedir.

KMO Değeri	Yorumlar
0,90	Mükemmel
0,80	Çok İyi
0,70	İyi
0,60	Orta
0,50	Zayıf
0,50'nin altı	Kabul edilemez

Şekil 5. KMO Testi Değerleri

Kaynak: Kalaycı,Ş. (2010). Faktör analizi, SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, s. 322

4.3.1. Yerel Halkın Göstermiş Olduğu Desteği Belirlemeye Yönelik Ölçek

Ölçeğin yapı geçerliliğini ortaya koymak için açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.654>,0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulaması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın göstermiş olduğu desteği belirlemeye yönelik ölçeğin 4 maddelik ifadesinden, 'Turistlerin, Gölyazı'ya gelmesinden gurur duyarım' ifadesi olan 4. Madde faktör yükü düşük olduğundan dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Faktör analizi sonucunda toplam açıklanan varyans %70,015 olan tek faktör altında toplanmıştır. Yerel halkın turizme göstermiş olduğu desteği belirlemeye yönelik ölçekteki 4 maddenin güvenilirliği hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan 'Cronbach Alpha' hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği Alpha= 0.756 olarak bulunmuştur. Güvenilirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan varyans değerine göre yerel halkın turizme göstermiş olduğu desteği belirlemeye yönelik ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Yani bu ölçek ile araştırmamızda ölçmek istediğimiz özellikleri doğru ve diğerleriyle karışmayacak şekilde ölçebiliriz. Ölçeğe ait faktör yapısı Tablo 16'da görölmektedir.

Tablo 16. Yerel Halkın Göstermiş Olduğu Destegi Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı

Madde	İfade	Faktörler	
		Destek	
1)	Turizm Gölyazı için en önemli sektörlerden biridir.	,65	
2)	Turizm, Gölyazı'nın doğru-olumlu yönde gelişmesine katkı sağlar.	,65	
3)	Turizm, Gölyazı'nın ekonomisinde önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.	,80	
4)	Turistlerin, Gölyazı'ya gelmesinden gurur duyarım.	Destek<0,50	
Faktör Öz Değerleri		3,000	
Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları (%)		%70,015	
Ölçeğin Toplam Cronbach'ın Alfa Katsayısı		0,756	
Ölçeğin Toplam Aritmetik Ortalaması		4,554	
Ölçeğin Toplam Standart Sapması		,146	
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Katsayısı		0,654	
Bartlett Küresellik Testi		Yaklaşık	Ki-kare
		326,059	
		df	
		3	
		Sig.	(Anlamlılık)
		0,00	

Tablo 16 incelendiğinde turizme destek ölçeğini oluşturan 1(bir) boyutunun faktörlerin varyansı açıklama oranları %70,015'dir. Yani, turizme destek vermeye yönelik hazırlanan 4 ifade %70,015'ini açıklayan 1 (bir) boyut altında toplanmaktadır. Beraberinde ölçeğin, aritmetik ortalaması 4,554; cronbach alpha katsayısı 0,756 ve toplam standart sapması 0,146'dır.

4.3.2. Turizm'in Algılanan Olumlu ve Olumsuz Ekonomik, Sosyo-Kültürel, Çevresel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçek

'Turizmin Olumlu Ekonomik Etkileri Ölçeği'ne yapılan Bartlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=,717>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulaması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör

analizi sonucunda toplam varyans %70,67 olan iki faktör altında toplanmıştır. 6. ve 9. Maddeler faktör yükleri düşük olduğundan bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Yerel halkın turizme karşı algılanan olumlu ekonomik etkiler 9 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan ‘Cronbach Alpha’ hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği Alpha= 0,746 olarak bulunmuştur. Güvenilirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan varyans değerine göre yerel halkın turizmin algılanan olumlu ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait faktör yapısı Tablo 17’de görülmektedir.

Tablo 17. Turizm’in Algılanan Olumlu Ekonomik Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı

Madde	İfade	Faktörler
		Olumlu Ekonomik
1)	Turizm, Gölyazı da rağbet gören (istenilen, arzu edilen) işler sağlar.	,691
2)	Turizm, Gölyazı’da çeşitli-değişik işler yaratır	,719
3)	Turizm, Gölyazı’da istihdam olanakları sağlar.	,673
4)	Turizm Gölyazı’da daha fazla yatırım harcamasına yol açar.	,706
5)	Turizm Gölyazı Belediyesinin vergi geliri elde etmesini sağlar.	,785
6)	Yerel işletmeler, turizmden fayda sağlar.	Olumlu Ekonomik Etki<0,500
7)	Turizm Gölyazı halkın yaşam standardını yükseltir.	,637
8)	Turizm Gölyazı halkın ekonomik durumunu iyileştirir.	,736
9)	Turizm yolları, otobanları ve diğer kamu hizmetlerini iyileştirir	Olumlu Ekonomik Etki<0,500
Faktör Öz Değerleri		6,99
Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları (%)		%70,67
Ölçeğin Toplam Cronbach’ın Alfa Katsayısı		,746
Ölçeğin Toplam Aritmetik Ortalaması		4,1333
Ölçeğin Toplam Standart Sapması		,09929
Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliliği Katsayısı		,717
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-kare	1117,407
	<i>df</i>	21
	Sig. (Anlamlılık)	0,000

Tablo 17 incelendiğinde turizmin olumlu ekonomik etkilerini oluşturan bir boyutunun faktörlerin varyans oranları %70,67’dir. Beraberinde turizmin olumlu ekonomik etkilerini incelemeye hazırlanan 9 ifade %70,67’sini açıklayan iki boyutta toplanmıştır. Beraberinde ölçeğin aritmetik ortalamasının 4,13; alpha katsayısı 0,746 ve standart sapması 0,099 olarak bulunmuştur.

‘Turizmin Olumsuz Ekonomik Etkileri Ölçeği’ne uygulanan Barlett testi sonuçlarına göre ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu saptanmıştır. Test sonuçları incelendiğinde ($KMO=,639>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulaması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyans %69,441 olan tek faktör altında toplanmıştır. Yerel halkın turizme karşı algılanan olumsuz ekonomik etkiler 3 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan ‘Cronbach Alpha’ hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği Alpha= 0,776 olarak bulunmuştur. Güvenilirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan varyans değerine göre Yerel halkın turizmi algılanan olumlu ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait faktör yapısı tablo 16’da görülmektedir.

Tablo 18. Turizm’in Algılanan Olumsuz Ekonomik Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı

Madde	İfade	Faktörler
		Olumsuz Ekonomik
10)	Turizm, Gölyazı’da halkın yaşam giderlerini artırır.	,579
11)	Turizm Gölyazı’da mal ve hizmetlerin fiyatlarını artırır.	,806
12)	Turizm, Gölyazı’da gayrimenkul fiyatlarını artırır.	,698
Faktör Öz Değerleri		3,00
Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları (%)		%69,441
Ölçeğin Toplam Cronbach’ın Alfa Katsayısı		,776
Ölçeğin Toplam Aritmetik Ortalaması		1,4050
Ölçeğin Toplam Standart Sapması		,16943
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Katsayısı		,639
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-kare	328,514
	df	3
	Sig. (Anlamlılık)	0,000

Tablo 18 incelendiğinde turizmin olumsuz ekonomik ölçeğini oluşturan 1 (bir) boyutunun faktörlerin varyansı açıklama oranları % 69,441'dir. Bir başka deyişle turizme destek vermeye yönelik hazırlanan 3 ifade %69,441'ini açıklayan 1 (bir) boyut altında toplanmıştır. Beraberinde ölçeğin ölçeğin toplam aritmetik ortalamasının 1,4050; ölçeğin toplam standart sapmasının ,1694 ve toplam cronbach alpha katsayısının 0,776 olarak belirlenmiştir.

'Turizmin Olumlu Sosyo-Kültürel Etkileri Ölçeği'ne yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan test sonucunda ($KMO=,832>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulaması için yeterli olduğu belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyans %79,738 olan iki faktör altında toplanmıştır. Yerel halkın turizme karşı algılanan olumsuz ekonomik etkiler 6 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan 'Cronbach Alpha' hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği Alpha= 0,875 olarak bulunmuştur. Güvenilirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan varyans değerine göre Yerel halkın turizmi algılanan olumlu ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait faktör yapısı tablo 18'da görülmektedir.

Tablo 19. Turizm'in Algılanan Olumlu Sosyo-Kültürel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı

Madde	İfade	Faktörler
		Olumlu Sosyo-kültürel
1)	Turizm, Gölyazı halkı için çeşitli kültürel etkinliklerin yapılmasını özendirir.	,682
2)	Turizm, Gölyazı'nın yerel kültürü canlı tutar ve kültürel kimliği korur.	,615
3)	Turizm, Gölyazı halkının yerel kültürleriyle gururlanmasını sağlar.	,642
4)	Tüm dünyadan gelen turistlerle tanışmak, yaşamı zenginleştiren bir deneyimdir.	,700
5)	Turistlerin kültürlerini öğrenmek için mümkün olduğunca çok ülkeden turistlerle tanışmak isterim.	,600
6)	Gölyazı halkı ile turistler arasındaki kültürel değişim, memnuniyet vericidir.	,537
Faktör Öz Değerleri		6,001
Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları (%)		%62,911
Ölçeğin Toplam Cronbach'ın Alfa Katsayısı		,875

Tablo 19 –devamı

Ölçeğin Toplam Aritmetik Ortalaması		4,6832
Ölçeğin Toplam Standart Sapması		,12417
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Katsayısı		,832
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-kare	1228,377
	<i>df</i>	15
	Sig. (Anlamlılık)	0,000

Tablo 19 incelendiğinde olumlu sosyo-kültürel etkileri ölçeğini oluşturan iki boyutunun faktörlerin varyans açıklama oranı %62,911'dir. Başka bir ifade ile turizme destek vermeye yönelik hazırlanan 6 ifade %62,911'ini açıklayan 2 (iki) boyut altında toplanmaktadır. Beraberinde ölçeğin toplam aritmetik ortalamasının 4,6832; standart sapmasının ,124 ve toplam cronbach alpha katsayısının 0,875 olduğu saptanmıştır.

'Turizmin Olumsuz Sosyo-Kültürel Etkileri Ölçeği'ne yapılan Bartlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=,606>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulaması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyans %80,651 olan tek faktör altında toplanmıştır. 8. Madde faktör yükü düşük olduğundan bu madde ölçekten çıkarılmıştır. Yerel halkın turizme karşı algılanan olumsuz ekonomik etkiler 3 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan 'Cronbach Alpha' hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $Alpha=0,759$ olarak bulunmuştur. Güvenilirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan varyans değerine göre Yerel halkın turizmi algılanan olumlu ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait faktör yapısı aşağıda tablo 20'de görülmektedir.

Tablo 20. Turizm'in Algılanan Olumsuz Sosyo-kültürel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı

Madde	İfade	Faktörler	
		Olumsuz Sosyal	Kültürel
7)	Turizm, Gölyazı'da halkının "turist davranışlarını" taklit etmesine ve kültürel geleneklerden vazgeçmesine neden olur.	,807	
8)	Turistlerin talebi Gölyazı'da geleneksel sanat ve zanaatın stil ve biçiminde değişikliklere yol açar	Olumsuz Sosyal Etki<0,500	
9)	Turizm, Gölyazı halkında geleneksel kültürel davranış kalıplarının bozulmasına yol açar.	,807	

Tablo 20- devamı

Faktör Öz Değerleri		2,00
Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları (%)		%80,651
Ölçeğin Toplam Cronbach'ın Alfa Katsayısı		,759
Ölçeğin Toplam Aritmetik Ortalaması		3,6739
Ölçeğin Toplam Standart Sapması		,49618
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Katsayısı		,606
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-kare	163,769
	<i>df</i>	1
	Sig. (Anlamlılık)	0,000

Tablo 20 incelendiğinde turizmin algılanan olumsuz sosyo-kültürel etkileri ölçeğini oluşturan 1(bir) boyutunun faktörlerin varyansı açıklama oranları %80,651 olarak tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile turizme destek vermeye yönelik hazırlanan 9 ifade %80,651'ini açıklayan bir boyut altında toplanmıştır. Beraberinde ölçeğin toplam ölçeğin toplam aritmetik ortalamasının 3,673; toplam standart sapmasının 0,496 ve cronbach alpha katsayısının 0,759 olduğu belirlenmiştir.

'Turizmin Olumlu Çevresel Etkileri Ölçeği'ne yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=,658>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulaması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyans %74,957 olan tek faktör altında toplanmıştır. Yerel halkın turizme karşı algılanan olumsuz ekonomik etkiler 3 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan 'Cronbach Alpha' hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $Alpha=0,822$ olarak bulunmuştur. Güvenilirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan varyans değerine göre yerel halkın turizmin algılanan olumlu ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait faktör yapısı aşağıda Tablo 21'de görülmektedir.

Tablo 21. Turizm'in Algılanan Olumlu Çevresel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı

Madde	İfade	Faktörler
		Olumlu Çevresel
1)	Turizm, Gölyazı'da ekolojik çevreyi birçok yönden geliştirir.	,836
2)	Turizm Gölyazı'da doğal çevrenin ve vahşi yaşamın korunmasına katkı sağlar.	,829
3)	Turizm, Gölyazı'nın bitki örtüsüne, otlaklara ve yeşil alanlara zarar vermez.	,584
Faktör Öz Değerleri		3,00
Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları (%)		%74,957
Ölçeğin Toplam Cronbach'ın Alfa Katsayısı		,822
Ölçeğin Toplam Aritmetik Ortalaması		3,7077
Ölçeğin Toplam Standart Sapması		,17082
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Katsayısı		,658
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-kare	496,522
	<i>df</i>	3
	Sig. (Anlamlılık)	0,000

Tablo 21 incelendiğinde turizmin olumlu çevresel etkilerini belirlemeye yönelik ölçeğini oluşturan 1(bir) boyutunun faktörlerin varyansı açıklama oranları %74,957 olarak tespit edilmiştir. Bir başka deyişle turizme destek vermeye yönelik hazırlanan 3 ifade %74,957'ini açıklayan bir boyut altında toplanmaktadır. Beraberinde ölçeğin toplam aritmetik ortalamasının 3,707; cronbach alpha katsayısının ,822 ve ölçeğin toplam standart sapmasının ,170 olarak saptanmıştır.

'Turizmin Olumsuz Çevresel Etkileri Ölçeği'ne yapılan Bartlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan test sonucunda ($KMO=,825>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulaması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda toplam varyans %70,88 olan iki faktör altında toplanmıştır. Yerel halkın turizme karşı algılanan olumsuz ekonomik etkiler 6 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan 'Cronbach Alpha' hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $Alpha=0,821$ olarak bulunmuştur. Güvenilirliğine ilişkin bulunan Alpha ve açıklanan varyans değerine göre yerel halkın turizmin algılanan olumlu ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik ölçeğin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait faktör yapısı aşağıda Tablo 22'de görülmektedir.

Tablo 22. Turizm'in Algılanan Olumsuz Çevresel Etkilerini Belirlemeye Yönelik Ölçeğin Faktör Yapısı

Madde	İfade	Faktörler
		Olumsuz Çevresel
4)	Turizm, Gölyazı'da çevresel kirliliğe neden olur	,793
5)	Turizm Gölyazı'da ses kirliliğine, atıklara ve trafik sıkışıklığına neden olur	,532
6)	Göldeki turistik amaçlı tekne gezileriyle gölde su kirliliğine neden olur	,869
7)	Turizm, Gölyazı'da büyük miktarda atığa neden olur.	,824
8)	Gölyazı turizme hizmet eden işletmeler, her yıl tonlarca çöpün doğaya atılmasına neden olur	,639
9)	Turistler tarafından atılan çöpler, Gölyazı'nın doğal güzelliği tahrip eder.	,569
Faktör Öz Değerleri		6,00
Faktörlerin Varyansı Açıklama Oranları (%)		%70,88
Ölçeğin Toplam Cronbach'ın Alfa Katsayısı		,821
Ölçeğin Toplam Aritmetik Ortalaması		3,5662
Ölçeğin Toplam Standart Sapması		,26249
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği Katsayısı		,825
Bartlett Küresellik Testi		Yaklaşık Ki-kare 876,018
		<i>df</i> 15
		Sig. (Anlamlılık) 0,000

Tablo 22 incelendiğinde turizme destek ölçeğini oluşturan 2 (iki) boyutunun faktörlerin varyansı açıklama oranları %70,88 olarak tespit edilmiştir. Bir başka deyişle turizme destek vermeye yönelik hazırlanan 6 ifade %70,88'ini açıklayan 2(iki) boyut altında toplanmıştır. Beraberinde ölçeğe ait toplam cronbach alpha katsayısının Alpha=0,821; toplam aritmetik ortalamasının 3,566 ve ölçeğin toplam standart sapmasının ,262 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.4. T Testi Sonuçları

Yerel halk sakinlerinin Turizme Olan Destekleri ile Turizme Olan Olumlu ve Olumsuz Ekonomik, Sosyo-kültürel, Çevresel Etkilerine Yönelik Görüşlerinin

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleriyle Karşılaştırılmasına İlişkin 'T' Testi Sonuçları Tablo 23'de görülmektedir.

Tablo 23. T Testi Sonuçları (Cinsiyet)

			N	\bar{x}	S.S.	Levene Testi		t-testi	
						F	P	T	df
Cinsiyet	Destek	Kadın	159	4,56	,153	1,48	,206	1,26	348
		Erkek	191	4,54	,140				
	Olumlu Ekonomik	Kadın	159	4,1339	,056	3,26	,918	,103	348
		Erkek	191	4,1328	,124				
	Olumsuz Ekonomik	Kadın	159	1,3940	,17462	,838	,266	-1,115	348
		Erkek	191	1,4143	,16488				
	Olumlu Sosyo-Kültürel	Kadın	159	4,6994	,12042	,646	,026	2,236	348
		Erkek	191	4,6698	,12595				
	Olumsuz Sosyo-Kültürel	Kadın	159	3,9487	,47611	1,14	,015	2,434	348
		Erkek	191	3,8168	,52715				
	Olumlu Çevresel	Kadın	159	3,6949	,15574	,090	,204	-1,272	348
		Erkek	191	3,7183	,18216				
	Olumsuz Çevresel	Kadın	159	3,5454	,26081	1,708	,178	-1,351	348
		Erkek	191	3,5834	,26332				

Katılımcıların turizme olan destek puan ortalamaları cinsiyetleri ile karşılaştırıldığında, kadınların($\bar{x}=4,56$) erkeklere ($\bar{x}=4,54$) oranla sayıca daha fazla olarak katılım sağladıkları saptanmıştır. Kadınlar ve erkekler arasında yaklaşık 0,02 puan fark bulunmuşken, ortalamaların standart sapmalarına ait fark 0,013 puandır. Katılımcıların olumlu sosyo-kültürel etkilerinin puan ortalamaları cinsiyetleriyle kıyaslandığında kadınların ($\bar{x}=4,69$) erkeklere ($\bar{x} =4,66$) oranla daha fazla sayıda katılım sağladıkları saptanmıştır. İki ortalama arasındaki yaklaşık 0,03 puan fark vardır. Olumsuz sosyo-kültürel etkiler ise cinsiyet açısından kadınların ($\bar{x}=3,94$) erkeklere($\bar{x}=3,81$) iki ortalama arasında 0,13 fark vardır. Katılımcıların 0,05 anlamlılık düzeyinde yerel halkın turizme karşı göstermiş olduğu desteği ve turizmin olumlu ve olumsuz, ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel etkileri karşılaştırıldığında;

turizme göstermiş oldukları destekleri cinsiyet açısından (f: 1,48, p:0,206; p<0,05) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Çıkan sonuçlar incelendiğinde, %95 güven aralığında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır (t = 2,063, p<0,05). Sonuç olarak araştırmaya katılan kadınların erkeklere göre turizme daha fazla destek verdikleri görülmektedir.

Tablo 24. T Testi Sonuçları (Medeni Durum)

			N	\bar{x}	S.S.	Levene Testi		t-testi	
						F	P	T	df
Medeni Durum	Destek	Evli	263	4,54	,144	,008	,003	-2,970	348
		Bekâr	87	4,59	,146				
	Olumlu Ekonomik	Evli	263	4,13	,109	1,44	,539	-,615	348
		Bekâr	87	4,13	,059				
	Olumsuz Ekonomik	Evli	263	1,41	,169	,007	,067	1,840	348
		Bekâr	87	1,37	,167				
	Olumlu Sosyo-Kültürel	Evli	263	4,67	,118	6,89	,048	-1,982	348
		Bekâr	87	4,70	,139				
	Olumsuz Sosyo-Kültürel	Evli	263	3,64	,496	2,57	,008	-2,680	348
		Bekâr	87	3,75	,496				
	Olumlu Çevresel	Evli	263	3,71	,184	3,79	,123	1,547	348
		Bekâr	87	3,68	,118				
	Olumsuz Çevresel	Evli	263	3,58	,269	2,45	0,20	2,344	348
		Bekâr	87	3,50	,232				

Katılımcıların turizme göstermiş oldukları destekleri (f:0,08, p:0,03; p<0,05), olumlu sosyo-kültürel etkiler (f:6,89, p:0,04; p<0,05), olumsuz sosyo-kültürel etkiler (f: 2,57, p:0,008; p<0,05) medeni durum açısından anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir. Evlilere göre (\bar{x} :4,51) bekâr katılımcıların (\bar{x} :4,59) turizme göstermiş oldukları destek düzeyleri daha yüksektir.

4.5. Turizme Destek, Yerel Halkın Turizme Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri ile İlgili Farklılık Testleri

Araştırmaya katılan yerel halkın turizme destek ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasında fark olup olmadığı one-way anova testi ile incelenmiştir. Anlamlı çıkan farklılıklar ile ilgili bilgiler Tablo 25’de Gölyazı’da araştırmaya katılan yerel halkın turizme destek ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasındaki farklılık testi aşağıda görülmektedir.

Tablo 25. Araştırmaya Katılan Yerel Halkın Turizme Destek ile Yaş, Meslek, Eğitim Durumu, Kişisel Olarak Turizmden Ne Kadar Fayda Sağladıkları Arasındaki Farklılık Testi

Değişkenler		N	\bar{x}	s.s.	t/F	p	
Cinsiyet	Kadın	159	4,56	,153	1,606	,206	
	Erkek	191	4,54	,140			
Medeni Durum	Evli	263	4,54	,144	8,82	,003	
	Bekar	87	4,59	,146			
Yaşınız	(1)18-24	71	4,62	,126	4,463	,001	1>2
	(2) 25-34	68	4,54	,144			1>3
	(3) 35-44	76	4,55	,143			1>4
	(4) 45-54	58	4,52	,136			1>6
	(5) 55-64	51	4,54	,156			
	(6) 65 ve üzeri	26	4,49	,166			

Tablo 25- devamı

Kişisel olarak ne kadar fayda elde ettiğinizi düşünüyorsunuz?	(1)Hiç	82	4,53	,170	3,90	,002	4>5
	(2)Çok az	24	4,57	,158			
	(3)Az	40	4,58	,149			
	(4)Biraz	94	4,51	,123			
	(5) Fazla	101	4,59	,131			
	(6) Çok fazla	9	4,55	,129			

Yerel halkın turizme göstermiş olduğu destek ile yaş değişkeni arasında ($F=4,46$; $p=,001$; $p<0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Levene Testi sonuçlarına bakılmıştır. Levene testinin $p<0,05$ düzeyinde anlamlı çıkmasından dolayı çözümleme aşamasında Games-Howell testi kullanılmış ve Welch istatistiğinin F ile sig. değerleri dikkate alınmıştır. Post Hoc testi sonuçlarına göre, 18-24 yaş arasında olan yerel halk sakinlerinin diğer yaşlara sahip yerel halka göre puan ortalamalarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağlandığını ölçmek üzere olan sorunun cevaplarına bakıldığında yerel halkın ortalama olarak ‘fazla’ cevabını verdiği görülmektedir. Yerel halkın turizme verdiği destek ile kişisel olarak turizmden ne kadar fayda elde ettikleri arasında da anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($F=3,90$; $p=0,002$; $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek için Games-Howell testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucunda fazla cevabı veren yerel halkın turizme gösterdiği destek puan ortalamalarının biraz cevabı verenlere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.5.1. Olumlu Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Araştırmaya katılan yerel halkın turizme olumlu ekonomik etkileri ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasında fark olup olmadığı one way anova testi ile incelenmiştir. Anlamlı çıkan farklılıklar Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Olumlu Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	t/F	p	
Cinsiyet	Kadın	159	4,13	,056			
	Erkek	191	4,13	,124			
Medeni Durum	Evli	263	4,13	,109			
	Bekar	87	4,13	,059			
Yaşınız	(1)18-24	71	4,13	,038	2,326	,042	1>6
	(2) 25-34	68	4,12	,055			2>6
	(3) 35-44	76	4,11	,187			4>1,2,3,5
	(4) 45-54	58	4,13	,054			5>1,2,3
	(5) 55-64	51	4,14	,053			6>3
	(6) 65 ve üzeri	26	4,17	,057			
Meslek	(1)İşçi	62	4,12	,035	3,219	,003	5>6
	(2)Memur	0					
	(3)Emekli	11	4,13	,048			
	(4)Öğrenci	26	4,14	,042			
	(5) Ev hanımı	54	4,15	,066			
	(6) Esnaf	96	4,10	,137			
	(7)Serbest Meslek	33	4,13	,047			
	(8) İşsiz	25	4,11	,077			
	(9) Diğer	43	4,13	,141			

Yerel halkın turizm, olumlu ekonomik etkilemesi ile yaş değişkeni arasında ($F=4,46$; $p=,001$; $p<0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çıkan sonuçlara göre, farklılıkların hangi gruplar ile olduğunu belirleyebilmek adına Levene Testi sonuçları incelenmiştir. Levene testinin $p<0,05$ düzeyinde anlamlı çıkması ile birlikte çözümleyebilmek için Games-Howell testi yapılmış ve Welch istatistiğinin F ile sig. Değerlerine dikkat edilmiştir. Post Hoc testi sonuçlarına göre, yaşları 65 ve üzeri olan yerel halkın turizmi olumlu ekonomik olarak etkilemesi puan ortalamasının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte meslek değişkenine göre de anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ($F=3,21$; $p=0,003$; $p<0,05$). Çıkan farklılık hangi gruplar arasında olduğunu öğrenebilmek adına Games-Howell testi yapılarak, test sonucunda ev hanımlarının turizmin olumlu ekonomik etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.5.2. Olumsuz Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Araştırmaya katılan yerel halkın turizme olumsuz ekonomik etkileri ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasında fark olup olmadığı one- way anova testi ile incelenmiştir. Anlamlı çıkan farklılıklar Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27. Olumlu Ekonomik Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	t/F	p	
Cinsiyet	Kadın	159	1,39	,174	1,24	,266	
	Erkek	191	1,41	,164			
Medeni Durum	Evli	263	1,41	,169	3,38	,067	
	Bekar	87	1,37	,167			
Yaşınız	(1)18-24	71	1,34	,139	3,36	,003	1>2,3,4,5,6 3>4,5
	(2) 25-34	68	1,42	,157			
	(3) 35-44	76	1,37	,174			
	(4) 45-54	58	1,44	,159			
	(5) 55-64	51	1,43	,176			
	(6) 65 ve üzeri	26	1,44	,219			

Tablo 27- devamı

Meslek	(1)İşçi	62	1,42	,140	3,26	,002	1>6
	(2)Memur	0	0	0			
	(3)Emekli	11	1,40	,170			
	(4)Öğrenci	26	1,37	,169			
	(5) Ev hanımı	54	1,42	,222			
	(6) Esnaf	96	1,37	,156			
	(7)Serbest Meslek	33	1,46	,146			
	(8) İşsiz	25	1,39	,173			
	(9) Diğer	43	1,41	,167			
Gelir Düzeyi	(1)2.900 TL ve altı	208	3,85	,729	17,065	,000	
	(2)2.901 TL-3.500 TL	106	4,21	,446			
	(3)3.501 ve üzeri	36	4,38	,615			
Kişisel olarak ne kadar fayda elde ettiğinizi düşünüyorsunuz?	(1)Hiç	82	1,39	,210	5,476	,000	3>4 4>5
	(2)Çok az	24	1,39	,169			
	(3)Az	40	1,33	,170			
	(4)Biraz	94	1,46	,134			
	(5) Fazla	101	1,37	,139			
	(6) Çok fazla	9	1,47	,184			

Yerel halkın turizmi, olumsuz ekonomik etkilemesi ile yaş değişkeni arasında ($F=3,36$; $p=,003$; $p<0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplar ile olduğunu bulabilmek için Levene Testi sonuçlarına bakılmaktadır. Levene testinin $p<0,05$ düzeyinde anlamlı çıkmasından dolayı çözümleme aşamasında Games-Howell testi kullanılmış ve Welch istatistiğinin F ile sig. değerleri önemlidir. Post Hoc testi sonuçları incelendiğinde, yaşları 65 ve üzeri ile 45-54 yaş arasında olan yerel halkın turizmi olumsuz ekonomik olarak etkilemesi ile ortaya çıkan sonuç

puan ortalamasının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte meslek değişkenine göre de anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ($F=3,26$; $p=0,02$; $p<0,05$). Çıkan sonuçlara göre farklılığın hangi gruplar ile olduğunu öğrenmek adına Games-Howell testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucunda serbest mesleğe sahip yerel halkın turizmin olumsuz ekonomik etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel olarak turizmden sağlanan fayda değişkenine göre ortaya çıkan anlamlı bir farklılık vardır ($F=5,47$; $p=0,00$; $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek için Games-howell testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucunda çok fazla cevabını veren yerel halk sakinlerinin puan ortalamalarının diğer cevaplara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir

4.5.3. Olumlu Sosyo-kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Araştırmaya katılan yerel halkın turizme olumsuz ekonomik etkileri ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasında fark olup olmadığı one-way anova testi incelenmiştir. Anlamlı çıkan farklılıklar Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28. Olumlu Sosyo-Kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	t/F	p	
Cinsiyet	Kadın	159	4,69	,120	4,99	,026	
	Erkek	191	4,66	,125			
Medeni Durum	Evli	263	4,67	,118	3,92	,048	
	Bekar	87	4,70	,139			
Yaşımız	(1)18-24	71	4,72	,122	5,17	,000	1>4,6 3>6
	(2) 25-34	68	4,68	,114			
	(3) 35-44	76	4,69	,105			
	(4) 45-54	58	4,65	,121			
	(5) 55-64	51	4,65	,141			
	(6) 65 ve üzeri	26	4,60	,127			

Tablo 28- devamı

Meslek	(1)İşçi	62	4,68	,116	3,26	,002	5>6
	(2)Memur	0	0	0			6>9
	(3)Emekli	11	4,67	,125			
	(4)Öğrenci	26	4,72	,128			
	(5) Ev hanımı	54	4,65	,129			
	(6) Esnaf	96	4,71	,106			
	(7)Serbest Meslek	33	4,66	,127			
	(8) İşsiz	25	4,70	,118			
	(9) Diğer	43	4,63	,140			
Kişisel olarak ne kadar fayda elde ettiğinizi düşünüyor sunuz?	(1)Hiç	82	4,66	,128	5,43	,000	1>5
	(2)Çok az	24	4,69	,140			3>4,5
	(3)Az	40	4,71	,105			
	(4)Biraz	94	4,64	,119			
	(5) Fazla	101	4,72	,108			
	(6) Çok fazla	9	4,62	,181			

Yerel halkın turizmi, olumlu sosyo-kültürel etkilemesi ile yaş değişkeni arasında ($F=5,17$; $p=,000$; $p<0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sonuçlarda çıkan farklılık hangi gruplar ile olduğunu belirleyebilmek adına Levene Testi sonuçlarına bakılmıştır. Levene testine göre $p<0,05$ düzeyinde anlamlı çıkmasıyla çözüm aşamasında Games-Howell testi kullanılarak Welch istatistiğinin F ile sig. değerleri önemlidir. Post Hoc testi incelendiğinde, 18-24 yaş arasında olan yerel halkın turizmi olumlu sosyo-kültürel olarak etkilemesi puan ortalamasının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte meslek değişkenine göre de anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ($F=3,26$; $p=0,02$; $p<0,05$). Ortaya çıkan farklılığın hangi gruplar ile olduğunu öğrenmek için Games-Howell testi kullanılmaktadır. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin yerel halkın turizmi olumlu sosyo-kültürel etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel olarak turizmden sağlanan fayda değişkenine göre ortaya çıkan anlamlı bir farklılık vardır ($F=5,43$; $p=0,00$; $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek için Games-howell testi kullanılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde fazla cevabını veren

yerel halk sakinlerinin puan ortalamalarının diğ er cevaplara göre daha yüksek olduğ u tespit edilmiştir.

4.5.4.Olumsuz Sosyo-Kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Araştırmaya katılan yerel halkın turizme olumsuz ekonomik etkileri ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasında fark olup olmadığı one-way anova testi ile incelenmiştir. Anlamlı çıkan farklılıklar tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Olumsuz Sosyo-Kültürel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	t/F	p	
Cinsiyet	Kadın	159	3,73	,462	4,19	,041	
	Erkek	191	3,62	,518			
Medeni Durum	Evli	263	3,64	,494	2,84	,092	
	Bekar	87	3,75	,496			
Yaşınız	(1)18-24	71	3,83	,437	5,22	,000	6>1,2,3
	(2) 25-34	68	3,74				
	(3) 35-44	76	3,65				
	(4) 45-54	58	3,61				
	(5) 55-64	51	3,62				
	(6) 65 ve üzeri	26	3,30				
Meslek	(1)İşçi	62	3,73	,405	5,45	,000	9>1,4,6 5>6
	(2)Memur	0	0	0			
	(3)Emekli	11	3,67	,483			
	(4)Öğrenci	26	3,81	,433			
	(5) Ev hanımı	54	3,48	,499			
	(6) Esnaf	96	3,81	,425			
	(7)Serbest Meslek	33	3,68	,460			

Tablo 29- devamı

	(8) İşsiz	25	3,75	,444			
	(9) Diğer	43	3,37	,661			
Kişisel olarak ne kadar fayda elde ettiğinizi düşünüyorsunuz?	(1)Hiç	82	3,51	,505	3,82	,002	1>5
	(2)Çok az	24	3,74	,473			
	(3)Az	40	3,71	,471			
	(4)Biraz	94	3,63	,444			
	(5) Fazla	101	3,81	,504			
	(6) Çok fazla	9	3,55	,616			

Yerel halkın turizmi, olumlu sosyo-kültürel etkilemesi ile yaş değişkeni arasında ($F=5,22$; $p=,000$; $p<0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çıkan sonuçlara göre farklılık değerlerinin hangi gruplar ile olduğunu belirleyebilmek adına Levene Testi sonuçları incelenmiştir. Levene testinin $p<0,05$ düzeyinde anlamlı çıkmasından dolayı çözümlene sırasında Games-Howell testi kullanılarak Welch istatistiğinin F ile sig. değerleri önemlidir. Post Hoc testi sonuçları incelendiğinde, 18-24 yaş arasındaki yerel halkın turizmi olumsuz sosyo-kültürel olarak etkilemesi puan ortalamasının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte meslek değişkenine göre de anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ($F=5,45$; $p=0,00$; $p<0,05$). Çıkan farklılığın hangi gruplar ile olduğunu belirleyebilmek adına Games-Howell testi kullanılmaktadır. Sonuçlara göre esnaf ve öğrencilerin yerel halkın turizmi olumsuz sosyo-kültürel etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişisel olarak turizmden sağlanan fayda değişkenine göre ortaya çıkan anlamlı bir farklılık vardır ($F=3,82$; $p=0,02$; $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek için Games-howell testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucunda fazla cevabını veren yerel halk sakinlerinin puan ortalamalarının diğer cevaplara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.5.5.Olumlu Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testleri

Araştırmaya katılan yerel halkın turizme olumsuz ekonomik etkileri ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasında

fark olup olmadığı one-way anova incelenmiştir. Anlamli çıkan farklılıklar Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30. Olumlu Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testleri

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	t/F	p	
Cinsiyet	Kadın	159	,155	,012	1,610	,204	
	Erkek	191	,182	,013			
Medeni Durum	Evli	263	3,71	,184	2,39	,123	
	Bekâr	87	3,68	,118			
Meslek	(1)İşçi	62	3,68	,108	3,38	,002	7>8,9
	(2)Memur	0	0	0			
	(3)Emekli	11	3,74	,184			
	(4)Öğrenci	26	3,66	,132			
	(5) Ev hanımı	54	3,72	,224			
	(6) Esnaf	96	3,70	,144			
	(7)Serbest Meslek	33	3,65	,096			
	(8) İşsiz	25	3,66	,113			
	(9) Diğer	43	3,80	,256			

Yerel halkın turizmi, olumlu çevresel etkilemesi ile meslek değişkeni arasında ($F=3,38$; $p=,002$; $p<0,05$) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çıkan sonuçlara göre farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek adına Levene Testi sonuçlarına bakılmıştır. Levene testini $p<0,05$ düzeyinde anlamlı çıkması dolayısıyla çözümleme sırasında Games-Howell testi kullanılarak Welch istatistiğinin F ile sig. Değerleri önemsenmiştir. Post Hoc testi sonuçlarına göre, diğer grubuna ait yerel halkın turizmin çevresel etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.5.6. Olumsuz Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Araştırmaya katılan yerel halkın turizme olumsuz ekonomik etkileri ile yaş, meslek, eğitim durumu, kişisel olarak turizmden ne kadar fayda sağladıkları arasında fark olup olmadığı one-way anova testi ile incelenmiştir. Anlamli çıkan farklılıklar Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Olumsuz Çevresel Etkiler ile İlgili Farklılık Testi

Değişkenler		n	\bar{x}	s.s.	t/F	p	
Cinsiyet	Kadın	159	3,54	,260	1,82	,178	
	Erkek	191	3,58	,263			
Medeni Durum	Evli	263	3,58	,269	5,49	,020	
	Bekar	87	3,50	,232			
Meslek	(1)İşçi	62	3,51	,203	4,45	,000	1>6,9
	(2)Memur	0	0	0			4>5,9
	(3)Emekli	11	3,60	,305			7>9
	(4)Öğrenci	26	3,44	,184			
	(5) Ev hanımı	54	3,64	,358			
	(6) Esnaf	96	3,54	,225			
	(7)Serbest Meslek	33	3,49	,101			
	(8) İşsiz	25	3,53	,258			
	(9) Diğer	43	3,71	,313			
Kişisel olarak ne kadar fayda elde ettiğinizi düşünüyorsunuz?	(1)Hiç	82	3,65	,357	3,30	,006	1>4,6
	(2)Çok az	24	3,49	,203			
	(3)Az	40	3,60	,312			
	(4)Biraz	94	3,51	,159			
	(5) Fazla	101	3,54	,233			
	(6) Çok fazla	9	3,50	,071			

Yerel halkın turizmi, olumsuz çevresel etkilemesi ile meslek değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur(F=4,45; p=0,00; p<0,05). Çıkan sonuçlara

göre farklılık değerinin hangi gruplar ile olduğunu belirleyebilmek adına Levene Testi sonuçlarına bakılmıştır. Levene testinin $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı çıkmasından dolayı çözümlene sırasında Games-Howell testi kullanılarak Welch istatistiğinin F ile sig. değerleri önemlidir. Post Hoc testi sonuçlarına göre, emekli olan yerel halk sakinlerinin turizmi olumsuz çevresel olarak etkilemesi puan ortalamasının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte kişisel olarak turizmden sağladığı faydaya göre de anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. ($F=3,30$; $p=0,006$; $p < 0,05$). Çıkan sonuçlar bakıldığında farklılık değerinin hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek için Games-Howell testi kullanılmaktadır. Yapılan test sonucunda az cevabı veren yerel halkın turizmi olumsuz çevresel etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.6. Regresyon Analizi Sonuçları ve Hipotezler

Hipotezlerin test edilmesinde basit regresyon analizi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizi, bir bağımlı değişken ile bir veya daha fazla bağımlı değişken arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Kalaycı, 2010, s. 199-200).

Araştırmaya katılan yerel halk sakinlerinin turizm desteğinin, turizmin olumlu ve olumsuz ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri arasındaki etkiyi regresyon analizi ile incelenmiş ve böylelikle sonuç elde edilmiştir

Tablo 32. Yerel Halkın Turizme Desteğinin Etkileri Standardize Edilmiş Beta Katsayıları

	Standardize edilmiş β katsayıları
Ekonomik (+)	,352
Ekonomik(-)	-,560
Sosyo-kültürel(+)	,587
Sosyo-kültürel(-)	,587
Çevresel(+)	,425
Çevresel(+)	,056
Etkiler	,357
Bağımlı Değişken; Turizme destek Method: Enter	

Yapılan regresyon analizi yerel halkın turizme verdiği desteğin en iyi tahmin edecek modelin bulunmasına destek olmuştur. Yerel halkın turizme verdiği desteğini en iyi açıklayan değişkenler olumlu sosyo-kültürel etkiler, olumsuz sosyo-kültürel etkiler, olumlu çevresel etkiler ve olumlu ekonomik etkilerdir. Buna göre olumlu ekonomik etkiler üzerindeki artış turizme desteği 0,352 arttırırken olumsuz ekonomik etkiler 0,560 birim azaltmaktadır. Tablo 32’de görülmektedir.

Tablo 33. Yerel Halkın Turizme Desteği, Turizmin Olumlu ve Olumsuz Ekonomik, Sosyo-kültürel ve Çevresel Etkisine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

Bağımsız Değişkenler	β	S(bj)	t	p	F	p
Ekonomik(+)	,313	,352	7,021	,000	50,896	,000
Ekonomik(-)	-5,19	-,560	-12,602	,000		
Sosyo-kültürel (+)	,753	,587	13,518	,000		
Sosyo-kültürel (-)	,030	,054	1,006	,315		
Çevresel (+)	,195	,425	8,74	,000		
Çevresel (-)	,029	,056	1,050	,295		
<i>Bağımlı değişken: Turizme destek</i>						

Tablo 33’de Yerel halkın turizme vermiş olduğu desteğin turizmin olumlu ve olumsuz ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik basit doğrusal regresyon analizi uygun olduğu ulaşılmıştır (F=50,896; p=0,000<0,001).

Turizme desteğin turizmin olumlu ve olumsuz ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik regresyon modeli şu şekilde kurulabilir.

$$\text{Turizme Destek} = 0,313 + 0,753 + 0,030 + 0,195 + 0,29 \times \text{Turizme Destek}$$

Yukarıdaki tabloya göre p değerleri incelendiğinde tablo üzerinde en çok etkiye sahip sosyo-kültürel etkiler, olumlu ekonomik etkiler ve olumlu çevresel etkiler olduğu ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın ‘Yerel halkın turizme

verdiği desteğin turizmin olumlu ekonomik etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır’ hipotezi desteklenmiştir. ‘Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz ekonomik etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır’ hipotezi desteklenmiştir. ‘Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır’ hipotezi desteklenmiştir. ‘Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır’ hipotezi desteklenmemiştir. Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu çevresel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır’ hipotezi desteklenmiştir. ‘Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz çevresel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır’ hipotezi desteklenmemiştir.

Tablo 34. Yerel Halkın Turizme Desteği, Turizmin Etkileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	β	S(bj)	t	p	F	p
Turizmin Etkileri	,466	,357	7,134	,000	50,896	,000

Yukarıdaki tabloya göre p değerleri incelendiğinde turizmin etkilerinin, yerel halkın turizme verdiği desteğe etkisi vardır. Turizmin etkileri anlamlı bir etkiye sahip olmasından dolayı ‘Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır’ hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 35. Hipotezlere İlişkin Sonuçlar

H1: Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.	DESTEKLENDİ
H1.1:Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu ekonomik etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.	DESTEKLENDİ
H1.2: Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz ekonomik etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.	DESTEKLENDİ
H1.3: Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.	DESTEKLENDİ
H1.4: Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz sosyo-kültürel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.	DESTEKLENMEDİ

Tablo 35- devamı

H1.5: Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumlu çevresel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.	DESTEKLENDİ
H1.6. Yerel halkın turizme verdiği desteğin turizmin olumsuz çevresel etkileri üzerine anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi vardır.	DESTEKLENMEDİ

4.7. Tartışma ve Yorum

Turizm etkisi ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel faktörlerden oluşmaktadır. Bu etkilerin olumlu veya olumsuz olması durumunda doğrudan etkilenen taraf söz konusu bölgede yaşayan yerel halktır (Türker ve Türker, 2014, s. 81). Yerel halkın turizme verdiği destek turizmin gelişiminde olumlu veya olumsuz etkilemektedir (Urry, 2009, s. 182).

Katılımcıların turizm desteğinin turizm etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle yerel halk bölgeye destek verdiği destek verdikçe turizmden etkilendiğini söylemek mümkündür. Gökçe (2016) Afyonkarahisar yerel halkının üzerinde yaptığı çalışmada, Şahin (2017) Turizmin Artvin yerel halkı üzerine etkisi ile ilgili yaptığı çalışmasında ve Yeşilyurt ve Koçak (2020) Adıyaman il merkezinde yaşayan yerel halk ile yaptıkları çalışmada yerel halkın turizm desteğinin turizmin etkileri üzerinde anlamlı etkileri olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Bu sonuçlar araştırmamız bulgularını destekler niteliktedir.

Katılımcıların turizm desteğinin turizmin olumlu sosyo-kültürel etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmamızın bu hipotezini desteklemeyen Ataman ve Özer (2020) Mardin yerel halkı ile yaptıkları çalışmada turizme verilen desteğin turizmin sosyo-kültürel etkileri üzerinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak turizmin ekonomik ve çevresel etkileri yönelik anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Katılımcıların turizmin desteğinin turizmin olumlu sosyo-kültürel ve olumlu ekonomik etkileri üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Huong ve Lee (2017) Ba Be Ulusal Parkı yerel sakinleri üzerinde yaptıkları çalışmada yerel halkın turizme olan desteğinin turizmin sosyal ve çevresel etkileri üzerinde anlamlı

bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuç araştırmamız bulgularını destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, yapılan çalışma bulgularının çok büyük bir kısmının bizim yaptığımız çalışma bulguları ile rtüştüğu ifade edilebilir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma sonucunda elde edilen bulguları ışığında ortaya çıkan sonuçlar ve sonuçlara ilişkin geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Yerel halkın turizme verilen desteği ölçmek ve verilen desteğin etkilerini belirleyebilmek amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ile ulaşılan araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

Turizm, her geçen gün hızla gelişen ve devamlı talep artışı gören önemli sektörler arasında yerini almaktadır. Turizmin bu denli gelişmesi ülkeler için oldukça önemlidir. Ülkelerin sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel varlıklar turizmin gelişimine destek vermektedir. Bunun yanı sıra özellikle turizm destinasyonunda ikamet eden yerel halkın turizmi desteklemesi, turizm hareketlerine ekonomik ve sosyal olarak yardımcı olması oldukça önemlidir (Türker ve Türker, 2014, s. 82).

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, araştırmaya katılan kadınların erkeklere göre turizme daha fazla destek verdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan evli katılımcıların bekar katılımcılara göre turizme daha fazla destek verdikleri görülmektedir. Yapılan testler sonucunda kişisel olarak turizmden fazla fayda sağlayan katılımcılar biraz cevabı verenlere göre turizme daha fazla destek vermektedir.

65 ve üzeri yaşa sahip olan katılımcılar ile ev hanımlarının turizmin olumlu ekonomik etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç yaşlı olarak nitelendirilen yaş grubuna sahip ve ev hanımlarının da turizmden gelir elde ettiğini göstermektedir. 65 ve üzeri yaş ile 45-54 yaş arasında olan yerel halk ile kişisel olarak turizmden fazla fayda sağlayan yerel halkın turizmi olumsuz ekonomik olarak etkilemesi puan ortalamasının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

18-24 yaş arasında olan yerel halkın turizmi olumlu sosyo-kültürel olarak etkilemesi puan ortalamasının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Meslek değişkenine göre ise öğrencilerin ve kişisel olarak turizmden fazla fayda sağlayan yerel halkın turizmi olumlu sosyo-kültürel etkileri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu da turizm eğitimi alındıkça turizme yönelik olumlu tutumların geliştiğini göstermektedir.

Meslek değişkenine göre yerel halkın turizmin olumlu çevresel etkileri puan ortalamalarının diğer grubunun sonuçlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Emekli olan yerel halk sakinlerinin ve turizmden az fayda sağlayan katılımcıların turizmin olumsuz çevresel olarak etkilerinin daha fazla algılandığına dikkat çekmektedir.

Genel olarak kadınların, evliler, turizmden fazla fayda sağlayanlar, genç ve orta yaşa sahip katılımcılar turizmi daha fazla destekledikleri ifade edilebilir.

Araştırmanın evrenini ve örneklemini oluşturan Bursa ili Nilüfer ilçesi Gölyazı Mahallesi yerel halkının turizm hareketlerine genel olarak destek verdikleri görülmektedir. Cinsiyet, medeni durum, yaş, meslek, gelir düzeyi, ikamet süresi ve turizmden sağladığı fayda değişkenlerine göre turizme vermiş oldukları destek düzeyleri değişmektedir. Bunun yanı sıra turizme verilen desteğin birtakım etkileri vardır. Öncelikle ekonomik etkiler yerel halkı önemli derece etkilemektedir. Turizmden sağladığı gelirin yüksek olması, yerel halkı turizmi desteklemeye yöneltmektedir. Turistler yerel halktan güler yüz, iyi sohbet ve misafirperverlik gördükçe daha fazla memnun kalmaktadır. Yerel halkın turizme vermiş olduğu destek, çevresel anlamda da etkilerini göstermektedir. Yerel halkın turizmi kabullenmesi, desteklemesi çevreyi daha fazla koruması anlamına da gelmektedir. Çevreyi temiz tutması, atıkları ayrıştırarak atması, bölgedeki gölleri temiz tutması, imarsız yapılardan uzak durulması, yerel halkın desteğiyle sağlanmaktadır. Doğası, suyu, çevresi temiz görünen bir bölge turizm için vazgeçilmez bir destinasyondur.

Tüm bu sonuçlardan hareketle, araştırma bölgesi olan Gölyazı'da turizm hareketlerinin birçok ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri bulunmaktadır. Turizme verilen desteğin artmasıyla beraber turizm sektörünün bölge ekonomisine olumlu katkıları artmaktadır. Bu katkılar, istihdam, hediyelik eşya satışı, yeme-içme faaliyetleri olarak belirtilebilir. Aynı zamanda yerel halkın turistlere olan bakış açısı

değişerek, turistleri yeni bir kültür, gelenek- görenek, dil, farklı yemek kültürü olarak kabullenmeleri mümkündür. Turizme verilen destek ile birlikte bölgedeki hava, su, ses kirliliği azalmakta, çevreyi sahiplenme, tarihi eserleri korumak yerel halkın olumlu çevresel etkilenmelerinden bazılarıdır.

5.2. Öneriler

Bu çalışmada eksik görülen ve bu eksikliğin giderilmesi için gerekli konulardan önerilerde bulunulmuştur. Turizme verilen destek üzerine yapılan çalışmalar ve bu desteğin etkileri Gölyazı yerel halkı katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Gelecekteki çalışmalarda daha fazla uluslararası çalışmaların ve örnek destinasyonların incelenmesi önemlidir.

Turizmin desteklerinden biri de söz konusu bölge içerisindeki yerel işletmelere kazançlar sağlayarak bölge halkının ekonomik gelişimini desteklemektir. Bu sebeple söz konusu bölge ile turizmin amaçları paralellik göstermelidir. Bu doğrultuda yerel halkın ve diğer paydaşların birlikte hareket etmesi gerekmektedir.

Turizmin desteklenmesinin sağlanabilmesi adına, yerel halka, yerel yönetimlere ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bazı öneriler sunulabilir;

Yerel Halk

- Turistleri yalnızca ekonomik anlamda gelir kapısı olarak değil aynı zamanda sosyal anlamda da ülkeyi temsil etmektedirler.
- Bir bölgede turizm hareketlerinin sağlanabilmesi için yapıldığı görülen çevresel düzenlemeler, temizlik çalışmaları, sosyal aktiviteler, tarihi yapıların korunması yalnızca turistlere sunabilmek için değil aynı zamanda o bölgede yaşayan insanlar ve gelecek kuşaklar için de önemli olduğu unutulmamalıdır.
- Turizmin yalnızca turizmden ekonomik anlamda kazanç sağlayanların desteklemesi gerektiği düşüncesi doğru değildir. Turizmin doğru bir şekilde gelişebilmesi için her yaş grubu ve meslek ayırt etmeksizin her sektörün turizmi desteklemesi oldukça önemlidir.

- Çekici doğa güzelliklerinin olduğu Gölyazı mahallesinde doğa ve düğün fotoğrafçılığı ön plandadır. Gölyazı içerisinde bir çekim platosu oluşturarak bölgeyi daha fazla kişinin tanınmasını ve ziyaret etmesini sağlayabilir.
- Farklı yemekler ve farklı tarifler ile Gölyazı'yı yalnızca kahvaltı için tercih edilen bir bölge olmaktan çıkarabilirler.

Yerel yönetimler

- Yerel halkın turizmi desteklemesini sağlayabilmesi için özellikle genç nüfusa istihdam sağlayarak genç nüfusun göç etmesini engelleyebilir.
- Yetişkin nüfusa gerekli eğitimlerin verilmesini destekleyebilir.
- Çevrenin temizliği ve bakımı ile ilgili alt yapı çalışmalarına ağırlık vererek çekim merkezi haline getirebilir.
- Gürültü ve hava kirliliğini önlemek adına bisiklet, scooter ve benzeri araçlar ile bölge gezintisi desteklenebilir.
- Atm, kargo firmaları ve postahänenin hiç olmaması gerek yerel halkı gerek ise bölgeyi ziyaret edenleri olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bu eksikliklerin giderilmesi bölgeyi daha cazip hale getirebilir.
- Turizm potansiyeli yüksek fakat gelişmeme sebebi bazı faktörlerden kaynaklı anlaşılamayan bölgelerdeki çalışmaların sağlanması için gerekli fonlar sağlanmalı ve böylece çalışmaların artırılması teşvik edilmelidir.
- Bölgeye kurulan tesislerin kurulma aşamasında kolaylıklar sağlanarak konaklama işletmesi sayısı artırılabilir.
- Turistik destinasyon potansiyeli olan şehirlerde, gençlerin araştırmalarına, Altıntaş (2010)'ın çalışmasında olduğu gibi destek verebilir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı

- Tanıtım ve reklam faaliyetlerine ağırlık vererek bölgeyi herkese tanıtabilir.
- Yavaş şehir olma potansiyeli gösteren Gölyazı'nın bu potansiyelini belirterek bu yönde fon ve destek sağlanabilir.
- Yerel halkın normlarına uygun turizm türleri tespit edilerek turizmin geliştirilmesi ve desteklenmesi amaçlanabilir.

- Geliştirilen turizm türlerinden bölge halkının da planlama içerisinde yer alması gerekmektedir.

Gelecekteki araştırmacılar yapacakları çalışmada katılımcıların demografik özelliklerine ait detaylara daha fazla ağırlık gösterdiği çalışmalar yaparak turizme verilen desteğin daha detaylı incelemesini yapabilir. Aynı zamanda turistik potansiyeli olan fakat turizm hareketlerinin yeterli olmadığı bölgelerde bu çalışma yapılarak bu sayede bölgelerin turizm anlamında gelişmesine katkı sağlanacaktır.

Turizm hareketleri, kimi zaman olumlu etkiler gösterse de kimi zaman olumsuz etkiler de gösterebilir. Önemli olan olumlu etkilere yoğunlaşarak, olumsuzluğun tamamen ortadan kalkabilmesini sağlayabilmek için tüm yerel halk ile birlikte hareket etmeyi sağlamaktır.

KAYNAKÇA

- Agarwal, S. (1997). Tatil yeri döngüsü ve deniz kenarı turizmi: Uygulanabilirliği ve geçerliliği üzerine bir değerlendirme. *Tourism Management*, 18(2), 65-73.
- Akdu, U. ve Öktem, E. (2019). Turizmin ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel etkilerine yönelik yöre halkının farkındalığı; Gümüşhane Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10, 232-239.
- Akova, O. (2006). Yerel halkın turizmin etkilerini algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1 (2), 77-109.
- Aktürk, S., Durak, S. ve Arslan, T. (2019). Otantiklik ve metalaşma kavramlarının turizmin sürdürülebilirliği çerçevesinde Taraklı ve Cumalıkızık bölgeleri üzerinden okunması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), s. 2201-2225.
- Alaeddinoğlu, F. (2008). Sivas kentinde halkın turiste ve turizme bakışı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 1-24.
- Altanlar, A. ve Enlil, Z. (2016) Boğaziçi Bölgesi sakinlerinin turizm desteğini ölçmeye yönelik bir araştırma. *Megaron Dergisi*, 11(3), 382-397.
- Altıntaş, V. (2021). *Turizm ve yaşam kalitesi*. (1. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Altınışik, İ. (2020). Turizm türlerine profesyonel yaklaşım. Konya: Matbaa Yayınevi.
- Amato, P. (1983). The effects of urbanization on interpersonal behaviour field studies in Papua New Guinea. *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 14(3), 353-367.
- Andereck, K., Valentine, K., Knopf, R. ve Vogt, C. (2005). *Residents' perceptions of community tourism impacts*. 32(4), 1056-1076.
- Andronicou, A. (1979). *Tourism in Cyprus*. Oxford University Press for World Bank and UNESCO. 23-264.
- Altıngöz, Y. (2019). *Gölyazı'nın turizm coğrafyası*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bilecik: Bilecik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atsız, O. (2021). Az gelişmiş bir destinasyonda yerel halkın turizme yönelik desteği: Yozgat örneği. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 32(2), 224- 236.
- Ap, J. (1992). Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 19, 665-690.
- Avcıkurt, C. (2020). *Turizm sosyoloji genel ve yapısal yaklaşım*. (6. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Avcıkurt, C. ve Soybalı, H. (2002). Resident's attitudes towards tourism in Ayvalık, Turkey. *Tourism Analysis*, (6), 259-265.

- Ataman, D. ve Özer, Ö. (2020). Mardin yerel halkının turizm algısının turizmi destekleme niyeti üzerindeki etkisi. *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 2(2), 203-215.
- Bahar, O. (2007). Bölgesel kalkınmada turizm sektörünün ekonomik açıdan yeri ve önemi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 1-19.
- Bramwell, B. ve Sharman, A. (1999). Collaboration in local tourism policymaking. *Annals of Tourism Research*, 26(2), 392-415.
- Baştürk, S. ve Taştepe, M. (2013). *Evren ve örneklem*. S.Baştürk(Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri*, 129-159. Ankara:Vize Yayıncılık
- Baştan, N. (2020). *Turizmin yerel halk üzerine sosyo-kültürel etkileri: Şirince Köyü Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baysal, A.C. (1981). Sosyal psikolojide tutumlar. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 10(1), 121-138.
- Beeton, S.(2006).Community development through tourism. <https://books.google.com.tr/books?id=x1d9oHUEmkC&dq=Beeton,+2006,+s.+39&hl=tr&lr=>(Erişim Tarihi: 10.05.2021)
- Berber, Ş. (2003). Sosyal değişme katalizörü olarak turizm ve etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 205-221.
- Bertan, S. (2010). Pamukkale'deki yöre halkının turizmi desteklemesi ile turizm turizmin sosyo-kültürel etkileri arasındaki ilişki. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 4(2), 84-92.
- Butler, R.W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources. *Canadian Geographer*, 24(1), s. 7.
- Büyükkuru, M. (2019). Turizmin etkilerinin yerel halk ve diğer paydaşlar tarafından değerlendirilmesine yönelik karşılaştırmalı bir araştırma: Nevşehir örneği. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Civelek, A. (2010). Turizmin sosyal yapıya ve sosyal değişmeye etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(1-2),331-350.
- Cooper, C.R. ve Hall, C.M. (2007). *Contemporary Tourism: An International Approach*, PhD Thesis, Oxford: Universidade de Coimbra.
- Cohen, E. (1984). The sociology tourism: Approaches, issues, and findings. *Annual Review of Sociology*, 10, 373-392.
- Çalışkan, U. ve Tütüncü, Ö. (2010). Analysis of safety of tourist health: a study of thermal resorts in Turkey. *The 5th World Conference for Graduate Research in Tourism, Hospitality and Leisure*. Cappadocia, Nevşehir, 887-893.

- Çam, O. ve Avcı, M. (2021). Schwartz değerler sistemi kapsamında turist davranışlarının değerlendirilmesi: İstanbul örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), s. 2037-2059.
- Çelik, A., Üzümcü, T. ve Çetin, İ.(2016). Bursa ili Gölyazı Köyü'nün açık hava rekreasyon potansiyeli. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 6(2), 32-40.
- Çeken,H. (2003). *Küreselleşme yoluyla yabancı sermaye yatırımlarının Türk turizm yatırımlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelikkanat, N. (2015). *Yerel halkın turizme bakış açısı: Bodrum İlçesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Coşkun, R., Altunışık, R. ve Yıldırım, E. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri Spss uygulamalı*.(9. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çolak,O., Batman, O. (2021). Turizmin sosyo-kültürel etkileri: Taraklı'da bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), s. 149-174.
- Çiçek, D. ve Sarı,Y. (2018). Yerel halkın turizme olan desteği: Türkiye'deki sakin şehirler üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmalar Dergisi*, 29(2), s. 185- 196.
- Çiçek, D. (2017). *Bir kalkınma modeli olarak sakin şehirlerde yerel halkın turizm desteği: Ege-Marmara Bölgesi örneği*. Doktora Tezi, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirbulat, Ö. (2012). Turizmin sosyal ve kültürel etkilerinin turist rehberleri tarafından algılanması üzerine bir araştırma: Trabzon ili örneği. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*,(1), 53-75.
- Demirci, G. (2019). *Kültürel mirasın aktarılmasında ve korunmasında yerel toplumun etkisi: Bergama Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, H. (1987). *Turizmin sosyo-kültürel temelleri*. İzmir.
- Dönmez, G. (2015). *Bölgesel kalkınma çerçevesinde termal turizm faaliyetlerinin yerel halk üzerindeki etkileri: Mudurnu örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Düzce: Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duran, E.(2009). *Sürdürülebilir turizm kapsamında toplumsal ve kültürel kimliğin korunması: Gökçeada örneği*. Yayınlanmamış Doktora Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duran, E. ve Aslan, C. (2016). Turizmin sosyal psikolojik dinamikleri. İstanbul: Paradigma Akademi.
- Duran, E. (2013). Yerel halkın sürdürülebilir turizm gelişimine yönelik tutumları: Bozcaada örneği. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 2(3), 77-94.

- Durak, A. (2008). *Turizmin çevreye etkileri Nevşehir ili konaklama işletmeleri yöneticilerinin çevre duyarlılığı ile ilgili bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dyer, P., Gursoy, D., Sharma, B. ve Carter, J. (2007). Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the sunshine coast, Australia. *Tourism Management*, 28(2), 409-422.
- Diedrich, A., & García-Buades, E. (2009). Local perceptions of tourism as indicators of destination decline. *Tourism Management*, 30(4), 512–521.
- Plant, A. ve Devine, P. (2003). *The antecedents and implications of interracial Anxiety*. *Personality and social psychology bulletin*, 29(6), 790-801.
- Efendi, M. (2009). *Yabancılara emlak satışının turizm işletmelerine etkisi üzerine bir araştırma; Kuşadası'nda bulunan A grubu seyahat acentaları ve 4-5 yıldızlı oteller üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekici, R. ve Çizel, B. (2014). Yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarının destinasyonların gelişme düzeylerine göre farklılıkları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), s. 73-87.
- Ersoy, H. (2017). *Turizmin gelişiminin yerel halk üzerine sosyo-kültürel etkileri: Manavgat örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkuş, G. (2021). *Yerel halk turizminin algısının turizm desteğindeki etkisi: Midyat Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Batman: Batman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Eser, S. ve Akgündüz, Y. (2021). Yerel halkın turizm algısı ve toplumsal yaşam kalitesi: İğneada örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 347-369.
- Eslami, S., Khalifah, Z., Mardani, A. Streimikiene, D. and Han, H. (2019). Community attachment, tourism impacts, quality of life and residents' support for sustainable tourism development. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36(9), 1061-1079.
- Fan, D., Zhang, H. Jenkins, C. ve Tavitiyaman, Pimtong. (2017). Tourist typology in social contact: An addition to existing theories. *Tourism Management*, 60, 357-366.
- Faruk, G. (2016). *Yerli halkın turizmin gelişimine yönelik algısı ve desteği: Afyonkarahisar örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı.
- Farrell, B. (1979). *Tourism's human conflicts: Cases from the Pacific*. *Annals of Tourism Research*, 6(2), 122-136.
- Garcia, M., Verdugo, M. ve Ruiz, D. (2007). Gaining residents' support for tourism and planning. *International Journal of Tourism Research*, 10, 95-109.

- Goeldner, C.R. ve Ritchie, J.R.B. (2012). *Tourism principles, practices and philosophies* (12. Baskı). New Jersey, Amerika: John Wiley& Sons.
- Gonzalez,K., Verkuyten, M., Weesie, J. ve Poppe E.(2008). Prejudice towards Muslims in the Netherlands: Testing integrated threat theory. *British Journal of Social Psychology*, 47, 667-685.
- Gürsoy, D. ve Rutherford, D.G. (2004). Host attitudes toward tourism. *Annals of Tourism Research*, 31(3), 495-516.
- Güneş, N. (2014). *Yerel halkın turizm algısı ve turizme katılımı: Antalya Konyaaltı ve Kepez İlçesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürbüz, S. (2006). Örgütsel vatandaşlık davranışı ile duygusal bağlılık arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 48-75.
- Gürbüz, A. (2002). Turizmin sosyal çevreye etkisi üzerine bir araştırma. *Teknoloji Dergisi*, 5(1-2), 49-59
- Gürkan,M. (1996). Turizmin sosyal yapılarının üzerindeki etkileri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 112-119.
- Günel, Ö. (2009). *Turizm sektöründe mevsimsellik sorunu ve mevsimsellik istihdamın sektör çalışanlarının örgütsel bağlılıklarına etkisi: Konaklama işletmeleri çalışanlarına yönelik bir araştırma*. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Harrill, R. (2004). Resident's attitudes toward tourism development: a literature review with implications for tourism planning. *Journal of Planning Literature*, 18(3), 251-266.
- Hewstone, M. ve Swart, H. (2011). Fifty-odd years of inter-group contact: From hypothesis to integrated theory. *British Journal of Social Psychology*, 50, 374-386.
- Huong, P. ve Lee, J. (2017). Ba be ulusal parkında yerel halkın turizm gelişimine verdiği desteği etkileyen önemli faktörlerin bulunması. *Orman Bilim ve Teknolojisi Dergisi*, 13-3, s. 1-7.
- İnceloğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*. (5. Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.
- Kalaycı, Ş. (2010). Faktör analizi, Ed. SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Karakaş, A., and H. Y. Güngör. (2015). Turizm faaliyetlerinin çevreye etkisi. *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Çevre Sorunları Sempozyumu*, 24-25.
- Karakaş, A. ve Şengün, H. (2017). Yerel halkın turizm faaliyetlerine yönelik tutumları. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8(15), 183-202.

- Karacaoğlu, S. (2017). *Yerel halkın toplum temelli turizm gelişimine ilişkin algı, tutum ve desteği: Misi köyü örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kodaş, D., Öztürk, E. ve Deniz, S. (2021). Turizm etkilerine yönelik yerel halkın algıları, turizm gelişim desteği ve yaşam tatmini ilişkisi: Mardin odaklı bir araştırma. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 2613- 2629.
- Kadt, E. (1989). *Tourism passport to development*. Perspectives on the social and cultural effects of tourism in developing countries . New York, NY: Oxford University Press.
- Kılıçlar, A. (2004). *Türkiye'nin turizm gelirlerindeki sızıntılar ve bu sızıntıların hesaplanmasına yönelik bir çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kim, H., Chen, M., Jang, S. (2006). Tourism expansion and economic development: The case of Taiwan. *Tourism Management*, 27(5), 925-933.
- Kim, K., Uysal, M. ve Sirgy, M. (2013). How does tourism in a community impact the quality of life of community residents?, *Tourism Management*, 36, 527-540.
- Kim, H., Woo, E., and Uysal, M. (2015). Life satisfaction and support for tourism development. *Annals of Tourism Research*. 50, 84-97.
- Kim, K. (2002). *The effects of tourism impacts upon quality of life of residents in the community*. Phd. Thesis, The Virginia Polytechnic Institute and State University, Usa
- Kiper, T., Özdemir, G. ve Sağlam, C. (2011). Environmental, socio-cultural and economical effects of ecotourism perceived by the local people in the Northwestern Turkey: Kiyiköy case. *Scientific Research and Essays*, 6(19), 4009-4020.
- King, B., Pizam, A. and Milman, A. (1993). Social impacts of tourism: Host perceptions. *Annals of Tourism Research*, 20(4), 650-665.
- Kline, R. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. (Third Edition). NY: Guilford publications.
- Ko, D. W., and Stewart, W. P. (2002). A structural equation model of residents' attitudes for tourism development. *Tourism Management*, 23(5), 521-530.
- Korkmaz, S. (1996). Turizmin ekonomik ve sosyal etkileri. *İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Mecmuası*. 46, 391-417.
- Kozak, N., Kozak, M. ve Kozak, M. (2015). *Genel turizm ilkeler ve kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N. ve Kozak M. ve Kozak M. (2012). *Turizm Ekonomisi*. (13. Baskı) Ankara: Detay Yayıncılık.

- Köleoğlu, N. (2018). Turizm etkilerine karşı yerel halkın algılarının değerlendirilmesi: Gelibolu tarihi alan bölgesinde bir araştırma. *Selçuk İletişim Dergisi*, 11(2), 214-231.
- Kuşlivan, S. (1999). Turizm gelişiminin çevre üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin yönetimi. *Kapadokya Toplantıları V.*, Nevşehir, 80-103.
- Kuvan, Y. ve Akan, P. (2005). Residents attitudes toward general and forest- related impacts of tourism: the case of Belek, Antalya. *Tourism Management*, 26(5), 691-706.
- Kreag, G. (2001). The impacts of tourism.
<http://81.47.15.201/stodomingo/attachments/article/8/ImpactsTourism.pdf>
(Erişim Tarihi:08.06.2021).
- Lepp, A.(2007). Residents' attitudes towards tourism in Bigodi village, Uganda. *Tourism Management*, 28(3), 876-885.
- Lea, J.P. (1988). *Tourism and development in the third world*. (1.Edition). Londra Taylor & Francis Group.
- Lea, J. and Smith, D. (1988). *Tourism and Development in the World*, Routledge, London and New York.
- Lind, M. ve Lind, I. (1986). Visitors as victims crimes agaisnt tourists in Hawaii. *Annals of Tourism Research*, (13), 167-191.
- Long, P. (2012). Tourism impacts and support for tourism development in Ha Long Bay, Vietnam: An examination of residents perceptions. *Asian Social Science*, 8(8), 28-38.
- Mason, P., ve Cheyne, J.(2000). Resident's attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research* 27(2), 391-411.
- Mathieson, A. ve Wall, G. (1982). *Tourism: economic, physical and social impacts*. Longman: London.
- Marczyk,G., Deöatteo,D. ve Festinger,D. (2005). *Essentials of research design and methodology*,JohnWiley&Sons,Inc (E- kitap erişim tarihi:08.10.2021).
- McCool, S.F. ve Martin, S.R. (1994). Community attachment and attitudes toward tourism development. *Journal of Travel Research*, 32(3), 29-34.
- Münger, L. (1999). *Turizmin ekonomik etkileri ve ülkemiz açısından bu etkilerin yararlarını arttırıcı politikalar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mutlu, A. (2006). Turizm bölgelerinde katı atık sorunu ve belediyeler. Yerel yönetim ve denetim, 11(9), 23-28.
- Morgan,G., Leech,N., Gloeckner,W. ve Barrett,K. (2004). *SPSS for introductory statistics use and interpretation*. (2. Baskı). London.
<https://www.nilufer.bel.tr/>(Erişim Tarihi: 08.08.2020)

<http://www.bursa.gov.tr/cennetten-bir-kose-golyazi>(Erişim Tarihi: 08.08.2020)

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/gezilecekyer/golyazi-koyu>(Erişim Tarihi: 10.08.2021)

Nunko, R., Fung So, K. (2015). Residents' support for tourism: Testing alternative structural models. *Journal of Travel Research*, 55(7), 847-561.

Oğuzbalaban, G. (2017). Türkiye'de yerel halkın turizme ve turizmin etkilerine yönelik algı ve tutumlarına ilişkin yazın taraması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 1321-1329.

Olalı, H. ve Timur, A. (1988). *Turizm ekonomisi*. İzmir: Ofset Matbaacılık San. Ltd. Şti.

Oliveira, J.A.P. (2003). Governmental responses to tourism development: three Brazilian case studies. *Tourism Management*, 24, 97-110.

Önal, Y. B., Düzakın, E. ve Çiftçi, H. (2006). *Ekonomik büyümenin yükselen değeri turizm ve Türkiye ekonomisine etkisinin analizi* (4. Baskı). İstanbul: Kara Yayınları.

Özdamar, M. (2019). *Turizmin gelişmişlik düzeyine göre yerel halkın turizm algısı: Alanya-Erdek ve Kalecik'te karşılaştırmalı bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdamar, K. (2002). Paket programlarla istatistiksel veri analizi. 4. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Özel, Ç. (2014). Turizmin sosyo-kültürel boyutta ortaya çıkardığı etkilerin incelenmesi: Marmaris Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (42), 57-69.

Özmen, M. (2007). *Turizmin sosyo-kültürel etkileri: Akçakoca örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdemir, M., Gürkan, İ. ve Kırıl, M. (2000). Turizm hareketlerinin sosyo-ekonomik yapıya etkisi: Belek, Karpas ve Girne üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11, s. 79-84.

Özdemir, M. ve Kervankıran, İ. (2011). Turizm ve turizmin etkileri konusunda yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Afyonkarahisar örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, 1-25.

Özdemir, A. ve Erol, H. (2019). *Güncel turizm sorunları*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Özdemir, G. (2007). Destinasyon yönetimi ve pazarlama temelleri İzmir için bir destinasyon model önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztaş, K. (2002). *Turizm Ekonomisi Genel Turizm Bilgileri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Page, S.J. (2009). *Tourism Management- Managing for Change*.
https://books.google.com.fj/books?id=q-JExcVrWYC&printsec=frontcover&source=gbs_atb#v=onepage&q&f=false
- Pala, G. (2019). *Yerel halkın turizmin sosyokültürel etkilerine bakışı ile kültürel duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pallant, J. (2020). *Spss kullanma kılavuzu spss ile adım adım veri analizi*. (3. Baskı). (Çev:S. Balcı ve B. Ahi). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Peter, J.P. (1979). Reliability: A review of psychometric basics and recent marketing practices. *Journal of Marketing Research*, 25, 6-17.
- Peterson, R.A (1994). A meta analysis of Cronbach's coefficients of alpha. *Journal of Consumer Research*, 21(2), 381- 391.
- Petrevska, B. (2012). Tourism contribution to regional development: best practice in Macedonia. *Journal of Community Positive Practices*, 3, 425-440.
- Pettigrew, T. (1998). Intergroup contact theory. *Annual Reviews*, 49, 65-85.
- Pettigrew, T. Ve Tropp, L. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), 751-783.
- Pramanik, P. and Inkgadijaya, R. (2018). The impact of tourism on village society and its environmental. *Earth and Environmental Science*, 145, 1-9.
- Rasoolimanesh, M., Ringle, C., Jafaar, M. and Ramayah, T. (2017). Urban ve. rural destinations: Residents' perceptions, community, participation and support for tourism development. *Tourism Management*, 60, 147-158.
- Rai, D. (2017). Tourism development and economic and socio-cultural consequences in Everest Regionn. *The Geographical Journal of Nepal*, 10, 89-104.
- Reisinger, Y. (1994). Tourist –Host contact as a part of cultural tourism. *World Leisure & Recreation*, 36(2), 24-28.
- Reisinger, Y. ve Turner, L. (1998). Cultural differences between Mandarin-Speaking Tourists and Australian Hosts and their impact on cross-cultural tourist-host interaction. *Journal of Business Research*, 42, 175-187.
- Reid, D.G. (2003). *Tourism, Globalization and Development:Responsible Tourism Planning*. London: Pluto Press.
- Rızaoğlu, B. (2004). *Turizm ve toplumsallaşma*. (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Rızaoğlu, B. (2012). *Turizm davranışı*. (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Riek, B., Mania, E. ve Gaertner, S. (2006). Intergroup threat and outgroup attitudes: A meta-analytic review. *Personality and Social Review*, 10 (4), 336-353.

- Saatçi, G. (2016). Kültürlerarası turist tutumları: Bütünleşik tehdit teorisi çerçevesinde bir araştırma. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarı, Y., Kılıçlar, A. ve Seçilmiş, C. (2011). Yüksek hızlı tren (YHT) yolcularının kişisel değişkenler açısından memnuniyet algılamalarının değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22(2), 127-138.
- Sheldon, P. ve Abenoja, T. (2001). Resident attitudes in a mature destination: the case of Waikiki. *Tourism Management*, 22(5), 435-443.
- Searle, M. (2017). Is leisure theory needed for leisure studies. *Journal of Leisure Research*, 32(1), 138-142.
- Selçuk, İ. (2014). Şehir planlamada nüfus kavramı ve tahmininde kullanılan matematiksel yöntemler. *Artium*, 2(2), 191-206.
- Sekaran, U. (2003). Research methods for business a skill building approach. (4. Baskı). John Wiley & Sons, Inc.
- Simmons, D. (1991). Community participation in tourism planning. *Tourism Management*, 15(2), 98-108.
- Sidanius, J. ve Pratto, F. (1999). Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sipahi, B., Yurtkoru, S., ve Çinko, M. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. (3. Basım). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Sönmez, B. (2014). *Kent yerleşimcilerinin turizm pazarlamasına yönelik tutumunu etkileyen faktörler: Erzurum İli örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Stephan, W., Loving, R. ve Duran, A. (2015). Integrated threat theory and intercultural attitudes Mexico and the United States. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31(2), 240-249.
- Stylidis, D., Biran, A., Sit, J. and Szivas, E. (2014). Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism Management*, 45, 260-274.
- Şahin, G. (2017). Artvin'de yaşayan yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumları üzerine bir araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. (1. Baskı). Ankara (E-kitap)
- Şentürk, B. (2019). Edremit ilçesi yerel halkının turizmin gelişimine yönelik algısı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şit, M. (2016). Türkiye'de turizm sektörünün istihdama katkısı. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 101-117.

- Tayfun, A. (2002). Turist yerli halk etkileşimi üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 1-11.
- Tosun, C., Timothy, D. ve Öztürk, Y. (2003). Tourism growth, National development and regional inequality in Turkey. *Journal of Tourism*, 11(2), 133-161.
- Tekin, A. (1994). Turizmin sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri. *Anatolia Dergisi*, 5(2), s. 45-46
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Terimler Sözlüğü*. (2011). Erişim Tarihi: 10 Nisan 2011.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Terimler Sözlüğü*. Erişim Tarihi: 3 Ağustos 2011
- Türker, G. ve Türker, A. (2014). Yerel halkın turizm etkilerini algılama düzeyi düzeyi turizm desteğini nasıl etkiler: Dalyan destinasyonu örneği. *Ejovoc (Elektronik Meslek Yüksekokulları Dergisi)*, 4(1), 81-98.
- Türkeri, İ. ve Akyürek, S. (2021). Yerel halkın destinasyon imajı algısı ile turizmin gelişimine verdiği destek arasındaki ilişki. *Turizm Akademik Dergisi*, 8(1), 45-59.
- Tyrrell, T. ve Spaulding, I. (1984). *A survey of attitudes toward tourism growth in Rhode Island*. Hospitality Education and Research Journal, 22-33.
- Ward, C. ve Berno, T. (2011). Beyond social exchange theory attitudes toward tourists. *Annals of Tourism Research*, 38(4), 1556-1569.
- Williams, S. (2009). *Tourism Geographies*. London and Newyork: Routledge.
- Inskeep, E. (1991). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*. New York: Van Nostrad Reinhold
- Vanhove, N. (2005). *The economics of tourism destinations*. Elsevier Butterworth, Amsterdam: Boston.
- Urry, J. (2009). *Turist bakışı*. (Çev: E. Tataroğlu ve İ. Yıldız) Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Uslu, A., Alagöz, G. ve Güneş, E. (2020). Socio-cultural, economic, and environmental effects of tourism from the point of view of the local community. *Journal of Tourism and Services*, 21(11), 1-21.
- Vargas-Sanchez, A., Porrás-Bueno, N., ve Plaza-Mejía, M. D. L. A. (2009). Residents' attitudes towards tourism development in the Spanish province of Huelva. *Narodnostopanski Arhiv, International Edition*, 2009(5), 31-62
- Yavuz, S. (2019). Verilerin normal dağılımının görsel yöntemlerle belirlenmesi. *Iksad IV. international congress of social sciences*. 615-625.
- Yaşayanlar, İ. (2020). Tarihsel süreçte Apolyont Gölü. (T.ö.), *Bursa Defteri*(s. 39-47). Bursa.

- Yeşilyurt, H. ve Koçak, N. (2020). Yerel halkın turizmin gelişimine yönelik algı ve desteğinde yer kimliği ve yer imajının rolü. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1165-1174.
- Yıldırım, M. ve Deniz, F. (2018). Turizmin yerel halkın sosyo-kültürel yapısına etkisi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 79-91.
- Yıldız, Z. (2011). Turizm sektörünün gelişimi ve istihdam üzerindeki etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54-71.
- Yıldız, S. (2016). *Çevre bilinci ve eko-kent planlanması: Gölbaşı özel çevre koruma bölgesi örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yooshik, Y., Gürsoy, D. ve Chen, J. (2001). Validating a tourism development theory with structural equation modeling. *Tourism Management*, (22), 363-372.

EKLER

Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket Örneği

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı bünyesinde, ‘*Yerel Halkın Turizm Desteğinin Ekonomik, Sosyo-Kültürel ve Çevresel Etkileri: Gölyazı Örneği*’ isimli Yüksek Lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın başarısı, yapacağınız değerli katkılara bağlıdır. Bu nedenle, sonuçların geçerliliği ve anlamlılığı açısından soruların tamamının dikkatle cevaplanması büyük önem taşımaktadır. Verilen cevaplar bilimsel çalışma dışında başka bir amaç ile kullanılmayacaktır.

Ankete ayırdığınız zaman, ilginiz ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Danışman: Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT

Araştırmacı: Cansu KARAYİĞİT

Balıkesir Üniversitesi

Balıkesir Üniversitesi

Ek 1. Anket Formu

1. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2. Yaşınız?

18-24 25-34 35-44 45- 54 55-64 65 ve üzeri

3. Medeni Durumunuz?

Evli Bekâr

4. Aylık Geliriniz?

2.020 TL ve altı 2. 021 TL -3000 TL 3.001 TL – 4.000 TL 4.001-5.000 TL

5.001 TL – 6000 TL 6001 TL ve üzeri

5. Eğitim Durumunuz?

İlköğretim Ortaöğretim-Lise Üniversite (2 yıl) Üniversite (4 yıl)
 Lisansüstü

6. Mesleğiniz?

İşçi Memur Emekli Öğrenci Ev Hanımı Esnaf

() Serbest Meslek () İşsiz () Diğer (Lütfen belirtiniz)

7. Kaç yıldır Gölyazı’da ikamet ediyorsunuz?

Lütfen belirtiniz

Lütfen katılım düzeyinizi ilgi kutucuğa (x) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her bir ifade için tek bir seçeneği işaretleyiniz. Yanıtlanmamış ifade bırakmayınız.

1-Kesinlikle Katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım 4- Katılıyorum 5- Kesinlikle Katılıyorum

8. Kişisel olarak turizmden ne kadar fayda elde ettiğinizi düşünüyorsunuz?

() Hiç () Çok az () Az () Biraz () Fazla () Çok Fazla

TURİZME DESTEK						
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Turizm Gölyazı için en önemli sektörlerden biridir.	1	2	3	4	5
2	Turizm, Gölyazı’nın doğru-olumlu yönde gelişmesine katkı sağlar.	1	2	3	4	5
3	Turizm, Gölyazı’nın ekonomisinde önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.	1	2	3	4	5
4	Turistlerin, Gölyazı’ya gelmesinden gurur duyarım.	1	2	3	4	5
EKONOMİK ETKİLER						
1	Turizm, Gölyazı da rağbet gören (istenilen, arzu edilen) işler sağlar.	1	2	3	4	5
2	Turizm, Gölyazı’da çeşitli-değişik işler yaratır	1	2	3	4	5
3	Turizm, Gölyazı’da istihdam olanakları sağlar.	1	2	3	4	5
4	Turizm Gölyazı’da daha fazla yatırım harcamasına yol açar.	1	2	3	4	5
5	Turizm Gölyazı Belediyesinin vergi geliri elde etmesini sağlar	1	2	3	4	5
6	Yerel işletmeler, turizmden fayda sağlar.	1	2	3	4	5
7	Turizm Gölyazı halkın yaşam standardını yükseltir.	1	2	3	4	5
8	Turizm Gölyazı halkın ekonomik durumunu iyileştirir.	1	2	3	4	5
9	Turizm yolları, otobanları ve diğer kamu hizmetlerini iyileştirir	1	2	3	4	5
10	Turizm, Gölyazı’da halkın yaşam giderlerini artırır.	1	2	3	4	5
11	Turizm Gölyazı’da mal ve hizmetlerin fiyatlarını artırır.	1	2	3	4	5
12	Turizm, Gölyazı’da gayrimenkul fiyatlarını artırır.	1	2	3	4	5

SOSYO-KÜLTÜREL ETKİLER						
1	Turizm, Gölyazı halkı için çeşitli kültürel etkinliklerin yapılmasını özendirir.	1	2	3	4	5
2	Turizm, Gölyazı'nın yerel kültürü canlı tutar ve kültürel kimliği korur.	1	2	3	4	5
3	Turizm, Gölyazı halkının yerel kültürleriyle gururlanmasını sağlar.	1	2	3	4	5
4	Tüm dünyadan gelen turistlerle tanışmak, yaşamı zenginleştiren bir deneyimdir.	1	2	3	4	5
5	Turistlerin kültürlerini öğrenmek için mümkün olduğunca çok ülkeden turistlerle tanışmak isterim.	1	2	3	4	5
6	Gölyazı halkı ile turistler arasındaki kültürel değişim, memnuniyet vericidir.	1	2	3	4	5
7	Turizm, Gölyazı'da halkının "turist davranışlarını" taklit etmesine ve kültürel geleneklerden vazgeçmesine neden olur.	1	2	3	4	5
8	Turistlerin talebi Gölyazı'da geleneksel sanat ve zanaatın stil ve biçiminde değişikliklere yol açar	1	2	3	4	5
9	Turizm, Gölyazı halkında geleneksel kültürel davranış kalıplarının bozulmasına yol açar.	1	2	3	4	5
ÇEVRESEL ETKİLER						
1	Turizm, Gölyazı'da ekolojik çevreyi birçok yönden geliştirir.	1	2	3	4	5
2	Turizm Gölyazı'da doğal çevrenin ve vahşi yaşamın korunmasına katkı sağlar.	1	2	3	4	5
3	Turizm, Gölyazı'nın bitki örtüsüne, otlaklara ve yeşil alanlara zarar vermez.	1	2	3	4	5
4	Turizm, Gölyazı'da çevresel kirliliğe neden olur	1	2	3	4	5
5	Turizm Gölyazı'da ses kirliliğine, atıklara ve trafik sıkışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
6	Göldeki turistik amaçlı tekne gezileriyle gölde su kirliliğine neden olur	1	2	3	4	5
7	Turizm, Gölyazı'da büyük miktarda atığa neden olur.	1	2	3	4	5
8	Gölyazı turizme hizmet eden işletmeler, her yıl tonlarca çöpün doğaya atılmasına neden olur	1	2	3	4	5
9	Turistler tarafından atılan çöpler, Gölyazı'nın doğal güzelliği tahrip eder.	1	2	3	4	5

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ...

Ek 2. Ölçek Kullanım İzni

 Cansu Karayığit <
Alıcı: muratozdamar ▾ 28 Haz 2021 Pzt 17:19 ☆ ↶ ⋮

Hocam Merhaba,
Ben Cansu KARAYİĞİT. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Bölümünde yüksek lisans tez dönemi öğrencisiyim. Prof.Dr. Cevdet AVCIKURT danışmanlığı ile bir tez yazmaktayım. Doktora tezinizde yer alan Türkiye'ye uyarlanmış olduğunuz ölçekleri eğer izniniz olursa tezimde kullanmak istiyorum.

Teşekkür ederim, en derin saygılarımla sunarım.

 Murat Özdamar <
Alıcı: ben ▾ 29 Haz 2021 Sal 10:11 ☆ ↶ ⋮

Selam Cansu Hanım. Kusura bakmayın geç döndüm size. Elbette ölçeği kullanabilirsiniz. Başka bir yardım isterseniz elimden geldiği kadar yardım ederim size. Çalışmanızda başarılar dilerim. Kolaylar gelsin.

Cansu Karayığit <| 28 Haz 2021 Pzt, 17:19 tarihinde şunu yazdı:
...

Ek 2. Ölçek Kullanım İzni